



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

UNIVERSITY OF PIRAEUS

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
(MASTER IN BUSINESS ADMINISTRATION)

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

ΔΟΓΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Α.Μ.: ΜΔΕ2015

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Β.ΖΗΣΗΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 2023

[1]

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων : MBA» με τίτλο:

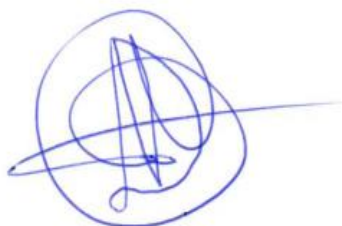
«ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ»

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου»

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή Ονοματεπώνυμο

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΟΓΑΝΟΣ



Η παρούσα διπλωματική εργασία αφιερώνεται στην οικογένειά μου

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

Δόγανος Νικόλαος

Σημαντικοί Όροι: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, αποδοτικότητα, οικονομικές μονάδες, οικονομική απόδοση, τιμή μετοχής

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην σύγχρονη περίοδο στην Ελλάδα, όπως και σε πολλά ανεπτυγμένα και μη κράτη, ερευνάτε όλο και περισσότερο, η επίδραση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, στην οικονομική απόδοση των επιχειρήσεων. Για αυτό τον σκοπό έχουν διεξαχθεί και δημοσιευθεί σε πολλά περιοδικά, πολλές έρευνες από διάφορους μελετητές ανά τον κόσμο, για την επίδρασή της στην απόδοση των οικονομικών μονάδων, με τις απόψεις να δίστανται. Κύριος στόχος της εργασίας αυτής είναι: ο προσδιορισμός της έννοιας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και πως αυτή μπορεί να επηρεάσει την οικονομική απόδοση των εταιρειών. Η ανάλυση θα πραγματοποιηθεί με την βοήθεια της θεωρητικής και εμπειρικής βιβλιογραφίας που υπάρχει για το θέμα, καθώς επίσης και με εμπειρική μελέτη με την μελέτη 30 θετικών ανακοινώσεων 7 εταιρειών του ελληνικού χρηματιστηρίου. Οι έρευνες που έχουν γίνει δείχνουν ως επί το πλείστον θετική σχέση, αλλά και αυτή σε διάφορες περιπτώσεις να εξαρτάται από διάφορους παράγοντες. Στο πρώτο μέρος της εργασίας θα παρουσιαστεί ένα πλαίσιο το οποίο θα προσπαθήσει να εξηγήσει την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και στο δεύτερο μέρος θα παρουσιαστεί η βιβλιογραφική ανασκόπηση, η οποία θα εξετάσει την σχέση με την ΕΚΕ και της απόδοσης των επιχειρήσεων διαφόρων κλάδων και διαφορετικού μεγέθους.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά θα ήθελα να εκφράσω ένα μεγάλο ευχαριστώ στον επιβλέποντα καθηγητή μου Βασίλειο Ζήση για την ευκαιρία που μου έδωσε να εκπονήσω την διπλωματική μου εργασία. Εκτιμώ αμέριστα το χρόνο που μου αφιέρωσε κατά τη διάρκεια της μελέτης και τις κατευθύνσεις που μου έδωσε για την περάτωση της εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την στήριξη τους, την παρότρυνση τους να κυνηγώ τα όνειρά μου και την ατελείωτη υπομονή τους. Τους ευχαριστώ θερμά που στέκονται δίπλα μου και με ενθαρρύνουν σε κάθε επιλογή μου.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ.....	10
1.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ / ΟΡΙΣΜΟΣ	10
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	11
1.3 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	13
1.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ	16
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	16
2.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	16
2.3 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	18
2.4 ΕΥΘΥΝΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	19
2.5 ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ.....	20
2.6 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΑΝ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ	21
2.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΕΛΛΑΔΑ/ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ/ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ.....	24
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	24
3.2 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	24
3.3 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ.....	25
3.4 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ	28
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	28
4.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ..	28
4.3 ΜΕΤΡΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	29
4.4 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΜΕΛΕΤΗ.....	30
4.5 ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΕΛΕΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	31
4.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΞΙΑ	34
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	34
5.2 ΣΧΕΣΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗ	34
5.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ	42
6.1 ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ.....	42
6.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ	49
7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	49
7.2 ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	50
7.2.1 Μελέτη επίδρασης από ανακοινώσεις.....	50
7.2.2 Στατιστική ανάλυση	67
7.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	71
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	73

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία έτη, η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) έχει λάβει μεγάλη δημοτικότητα και έχει ενσωματωθεί ως αναπόσπαστο στοιχείο στη δραστηριότητα των επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα, η ΕΚΕ έχει λάβει σημαντική προσοχή από τον ακαδημαϊκό χώρο. Τα ερευνητικά αποτελέσματα αποκαλύπτουν ότι η πλειονότητα των επιχειρήσεων έχει ενσωματώσει την ΕΚΕ στις επιχειρηματικές δραστηριότητές τους και έχει αυξήσει την επικοινωνία τους με τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω διαφόρων καναλιών. Εταιρίες, σε διάφορους τομείς, όπως η ιατρική περίθαλψη, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, το λογισμικό, τα καταναλωτικά αγαθά κ.λπ., έχουν επενδύσει σημαντικά κεφάλαια σε δραστηριότητες που αφορούν την ΕΚΕ. Μέσω αυτών των δεσμεύσεων, απολαμβάνουν ποικίλα οφέλη και βελτιώνουν την εταιρική τους εικόνα. Μεταξύ των οφελών αυτών περιλαμβάνονται, η αύξηση της κερδοφορίας, η διατήρηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, η βελτίωση της ικανοποίησης των πελατών και η αύξηση της δημοτικότητας της εταιρείας. Το άρθρο των Financial Times (2014) αποκαλύπτει ότι οι εταιρείες της λίστας Fortune 500 έχουν δαπανήσει πάνω από 15 δισεκατομμύρια δολάρια για δραστηριότητες που αφορούν την ΕΚΕ, με την εκάστοτε εταιρεία να υιοθετεί διαφορετικές προσεγγίσεις. Σε αυτό το σημείο αναφέρονται παραδείγματα που δείχνουν πώς επιχειρήσεις και οργανισμοί συμβάλλουν στην κοινωνία με διάφορους τρόπους. Για παράδειγμα, η Johnson & Johnson κάνει δωρεά φαρμάκων, η Oracle προσφέρει δωρεάν λογισμικό, η Prudential επενδύει σε εκπαιδευτικά προγράμματα σε αναπτυσσόμενες χώρες και η Chicago Fed δημιουργεί πιο φιλικά προς τις μειονοτικές ομάδες εργασιακά περιβάλλοντα. Επιπλέον, αξίζει να τονιστεί ότι σήμερα, επιχειρήσεις και οργανισμοί αντιμετωπίζουν αυξανόμενες προσδοκίες από διάφορα μέρη, και πρέπει να είναι πιο συνειδητοί σχετικά με την κοινωνική και περιβαλλοντική τους συμβολή, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

1.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ / ΟΡΙΣΜΟΣ

Σύμφωνα με τον Rahman (2011), πολλοί ερευνητές έχουν αναπτύξει διάφορους ορισμούς για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) από τη δεκαετία του 1950 και μετά. Ωστόσο, δεν έχει καταστεί δυνατή η καθιέρωση ενός μοναδικού ορισμού που θα ισχύει καθολικά στην ιστορία της ΕΚΕ και θα εφαρμόζεται σε όλα τα επίπεδα. Οι περισσότεροι από αυτούς τους ορισμούς καλύπτουν διάφορες πτυχές της ΕΚΕ, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών, ηθικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών και φιλανθρωπικών δραστηριοτήτων.

Κάποιοι από τους προτεινόμενους ορισμούς είναι:

1. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Επιχειρηματικό Συμβούλιο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, (<http://www.sevbcسد.org.gr/wbcسد>), η ΕΚΕ αποτελεί την ηθική συμπεριφορά μιας εταιρείας απέναντι στην κοινωνία. Απαιτεί υπεύθυνη διοίκηση στις σχέσεις της με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη που έχουν νόμιμο συμφέρον στην επιχείρηση. Επιπλέον, συμπεριλαμβάνει τη συνεχή δέσμευση των επιχειρήσεων να συμπεριφέρονται με ηθικό τρόπο και να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη, βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής των εργαζομένων, των οικογενειών τους, της τοπικής κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα.

2. Σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (commission.europa.eu), η ΕΚΕ αναφέρεται στην ευθύνη που οφείλουν να αναλαμβάνουν οι εταιρείες απέναντι κοινωνία σχετικά με τον αντίκτυπό τους. Οφείλουν να γίνουν κοινωνικά υπεύθυνες με την ενσωμάτωση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών, ηθικών, καταναλωτικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην επιχειρηματική στρατηγική και τις λειτουργίες τους σύμφωνα με το νόμο.

3. Σύμφωνα με το Ελληνικό Δίκτυο για την Κοινωνική Συνοχή, η ΕΚΕ ορίζεται ως η οικειοθελής δέσμευση των επιχειρήσεων να ενσωματώσουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές πρακτικές που υπερβαίνουν τις νομικές απαιτήσεις σε όλες τις δραστηριότητές τους, επηρεάζοντας όλους όσοι τυχόν μπορεί να επηρεαστούν από αυτές (εργαζόμενοι, μέτοχοι, συνεργάτες, προμηθευτές, επενδυτές, καταναλωτές, κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιούνται, κ.λπ.).

4. Σύμφωνα με τους Sprinkle & Maines (2010), η ΕΚΕ περιλαμβάνει μια σειρά

εταιρικών δραστηριοτήτων που επικεντρώνονται στην ευημερία των ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας και του φυσικού περιβάλλοντος.

5. Σύμφωνα με τον Carroll (1979), η ΕΚΕ περιλαμβάνει τις οικονομικές, νομικές, ηθικές και διακριτικές προσδοκίες που έχει η κοινωνία από τις επιχειρήσεις σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.

6. Σύμφωνα με τους McWilliams και Siegel (2001), η ΕΚΕ περιλαμβάνει δράσεις στις οποίες εμπλέκονται οι επιχειρήσεις για την προώθηση ενός κοινωνικού αγαθού πέρα από τα οικονομικά τους συμφέροντα και για την τήρηση των νόμων.

7. Σύμφωνα με τους Kotler και Lee (2005), η ΕΚΕ είναι μια δέσμευση για τη βελτίωση της ευημερίας της κοινότητας μέσω διακριτικών επιχειρηματικών πρακτικών και επιχειρηματικών πόρων.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Στο σημείο αυτό θα γίνει μια σύντομη ιστορική αναδρομή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης έτσι ώστε να καταστεί πιο εύκολα κατανοητό το περιεχόμενο που θα ακολουθήσει, καθώς θα γίνει εκτενής αναφορά σε αυτήν, αλλά και να γίνει αντιληπτή η ιστορική της διαδρομή μέχρι και σήμερα και ο λόγος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο η εφαρμογή της από τις εκάστοτε επιχειρήσεις τόσο για τις ίδιες σε επίπεδο φήμης όσο και για την προστασία του περιβάλλοντος την παρούσα περίοδο αλλά και μελλοντικά. Η ιδέα της ΕΚΕ είναι πράγματι βαθιά ριζωμένη στην κοινωνία, και η ανάγκη για Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη έχει εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους κατά την διάρκεια της ιστορίας.

Αν και η ΕΚΕ άρχισε να εισέρχεται πιο ενεργά στις διάφορες συζητήσεις, ακαδημαϊκές και μη, γύρω στο 1930 με 1940, τις απαρχές μπορούμε να τις εντοπίσουμε εκατοντάδες χρόνια πριν. Η ιδέα της εταιρικής υπευθυνότητας είχε γίνει αντιληπτή ήδη από την Ρωμαϊκή εποχή. Αργότερα, είχε καθοριστικό ρόλο και στην Βασιλευόμενη Αγγλία. Προχωρώντας προς τον 18ο και 19ο αιώνα βρίσκουμε αναφορές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, όχι φυσικά με την μορφή που την γνωρίζουμε σήμερα, αλλά μέσα από τα διδάγματα και την φιλοσοφία του χριστιανισμού.

Γύρω στα 1920-1930 η ανάγκη για βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ανθρώπων φέρνει πάλι στο προσκήνιο την κοινωνική ευθύνη στις επιχειρήσεις και τότε είναι που για πρώτη φορά μάνατζερ διαφόρων επιχειρήσεων προσπάθησαν να συνδυάσουν τα έσοδα που θα μπορούσε να τους αποφέρει η εφαρμογή της με τις απαιτήσεις των πελατών τους και την γενικότερη αίσθηση που υπήρχε για την δημιουργία ενός κόσμου απαλλαγμένου από την δουλεία. Αυτό ήταν που οδήγησε και στην σταδιακή υιοθέτηση της ηθικής από διάφορες μεγαλύτερες εταιρίες.

Το σημείο, όμως, τομής για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, εκεί που αρχίζουμε πραγματικά να βλέπουμε την ανάγκη που υπήρχε για εφαρμογή της αλλά και η περίοδος που έχουμε πληθώρα ακαδημαϊκών ερευνών είναι στα μέσα του 20ου αιώνα, τις δεκαετίες του '50 και του '60. Μετά τον καταστροφικό για την ανθρωπότητα Β'ΠΠ ο κόσμος διανύει μια μεταβατική περίοδο. Το ίδιο συμβαίνει και με την ΕΚΕ. Εκείνη την εποχή η ιδέα γύρω από την ΕΚΕ αλλά και ο ρόλος της έγινε πιο ξεκάθαρος. Αυτό που κατάφερε ήταν να έχει μια άμεση βελτίωση ηθικής των εταιριών ως προς του πελάτες, την κοινωνία και το περιβάλλον γενικότερα. Την περίοδο εκείνη σημαντική δράση είχε ο Bowen, ο οποίος αργότερα θεωρήθηκε και «ο πατέρας της ΕΚΕ». Δραστηριοποιήθηκε ενεργά στο πεδίο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, έθεσε τα βασικά θεμέλια γύρω από τη θεωρία και την διαμόρφωσε όπως είναι σήμερα.

Η εξέλιξη της ΕΚΕ μετά το 1960 συνδέθηκε, θα μπορούσαμε να πούμε και αποκλειστικά, με τα μεγάλα και σημαντικά γεγονότα της εποχής. Το 1960 υπήρχε ένα γενικότερο κλίμα και μια διάθεση για διεκδικήσεις σε πολλούς τομείς της καθημερινής ζωής. Τα δικαιώματα, όσον αφορά τους ανθρώπους αλλά και το περιβάλλον ήταν στο προσκήνιο των διεκδικήσεων, ιδιαίτερα στον ευρωπαϊκό χώρο. Όλο αυτό το κίνημα του ακτιβισμού, έθεσε τις δικές του πιέσεις προς τις εταιρίες οι οποίες άρχισαν να χρησιμοποιούν την ΕΚΕ όλο και περισσότερο. Το κλίμα πλέον είχε διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε υπήρχε ένα αίσθημα ευθύνης προς τους πελάτες.

Το 1970 ύστερα από κάποια σοβαρά γεγονότα που προηγήθηκαν καθιερώθηκε για πρώτη φορά η Ημέρα της Γης. Έτσι με αργούς αλλά σταθερούς ρυθμούς η ΕΚΕ κατάφερε να εισχωρήσει, για πρώτη φορά, στην πολιτική ατζέντα των ΗΠΑ κάνοντας την ανάγκη για μαζικότερη εφαρμογή της από τις διάφορες μεγάλες εταιρίες επιτακτικότερη. Από εκείνη την εποχή αλλά και την δεκαετία που ακολούθησε η ΕΚΕ άρχισε να διαμορφώνεται μέσα στις επιχειρήσεις όπως την γνωρίζουμε σήμερα.

Βέβαια, θα πρέπει να αναφερθεί ότι υπάρχει ακόμα μια αμφισβήτηση γύρω από τον ορισμό της ΕΚΕ και τις πραγματικές υποχρεώσεις που έχει μια εταιρία ως

προς την σωστή εφαρμογή της. Έτσι την δεκαετία του '80 ανοίγει μια συζήτηση σχετικά με το πως θα διαμορφωθεί το μέλλον της ΕΚΕ και έτσι διαμορφώνεται ένα στενότερο νομοθετικό πλαίσιο.

Η δεκαετία του '90 χαρακτηρίζει σε μεγάλο βαθμό το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης στο βαγόνι της οποίας μπαίνει και η εταιρική κοινωνική ευθύνη σε μια προσπάθεια να επεκτείνει την επιρροή της. Εκείνη την εποχή πολλές από τις μεγαλύτερες εταιρείες άρχισαν να κατανοούν περισσότερο την αξία που θα μπορούσε δυνητικά να έχει η ΕΚΕ και έτσι άρχισαν να την ενσωματώνουν σε ένα κόσμο που είχε πλέον μπει για τα καλά στην τροχιά της παγκοσμιοποίησης. Επίσης, σημαντικό ρόλο έπαιξε και η Ευρωπαϊκή Ένωση με την προσπάθεια της να δημιουργήσει ένα πανευρωπαϊκό πλαίσιο γύρω από την ΕΚΕ το οποίο θα ακολουθούσαν όλα τα κράτη- μέλη.

Βέβαια αναμφίβολα την μεγαλύτερη αναγνώριση, και σε πρακτικό αλλά και σε ακαδημαϊκό επίπεδο, την αποκτά η ΕΚΕ από το 2000 και έπειτα. Εκείνη η δεκαετία μας φέρνει με έναν τρόπο στην τωρινή περίοδο στην οποία έχουν δημιουργηθεί πλέον κανόνες και κοινώς αναγνωρισμένος αξίες γύρω από τον ορισμό της ΕΚΕ. Έτσι της δίνεται η δυνατότητα να γνωρίσει την μεγαλύτερη και ταχύτερη ανάπτυξη έως τώρα. Πλέον δεν πρόκειται για μια επιθυμία των πελατών που ίσως θα έφερνε κάποια κέρδη σε μια εταιρία ή θα ενίσχυε την φήμη της αλλά κάτι που επιτάσσει η σημερινή κοινωνία εν γενεί από μια εταιρία και που η ίδια η επιχείρηση οφείλει να εφαρμόσει για να προσαρμοστεί σε εθνικά και παγκόσμια θεσμικά πλαίσια.

1.3 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τη μελέτη του Rahman (2011), μετά από εκτενή ανάλυση διαφόρων ορισμών της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ), προκύπτουν ορισμένες βασικές διαστάσεις που έχουν εξελιχθεί κατά τη διάρκεια των δεκαετιών. Οι παραπάνω διαστάσεις συνοψίζονται ως εξής:

1. Υποχρέωση προς την κοινωνία: Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αποτελεί υποχρέωση των επιχειρήσεων προς την ευρύτερη κοινωνία και το κοινό στο οποίο λειτουργούν.
2. Συμμετοχή των ενδιαφερομένων: Οι εταιρείες πρέπει να συνεργάζονται με τους διάφορους ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένων των πελατών, των εργαζομένων, της κοινότητας και των μετόχων, για να ανταποκριθούν στις κοινωνικές τους προσδοκίες.

3. Βελτίωση της ποιότητας ζωής: Η ΕΚΕ προορίζεται έτσι ώστε να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού και της κοινότητας γενικότερα.
 4. Οικονομική ανάπτυξη: Η ΕΚΕ δεν είναι αντίθετη προς την επιχειρηματική ανάπτυξη, αλλά επιδιώκει να ενσωματώσει αυτήν την ανάπτυξη σε ένα πλαίσιο υπεύθυνης επιχειρηματικής πρακτικής.
 5. Ηθική επιχειρηματική πρακτική: Η ΕΚΕ προωθεί την ηθική επιχειρηματική συμπεριφορά και αποφεύγει τις πρακτικές που μπορεί να προκαλέσουν ζημία ή αδικία.
 6. Εθελοντισμός: Οι εταιρείες είναι ενθαρρύνονται έτσι ώστε να λαμβάνουν εθελοντικές πρωτοβουλίες για την προώθηση του κοινού καλού και την αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων.
 7. Ανθρώπινα δικαιώματα: Η ΕΚΕ συμπεριλαμβάνει την προάσπιση και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.
 8. Προστασία του περιβάλλοντος: Η ΕΚΕ δεσμεύεται να προστατεύει το περιβάλλον και να μειώνει τις αρνητικές επιπτώσεις των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε αυτό.
 9. Διαφάνεια και υπευθυνότητα: Η εταιρική δραστηριότητα πρέπει να χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και υπευθυνότητα, με ανοικτή ενημέρωση και διαχείριση των επιπτώσεων.
- Αυτές οι διαστάσεις αντικατοπτρίζουν την εξέλιξη και την πολυπλοκότητα της ΕΚΕ στη σύγχρονη επιχειρηματική πραγματικότητα, ενισχύοντας την κατανόηση της έννοιας και της σημασίας της. Αυτή η ανάλυση παρέχει ένα πλαίσιο για την αξιολόγηση και την εφαρμογή της ΕΚΕ σε διάφορες επιχειρηματικές συναλλαγές και περιβάλλοντα.

1.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) αναδύεται ως

ένα πολύπλοκο και πολυδιάστατο φαινόμενο που έχει εξελιχθεί κατά τη διάρκεια των δεκαετιών. Όπως αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, ορισμένες κύριες διαστάσεις της ΕΚΕ περιλαμβάνουν την υποχρέωση προς την κοινωνία, τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την οικονομική ανάπτυξη, την ηθική επιχειρηματική πρακτική, τον εθελοντισμό, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και τη διαφάνεια και την υπευθυνότητα.

Οι επιχειρήσεις σήμερα δεν μπορούν να αγνοήσουν την ΕΚΕ, καθώς αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της επιχειρηματικής πραγματικότητας. Η ενσωμάτωση της στη στρατηγική και τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της εταιρικής φήμης, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και στην επίτευξη μακροπρόθεσμων στόχων βιωσιμότητας.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι η ΕΚΕ αποτελεί μια συνεχώς εξελισσόμενη έννοια, καθώς οι κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές συνθήκες εξελίσσονται. Επομένως, η διαρκής έρευνα, η εκπαίδευση και η προσαρμογή των επιχειρήσεων σε αυτές τις αλλαγές αποτελούν κρίσιμα στοιχεία για την επιτυχημένη εφαρμογή της ΕΚΕ και τη δημιουργία βιώσιμων και υπεύθυνων επιχειρηματικών πρακτικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο του παρόντος κεφαλαίου, θα αναλυθούν διεξοδικά τα πλεονεκτήματα, τα μειονεκτήματα, καθώς και οι ευθύνες που αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις κατά την εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ). Επιπλέον, θα παρουσιαστούν επιλεγμένα παραδείγματα εταιρειών οι οποίες έχουν ενσωματώσει την ΕΚΕ στην επιχειρηματική τους ατζέντα.

2.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Όπως προαναφέρθηκε, η συμμετοχή των επιχειρήσεων στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) επιφέρει πλεονεκτήματα που συνδράμουν στην εδραίωση και την επίτευξη υψηλότερων οικονομικών αποτελεσμάτων. Κατά συνέπεια, πολλά από αυτά τα πλεονεκτήματα αντικατοπτρίζουν τους κύριους λόγους για τους οποίους οι επιχειρήσεις επιδιώκουν την ΕΚΕ.

Κάποια από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της ΕΚΕ σύμφωνα και με την εργασία των Asemah et al (2013) είναι τα εξής:

- **Αύξηση των εσόδων:** Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της παραγωγής και προώθησης νέων οικολογικών προϊόντων στην αγορά, τα οποία προσελκύουν νέους πελάτες και ενισχύουν τη φήμη της εταιρείας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν κορυφαίες εταιρείες παραγωγής ρουχισμού που προωθούν οικολογικές συλλογές από ανακυκλωμένα υλικά.
- **Ενισχυμένη επωνυμία και φήμη:** Ερευνητικές μελέτες έχουν δείξει ότι η ΕΚΕ βελτιώνει τη φήμη και την επωνυμία των επιχειρήσεων, προσελκύοντας έτσι καταναλωτές. Η καλή φήμη αυξάνει τις πωλήσεις και αυτές, αντίστοιχα, αυξάνουν τα έσοδα των εταιρειών. Μάλιστα, η θετική επιρροή στη φήμη μπορεί να οδηγήσει στην προσέλκυση επενδυτικού κεφαλαίου και εμπορικών εταίρων. Επιπλέον, πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι δραστηριότητες ΕΚΕ προσπαθούν να πείσουν το κοινό ότι η εταιρεία συμβάλλει θετικά στην κοινωνία.

- Μείωση του λειτουργικού κόστους: Υπάρχουν πρωτοβουλίες ΕΚΕ που μπορούν αποτελεσματικά να μειώσουν το λειτουργικό κόστος, καθώς ενθαρρύνουν τους εργαζομένους να αναζητούν συνεχώς αποτελεσματικότερους τρόπους λειτουργίας. Παραδείγματα περιλαμβάνουν τη μείωση του υλικού συσκευασίας και τον βέλτιστο σχεδιασμό διαδρομών παράδοσης, πρακτικές που εκτός από τη μείωση του αντίκτυπου στο περιβάλλον, μειώνουν επίσης το κόστος. Επιπλέον, η διαχείριση των ανθρώπινων πόρων με κοινωνική ευθύνη, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας και της συνεχούς εκπαίδευσης του προσωπικού, αυξάνει την αποδοτικότητα της εργασίας και μειώνει το κόστος πρόσληψης και εκπαίδευσης.
- Εξισορρόπηση της εξουσίας με την ευθύνη: Οι εταιρείες διαθέτουν δύναμη και ασκούν επιρροή. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιούν αυτήν τη δύναμη με σύνεση και κοινωνική ευθύνη. Όταν το κάνουν, κερδίζουν την υποστήριξη της κοινότητας, ενώ η ανεπιτυχής χρήση της επιρροής τους μπορεί να προκαλέσει αντίδραση στην κοινότητα.
- Στενές σχέσεις με την επενδυτική κοινότητα και καλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια: Η συμμετοχή στην ΕΚΕ ενδυναμώνει τη θέση μιας εταιρείας στην επενδυτική κοινότητα και παρέχει πρόσβαση σε κεφάλαια από αυτήν την κοινότητα. Αυτό συμβαίνει επειδή οι επενδυτές συμπεριλαμβάνουν ολοένα και περισσότερο κριτήρια ΕΚΕ στην επιλογή των επιχειρήσεων που υποστηρίζουν.
- Παραγωγικότητα και καινοτομία: Η ΕΚΕ δημιουργεί τις συνθήκες ώστε οι εργαζόμενοι να είναι καινοτόμοι και παραγωγικοί. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ενθάρρυνσης των εργαζομένων να αναπτύξουν δεξιότητες και να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους για να ανακαλύψουν νέες ευκαιρίες και να βελτιώσουν την αποδοτικότητα της εργασίας τους.
- Δωρεάν διαφήμιση: Οι εταιρείες μπορούν να επωφεληθούν από την προβολή τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως αποτέλεσμα των κοινωνικά υπεύθυνων δράσεών τους, μειώνοντας έτσι το κόστος προώθησης και διαφήμισης.

Επιπλέον, σύμφωνα με έρευνα της ICAP του 2020, τα οφέλη της ΕΚΕ για 74 ελληνικές επιχειρήσεις περιλαμβάνουν σε μεγάλο βαθμό τη συνεισφορά στην κοινωνία και τη βελτίωση της απόδοσης και παραγωγικότητας των εργαζομένων, σε μεσαίο βαθμό την προσέλκυση και διατήρηση υψηλού επιπέδου ανθρώπινου

δυναμικού άριστο εργασιακό περιβάλλον, ίσες ευκαιρίες κλπ., την ενίσχυση και προστασία της εταιρικής εικόνας (φήμη, brands κλπ.), τη μεγαλύτερη ικανοποίηση από πλευράς πελατών και, την παροχή μεγαλύτερης αξίας στους μετόχους (π.χ. μέσω της ένταξης σε ειδικούς δείκτες αξιολόγησης ΕΚΕ κλπ.) και την οικονομία ενεργειακών πόρων και εξοικονόμηση κόστους. Τέλος σε χαμηλότερο βαθμό περιλαμβάνουν τη βελτίωση των σχέσεων με το επιχειρηματικό περιβάλλον, την αύξηση των πωλήσεων και τις φοροελαφρύνσεις.

Συνολικά, η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων έχει πολλά οφέλη που μπορούν να βελτιώσουν την απόδοση και την επιτυχία της εταιρείας, ενώ συμβάλλουν και στην κοινωνία και το περιβάλλον.

2.3 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Ο πρώτος λόγος για τον οποίο πολλές εταιρείες διστάζουν να εμπλακούν σε δραστηριότητες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) είναι το αναγκαίο οικονομικό κόστος που απαιτείται. Αυτό το κόστος χωρίζεται σε δύο κύριες συνιστώσες: το κόστος υιοθέτησης και το κόστος χρόνου. Σύμφωνα με τους Michel et al (2016) πολλά εκτελεστικά στελέχη επιχειρήσεων το αντιλαμβάνονται ως υψηλό, παραβλέποντας την δυνητική αξία και τα οφέλη που μπορεί να προκύψουν. Επίσης στην ερευνά τους οι (Michel, N., & Buler, S. A., 2016) αναφέρουν ότι η αποκλειστική ευθύνη μιας εταιρείας είναι η μεγιστοποίηση των κερδών της, ενώ τα κοινωνικά θέματα δεν πρέπει να απασχολούν την εταιρεία. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι χρήσιμο να σημειωθεί ότι, αν εξετάσουμε το ζήτημα από αυτήν την οπτική γωνία, το κόστος υιοθέτησης που σχετίζεται με την εφαρμογή της ΕΚΕ αντιμετωπίζεται ως πρόσθετη επιβάρυνση για τους μετόχους και τους ιδιοκτήτες. Επιπλέον, το κόστος χρόνου και εκπαίδευσης θεωρείται υπερβολικά υψηλό από ορισμένα στελέχη, πράγμα που τους εμποδίζει να δικαιολογήσουν την αξία των δραστηριοτήτων ΕΚΕ.

Τέλος, ο δεύτερος λόγος που αναφέρουν αφορά την έλλειψη αναγνώρισης των οφελών που προκύπτουν από την εφαρμογή της ΕΚΕ. Αυτό συμβαίνει καθώς οι περισσότερες επιχειρήσεις, όταν αξιολογούν τις επενδυτικές και μη δραστηριότητές τους, προσπαθούν να αποδώσουν αξία μόνο σε χρηματικούς όρους. Αυτή η προσέγγιση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, εφόσον τα οφέλη δεν μπορούν να μεταφραστούν εύκολα σε χρήματα, δεν συνεισφέρουν στην αύξηση των κερδών. Με αυτόν τον τρόπο, η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να αναγνωρίσει τα μελλοντικά

οφέλη που ενδεχομένως προκύπτουν, όπως η αύξηση της κερδοφορίας, η διατήρηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, η βελτίωση της ικανοποίησης των πελατών και η αύξηση της κοινωνικής αναγνώρισης της εταιρείας.

2.4 ΕΥΘΥΝΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Ο ορισμός των τεσσάρων ευθυνών της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, όπως περιγράφει στο άρθρο του ο Archie B. Carroll (2016), αποτελεί σημαντικό πλαίσιο για την κατανόηση του ρόλου των επιχειρήσεων στην κοινωνία. Ας δούμε πιο αναλυτικά κάθε μία από αυτές τις ευθύνες:

1. Οικονομικές Ευθύνες: Αναφέρεται στη βασική ευθύνη της επιχείρησης να είναι κερδοφόρα και να δημιουργεί αξία για τους μετόχους και τους επενδυτές της. Αποτελεί τη θεμελιώδη ευθύνη, καθώς η εταιρεία πρέπει να είναι οικονομικά υγιής για να μπορέσει να συμβάλει στην κοινωνία.

2. Νομικές Ευθύνες: Αυτή η ευθύνη συνδέεται με την υποχρέωση της επιχείρησης να συμμορφώνεται με όλους τους νόμους και τους κανονισμούς που διέπουν τη λειτουργία της. Η συμμόρφωση με το νόμο είναι απαραίτητη για την αποφυγή νομικών προβλημάτων και κυρώσεων.

Κάποιες από τις προσδοκίες του νόμου και των κυβερνήσεων είναι:

- Συμμόρφωση με διάφορους ομοσπονδιακούς, πολιτειακούς και τοπικούς κανονισμούς
- Συμπεριφέρονται ως νομοταγείς εταιρικοί πολίτες
- Εκπλήρωση όλων των νομικών τους υποχρεώσεων προς τους κοινωνικούς φορείς
- Παροχή αγαθών και υπηρεσιών που πληρούν τουλάχιστον τις ελάχιστες νομικές απαιτήσεις

3. Ηθικές Ευθύνες: Αυτή η ευθύνη αναφέρεται στον ηθικό ρόλο της επιχείρησης και την ανάληψη δεοντολογικών πρακτικών στις επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Περιλαμβάνει τη λήψη αποφάσεων βασισμένων σε ηθικές αρχές, όχι μόνο επειδή απαιτείται από το νόμο αλλά επειδή είναι το σωστό.

4. Φιλανθρωπικές Ευθύνες: Οι φιλανθρωπικές ευθύνες, είναι ευθύνες πέρα από αυτό που απλά απαιτείται ή αυτό που η εταιρεία πιστεύει ότι είναι σωστό. Περιλαμβάνουν την προσπάθεια προς όφελος της κοινωνίας, δηλαδή όλες τις μορφές επιχειρηματικής προσφοράς. Η εταιρική φιλανθρωπία περιλαμβάνει τις εθελοντικές ή διακριτικές δραστηριότητες της επιχείρησης. Η φιλανθρωπία ή η προσφορά επιχειρήσεων μπορεί να μην είναι ευθύνη με την κυριολεκτική έννοια, αλλά συνήθως αναμένεται από τις επιχειρήσεις σήμερα και αποτελεί μέρος των καθημερινών προσδοκιών του κοινού. Η ποσότητα και η φύση αυτών των δραστηριοτήτων είναι εθελοντική ή διακριτική και καθοδηγούνται από την επιθυμία των επιχειρήσεων, να συμμετάσχουν σε κοινωνικές δραστηριότητες, που δεν είναι υποχρεωτικές και δεν απαιτούνται από τον νόμο. Οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν τις φιλανθρωπικές τους ευθύνες με διάφορες μορφές προσφοράς, δώρα χρηματικών πόρων, δωρεές προϊόντων και υπηρεσιών, εθελοντισμός από εργαζομένους της και οποιαδήποτε άλλη διακριτική συνεισφορά στην κοινότητα ή ομάδες ενδιαφερομένων που απαρτίζουν την κοινότητα. Η διαφορά της ηθικής, από φιλανθρωπικής ευθύνης είναι ότι η δεύτερη είναι περισσότερο διακριτική ή εθελοντική, από την πλευρά της επιχείρησης και παρόλο που η κοινωνία την αναμένει δεν είναι επικριτική αν δεν την παρέχει στο γενικό επιθυμητό επίπεδο. Τέλος χρήσιμο είναι να αναφερθεί πως η φιλανθρωπία είναι από τα σημαντικότερα στοιχεία ορισμών της ΕΚΕ έως και σήμερα.

Αυτές οι τέσσερις ευθύνες αποτελούν ένα σημαντικό πλαίσιο για την καθοδήγηση των επιχειρήσεων προς τη διατήρηση μιας ισορροπημένης προσέγγισης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Κάθε επιχείρηση μπορεί να επικεντρώνεται περισσότερο σε ορισμένες από αυτές τις ευθύνες ανάλογα με τον τύπο της επιχείρησης, τον τομέα της, και τις κοινωνικές προτεραιότητες.

2.5 ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Οι τέσσερις ευθύνες ή συστατικά στοιχεία που αναλύσαμε παραπάνω, μπορούν να απεικονιστούν ως πυραμίδα ΕΚΕ. Σύμφωνα με το άρθρο του Archie B. Carroll (2016), το 1991 ο Carroll εξήγαγε τον ορισμό των τεσσάρων μερών και τον αναδιατύπωσε με τη μορφή πυραμίδας ΕΚΕ. Η πυραμίδα, αξιολογεί τη σημασία κάθε διάστασης ΕΚΕ. Επίσης σύμφωνα με τον Carroll, οι οικονομικές ευθύνες είναι πιο ζωτικής σημασίας για μια επιχείρηση. Ακολουθούν οι νομικές και ηθικές ευθύνες. Οι φιλανθρωπικές ευθύνες θεωρούνται οι λιγότερο σημαντικές. Η οικονομική ευθύνη τέθηκε ως βάση της πυραμίδας, διότι απαίτηση των

επιχειρήσεων και της κοινωνίας είναι η σταθερή κερδοφορία, ώστε να παραμένει βιώσιμη και να εξυπηρετεί όλες τις προσδοκίες της κοινωνίας. Παράλληλα, η κοινωνία απαιτεί, να λειτουργούν με τρόπο νόμιμο και να υπακούουν-συμμορφώνονται στους νόμους, διότι ανήκει σε μια κοινωνία πολιτών. Ακόμη οι επιχειρήσεις αναμένεται να λειτουργούν με ηθικό τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι η επιχείρηση έχει την προσδοκία και την υποχρέωση, ότι θα κάνει ό,τι είναι σωστό και δίκαιο και θα αποφεύγει ή θα ελαχιστοποιεί τη ζημιά, σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, με τα οποία αλληλοεπιδρά. Τέλος η επιχείρηση οφείλει να συνεισφέρει οικονομικούς, φυσικούς και ανθρώπινους πόρους στις κοινότητες στις οποίες αποτελεί μέρος. Επομένως, η πυραμίδα είναι κατασκευασμένη, με στόχο να σταθμίζει και να δείχνει στις επιχειρήσεις τους ρόλους που πρέπει να έχει μέσα στην κοινωνία.

2.6 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΑΝ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Τα παρακάτω αποτελούν παραδείγματα εταιρειών που χρησιμοποίησαν την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) για να αναλάβουν δράσεις που προάγουν την κοινωνική, περιβαλλοντική και ηθική αειφορία. Αυτές οι πρωτοβουλίες αντικατοπτρίζουν πώς ορισμένες εταιρείες αναλαμβάνουν ευθύνες πέραν του απλού κέρδους και επιδιώκουν να δημιουργήσουν θετικές επιπτώσεις στην κοινωνία και το περιβάλλον. Ας εξετάσουμε λεπτομερώς αυτά τα παραδείγματα:

1. McDonald's: Ο κώδικας δεοντολογίας της McDonald's υπογραμμίζει τη σημασία της δίκαιης εργασίας και της ασφάλειας των εργαζομένων, καθώς και της εποπτείας των προμηθευτών της. Αυτό δείχνει τη δέσμευση της εταιρείας για τη διατήρηση υψηλών κοινωνικών προτύπων.

2. Procter & Gamble (P&G): Η P&G επικεντρώνεται στη δημιουργία βιώσιμων καινοτομιών που βελτιώνουν το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα, παρέχοντας λύσεις που συμβάλλουν στη μείωση της συσκευασίας και της χρήσης πόρων.

3. The Body Shop: Η The Body Shop έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της ζωοκυνθικής και περιβαλλοντικής προστασίας με τον αποκλεισμό δοκιμών σε ζώα και την προσεκτική επιλογή συστατικών προϊόντων.

4. Sony: Η Sony διαχειρίζεται τις εκπομπές θερμοκηπίου και έχει θέσει στόχους μείωσης για τις εκπομπές αερίων, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα στην παραγωγή και τη χρήση των προϊόντων της.
5. Wal-Mart: Το Wal-Mart έχει θέσει στόχους μείωσης της συσκευασίας και προσπαθεί να ενθαρρύνει τους προμηθευτές του να μειώσουν τη συσκευασία των προϊόντων τους.
6. Hewlett-Packard: Η HP παρέχει δωρεάν ανακύκλωση κασετών τόνερ για τους πελάτες της, προωθώντας την αειφορία και την ανακύκλωση.
7. Staples: Το Staples προσφέρει κίνητρα για την ανακύκλωση κασετών τόνερ, ενθαρρύνοντας την περιβαλλοντική ευαισθησία των πελατών του.
8. Google: Η Google δεσμεύεται να επενδύσει σημαντικά σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και προσφέρει υπηρεσίες που ενισχύουν την αειφορία, όπως το Gmail.
9. Ford: Η Ford προωθεί τη μείωση των εκπομπών και επενδύει σε ηλεκτρικά οχήματα, ενώ χρησιμοποιεί ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τις αμερικανικές της αντιπροσωπείες.

2.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας την παρούσα μελέτη, παρουσιάσαμε μια εκτενή ανάλυση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) ως σημαντικού παράγοντα στην επιχειρηματική πρακτική. Παρουσιάστηκε επίσης, η πυραμίδα της ΕΚΕ, η οποία αποτελεί ένα χρήσιμο μοντέλο για την αξιολόγηση και την κατανόηση των διαφόρων διαστάσεων της εταιρικής ευθύνης.

Τα παραδείγματα που αναφέρθηκαν από διάφορες επιχειρήσεις υπογράμμισαν τη σημασία της ΕΚΕ στην πρακτική εφαρμογή. Εταιρίες όπως η McDonald's, η Procter & Gamble, η The Body Shop, η Sony, το Wal-Mart, η Hewlett-Packard, το Staples, η Google και η Ford επέλεξαν να αναλάβουν ευθύνες προς την κοινωνία και το περιβάλλον πέραν των κερδών. Αυτές οι πρωτοβουλίες καταδεικνύουν ότι η

εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να ενσωματωθεί με αποτελεσματικό τρόπο στις επιχειρηματικές πρακτικές.

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι αυτές οι εταιρίες αντιλαμβάνονται την ΕΚΕ ως μέσο για τη δημιουργία θετικού αποτυπώματος στην κοινωνία και το περιβάλλον, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζουν την βιωσιμότητα και την επιτυχία της επιχείρησής τους. Οι δράσεις αυτές προάγουν τις αξίες της διαφάνειας, της δεοντολογίας και της περιβαλλοντικής προστασίας, ενισχύοντας ταυτόχρονα την ανταγωνιστικότητα τους στην αγορά.

Τέλος, η παρούσα μελέτη υποστηρίζει την αναγκαιότητα και την αξία της ΕΚΕ ως στρατηγικού στοιχείου για τις επιχειρήσεις στη σύγχρονη κοινωνική και επιχειρηματική πραγματικότητα. Οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν με επιτυχία την ΕΚΕ στη στρατηγική τους θα έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν μια πιο βιώσιμη και υγιή κοινωνία, ενώ παράλληλα θα διασφαλίζουν την ικανοποίηση των αναγκών των μελλοντικών γενεών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΕΛΛΑΔΑ/ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ/ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο παρόν κεφάλαιο, θα παρουσιαστεί η θεσμική διάσταση εντός της οποίας διαμορφώνεται η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Corporate Social Responsibility - CSR) στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και γενικότερα σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.2 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στον ελληνικό χώρο την προώθηση της ιδέας της ΕΚΕ την έχει αναλάβει το Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ, (CSR ELLAS, 2020), ένα παράρτημα του Ευρωπαϊκού δικτύου, (CSR Europe). Βασικό είναι να αναφερθεί ότι εδώ και μια δεκαετία έχει δημιουργηθεί και ένα νομοθετικό πλαίσιο γύρω από την προστασία της ΕΚΕ, Ν.3016/2002, το οποίο προσθέτει ένα επιπλέον θετικό πρόσημο στις προσπάθειες που γίνονται κατά καιρούς από διάφορες ελληνικές εταιρίες και ομίλους επιχειρήσεων να εντάξουν την έννοια και την εφαρμογή της ΕΚΕ στην καθημερινότητα της επιχείρησης. Είναι επίσης, σημαντικό να αναφερθούμε στην Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των επιχειρήσεων που δημοσιεύτηκε το 2005 από τον Σύλλογο Ελλήνων Βιομηχάνων (ΣΕΒ) για τον ίδιο σκοπό. Να δημιουργηθεί ένα τρόπο τίνα νομοθετικό πλαίσιο που θα βοηθούσε στην ενισχυμένη εισχώρηση την Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στα άμεσα σχέδια περί αύξηση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων, (Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων, 2005). Βέβαια τα αποτελέσματα δεν είναι πάντα τα επιθυμητά και οι επιχειρήσεις συνεχίζουν να δρουν επιφυλακτικά απέναντι σε μια τέτοια αλλαγή καθώς πρόκειται για ένα μεγάλο και δαπανηρό βήμα ειδικότερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα, που άλλωστε αποτελούν και την πλειονότητα. Ταυτόχρονα πολλές μεγαλύτερες εταιρίες δεν αντιμετωπίζουν την εφαρμογή της ΕΚΕ ως μια κίνηση που θα βοηθούσε στην προστασία του περιβάλλοντος και την βιωσιμότητα στην χώρα μας αλλά σαν μια κίνηση για την ενίσχυση του μάρκετινγκ στην επιχείρησης και την αύξηση των εσόδων, (2018). Παρόμοια αποτελέσματα έδειξαν και οι πρωταρχικές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν από ελληνικά πανεπιστήμια, (Πάντειο Πανεπιστήμιο και Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών), (Σταθοπούλου, 2018) για την εφαρμογή της

Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ελλάδα. Από εκείνη την περίοδο μέχρι και σήμερα οι ερευνητικές προσπάθειες όλο και πληθαίνουν στο γύρω από την ΕΚΕ και την εφαρμογή της στην ελληνική πραγματικότητα. Ένα επιπρόσθετο στοιχείο που μαρτυρά την καθυστερημένη είσοδο της ΕΚΕ στην Ελλάδα και επομένως την επιφυλακτικότητα πολλών επιχειρήσεων στην εφαρμογή της είναι και ο Εθνικός δείκτης ΕΚΕ ή αλλιώς δείκτης CSR ο οποίος εισήχθη μόλις το 2008 από το Ινστιτούτο Εταιρικής Ευθύνης. Ο δείκτης αυτός έχει ως βασικό στόχο την αξιολόγηση των επιχειρήσεων στην βάση τεσσάρων δεικτών (Περιβάλλον, κοινωνία, εργαζόμενοι, αγορά), (Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης). Η αξιολόγηση γίνεται με βάση 100 κριτήρια τα οποία εφαρμόζονται από διεθνή πρότυπα. Παράλληλα στην χώρα υπάρχουν και πολλά άλλα προγράμματα με βασικό ερευνητικό γνώμονα την εφαρμογή της ΕΚΕ, (Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης).

Τέλος, έχουν γίνει κάποια βήματα προς μια πιο βιώσιμη ανάπτυξη και εφαρμογή των βασικών αρχών της ΕΚΕ από μεγαλύτερες σε κάποιες περιπτώσεις εταιρίες. Παρ' όλα αυτά, επειδή πίσω από την εφαρμογή της ΕΚΕ κρύβονται επιθυμίες για αύξηση φήμης η οποία συνεπάγεται με την αύξηση πωλήσεων και επομένως κερδών για τις επιχειρήσεις και δεν μπορούμε να δηλώσουμε ακόμη με σιγουριά ότι η ΕΚΕ εφαρμόζεται διευρυμένα ούτε με επιτυχία μέχρι και σήμερα, (Σταθοπούλου, 2018). Βέβαια, θα πρέπει να αναφερθεί και άλλος ένας παράγοντας που εμποδίζει την εφαρμογή ή πολλές φορές την σωστή εφαρμογή της ΕΚΕ στις ελληνικές επιχειρήσεις που δεν είναι άλλος από την διαφθορά. Μπορούμε όμως, να ελπίζουμε για την αλλαγή του τοπίου γύρω από την βιωσιμότητα στις ελληνικές επιχειρήσεις στο άμεσο μέλλον.

3.3 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ

Η είσοδος της έννοιας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ευρώπη έγινε για πρώτη φορά το 1995 μετά από παρότρυνση του τότε προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Jaque Delors. Το αποτέλεσμα ήταν να υπογραφεί η «Ευρωπαϊκή επιχειρηματική διακήρυξη ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό» προάγγελος αυτού που σήμερα, ως κορυφαίο δίκτυο ονομάζουμε «CSR Europe», (Ζιώγας, 2019). Αργότερα, το 2001, και αφού είχε προηγηθεί η σημαντικότερη για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύνοδος Κορυφής στη Λισαβόνα, έγινε η δημοσίευση της Πράσινης Βίβλου σύμφωνα με την οποία καθορίστηκε το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα δρα η Εταιρική κοινωνική Ευθύνη αλλά και τρόπος με τον οποίο θα μπορούσε

να εξελιχθεί στο ευρωπαϊκό περιβάλλον, (European Commission, 2001). Και ενώ στην αρχή της πορείας της στην Ευρώπη η διαμόρφωση της ΕΚΕ δεν ήταν τόσο σαφής πλέον, τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια πιο οργανωμένη αντίληψη για το πως εφαρμόζεται και τι αποτελέσματα μπορεί να αποκομίσει μια εταιρία από την εφαρμογή της. Ταυτόχρονα, η Ευρώπη αντιμετωπίζει την ΕΚΕ ως έναν από τους πιο άμεσους και εύκολους τρόπους να υπάρχουν θετικά αποτελέσματα καθώς συνδέει άρρηκτα την οικονομική αειφορία της ένωσης, και κατ' επέκταση της ηπείρου, με την διευρυμένη εφαρμογή σχεδίων βιωσιμότητας από τις εταιρίες. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι τις τελευταίες ειδικότερα δεκαετίες οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής ένωσης έχουν να κάνουν κατά βάση με την εφαρμογή, διεύρυνση και εξέλιξη της εταιρικής ευθύνης, (www.bmas.de). Αρκετοί είναι οι οργανισμοί που λειτουργούν για την προώθηση αυτού του στόχου, πέρα από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα όργανα της. Ένας από αυτούς είναι και το European Business Ethics Network έργο του οποίου είναι να προωθήσει την ηθική στις επιχειρήσεις και να ευαισθητοποιήσει προς μια πιο βιώσιμη Ευρώπη και κατ' επέκταση κόσμο. Μέρος αυτού του οργανισμού υπάρχει και στην Ελλάδα, το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ευθύνης, (European Business Ethics Network).

3.4 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Αντίστοιχα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα υπάρχει και ένα πλάνο βιωσιμότητας όσον αφορά τον κόσμο και τις επιχειρήσεις σε όλη την υφήλιο. Ήδη από το 1970 και το 1980 υπάρχουν παγκόσμιες στρατηγικές με στόχο την ανάπτυξη και διεύρυνση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Τον βασικό προωθητικό ρόλο σε αυτή την περίπτωση έχουν αναλάβει κορυφαίες φήμης και κύρους παγκόσμια ιδρύματα και οργανισμοί όπως είναι τα Ηνωμένα Έθνη και ο «Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης», OECD, (CSR Global). Βασικός τους στόχος, να διαμορφώνουν πολιτικές ηθικής και εταιρικής υπευθυνότητας και τις προωθούν προς τα εθνικά κράτη για εφαρμογή από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτά, (OECD, 2021). Βέβαια, θα πρέπει να τονιστεί ότι η απλή συμμόρφωση με τους κανόνες δεν είναι ο τελικός στόχος. Οι εταιρίες σε παγκόσμιο επίπεδο είναι υποχρεωμένες να ακολουθούν πιστά τις οδηγίες που έχουν λάβει από τέτοιους οργανισμούς. Η επιρροή τους μάλιστα είναι όλο και πιο αυξημένη σε ένα κόσμο πλέον πλήρως παγκοσμιοποιημένο όπου οι χώρες αλληλοεξαρτώνται σε καίριο βαθμό, (Scherer and Palazzo, 2011). Το

βασικό όμως, ερώτημα που επικρατεί είναι αν οι πολιτικές αυτές, της βιωσιμότητας εντός των επιχειρήσεων, θα μπορέσουν τελικώς να εφαρμοστούν, να έχουν κάποιο αντίκρυσμα και αποτέλεσμα ή αν το περιβάλλον θα συνεχίσει να βάλλεται από την αδιαφορία πολλών κολοσσών να εντάξουν στην επιχείρησή τους τις αρχές της ΕΚΕ, (Williams, 2014).

3.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) αναδεικνύεται ως ένα ζωτικό θέμα τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως. Από την εισαγωγή της έννοιας της ΕΚΕ στην Ευρώπη τη δεκαετία του '90 έως τις προσπάθειες των διεθνών οργανισμών, όπως τα Ηνωμένα Έθνη και ο ΟΕCD, για την προώθηση της βιωσιμότητας και της εταιρικής υπευθυνότητας, παρατηρούμε μια εξέλιξη προς την αναγνώριση της σημασίας αυτού του θέματος.

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι η ΕΚΕ δεν πρέπει να περιορίζεται στη συμμόρφωση με τους κανόνες, αλλά πρέπει να ενσωματώνεται στις επιχειρηματικές πρακτικές και αξίες των εταιρειών. Οι επιχειρήσεις πρέπει να αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στην προώθηση της βιωσιμότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της περιβαλλοντικής προστασίας, συνεισφέροντας θετικά στην κοινωνία και το περιβάλλον.

Η παγκόσμια επιρροή των διεθνών οργανισμών αυξάνεται συνεχώς σε έναν κόσμο που έχει παγκοσμιοποιηθεί. Οι εταιρείες πρέπει να αντιλαμβάνονται ότι οι επιπτώσεις των πρακτικών τους επιδρούν σε πολλές χώρες και κοινότητες, και συνεπώς φέρουν μεγαλύτερη ευθύνη για τη δράση τους.

Παρά τις προκλήσεις, η αυξανόμενη επίγνωση για τη σημασία της βιωσιμότητας και η ανάγκη για δράση δημιουργούν ένα θετικό πλαίσιο για την προώθηση της ΕΚΕ. Οι επιχειρήσεις που υιοθετούν πρακτικές βιωσιμότητας μπορούν να απολαμβάνουν οφέλη σε πολλά επίπεδα και να συμβάλλουν στη βελτίωση της κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

Συνολικά, η ΕΚΕ στον κόσμο αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την προώθηση της βιωσιμότητας και της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων, με την ελπίδα ότι αυτές οι πρακτικές θα συνεχίσουν να αναπτύσσονται προς όφελος της κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα αναλυθεί εκτενώς η θεματική της μέτρησης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ), καθώς και ο πλέον κοινός τρόπος μέτρησης της οικονομικής απόδοσης, όταν αυτή εξετάζεται στο πλαίσιο της ΕΚΕ. Επιπλέον, θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα εμπειρικών μελετών που αφορούν το εν λόγω θέμα.

4.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Η μέτρηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) αντιπροσωπεύει μια κρίσιμη διαδικασία, δεδομένου ότι με τα χρόνια έχουν αναπτυχθεί πολλά μέτρα σχετικά με τον ακριβή τρόπο μέτρησης της δραστηριότητας της ΕΚΕ και συχνά χρησιμοποιούνται υποκειμενικοί δείκτες για την διεξαγωγή συμπερασμάτων γύρω από την ΕΚΕ.

Αντιθέτως, οι Aras et al. (2008) εντόπισαν τουλάχιστον τρεις μεθόδους για τη μέτρηση της ΕΚΕ. Η πρώτη μέθοδος αφορά την αξιολόγηση των εταιρικών πολιτικών από εμπειρογνώμονες. Η δεύτερη μέθοδος εστιάζει στην ανάλυση του περιεχομένου της ετήσιας έκθεσης και άλλων εγγράφων. Τέλος, η τρίτη μέθοδος αφορά τη μέτρηση του ελέγχου της ρύπανσης. Κάθε μια από αυτές τις μεθόδους έχει τα δικά της πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Επιπλέον, ένα άλλο ζήτημα αφορά την εθελοντική φύση της χρήσης δραστηριοτήτων ΕΚΕ και τη δημοσίευση των αντίστοιχων εκθέσεων, καθώς δεν είναι υποχρεωτικές ενέργειες για τις επιχειρήσεις.

Προς αντιμετώπιση των προκειμένων ζητημάτων, έχει αναπτυχθεί ένα πλαίσιο αναφοράς για την ΕΚΕ που βασίζεται κυρίως στις Πρωτοβουλίες Παγκόσμιας Αναφοράς (1999) (GRI), (Global Reporting Initiative). Το εν λόγω πλαίσιο αναφοράς περιλαμβάνει τρεις κύριες κατηγορίες:

1. Οικονομικές επιδόσεις.
2. Περιβαλλοντικές επιδόσεις.
3. Κοινωνικές επιδόσεις, η οποία αποτελείται από τέσσερις υποκατηγορίες: εργασιακές πρακτικές, ανθρώπινα δικαιώματα, σχέση με την κοινωνία και ευθύνη προϊόντος.

Επιπρόσθετα, η έρευνα της (Tsoutsoura, 2004) αναφέρει ότι οι Waddock και Graves (1997) βασίστηκαν στο σύστημα αξιολόγησης Kinder Lydenberg Domini (KLD), όπου κάθε εταιρεία στο S&P 500 βαθμολογείται με πολλαπλά χαρακτηριστικά που σχετίζονται με την ΕΚΕ. Το KLD χρησιμοποιεί μια συνδυασμένη προσέγγιση με τη χρήση οικονομικών καταστάσεων, δημοσιευμάτων σχετικά με τις εταιρείες στον δημοφιλή τύπο, επιστημονικών περιοδικών (κυρίως νομικών περιοδικών) και κυβερνητικών εκθέσεων, προκειμένου να αξιολογήσει την ΕΚΕ σε έντεκα διαφορετικές διαστάσεις. Με βάση αυτές τις πληροφορίες, η KLD δημιούργησε τον Domini 400 Social Index (DSI 400), που αποτελεί το λειτουργικό ισοδύναμο του δείκτη Standard and Poors 500 για εταιρείες που προωθούν την κοινωνική ευθύνη.

4.3 ΜΕΤΡΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Η μέτρηση της οικονομικής απόδοσης είναι ένα σημαντικό θέμα για τις εταιρείες, τους επενδυτές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Όπως αναφέρεται, υπάρχουν διάφοροι τρόποι μέτρησης της οικονομικής απόδοσης, και η επιλογή της κατάλληλης μεθόδου εξαρτάται από τον σκοπό και τα ενδιαφέροντα της κάθε εταιρείας. Επίσης, οι διάφορες μέθοδοι έχουν τα πλεονεκτήματά τους και τα μειονεκτήματά τους. Ας εξετάσουμε κάποια κύρια σημεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη:

1. Λογιστικά μέτρα οικονομικής απόδοσης: Αυτά τα μέτρα βασίζονται στα χρηματοοικονομικά δεδομένα της εταιρείας και περιλαμβάνουν τους δείκτες όπως ο ROA (Return on Assets), ROE (Return on Equity), ROS (Return on Sales), και EPS (Earnings per Share). Αυτά τα μέτρα εστιάζουν στην ικανότητα της εταιρείας να παράγει κέρδη και να αξιοποιεί αποδοτικά τους πόρους της.
2. Άποψη αγοράς και μέτρα οικονομικής απόδοσης: Αυτά τα μέτρα βασίζονται στην αντίληψη και την αξιολόγηση της αγοράς σχετικά με την εταιρεία, όπως η μετοχική τιμή και η απόδοση των μετοχών. Αυτές οι μετρήσεις δείχνουν πώς αξιολογεί η αγορά την εταιρεία και πώς επηρεάζεται η τιμή των μετοχών της.

3. Συνδυαστικές μέθοδοι: Κάποιες φορές χρησιμοποιούνται και οι δύο τύποι μέτρων, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα λογιστικά μέτρα όσο και την αγορά. Αυτό μπορεί να παρέχει έναν πιο πλήρη και ισορροπημένο τρόπο αξιολόγησης της οικονομικής απόδοσης.

4. Προκλήσεις στη μέτρηση: Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η μέτρηση της οικονομικής απόδοσης μπορεί να είναι περίπλοκη λόγω της χρήσης διαφορετικών μεθόδων και μετρήσεων από διάφορους ερευνητές. Αυτό μπορεί να καθιστά δύσκολη τη σύγκριση των αποτελεσμάτων από διάφορες μελέτες. Σε κάθε περίπτωση, η επιλογή της μεθόδου μέτρησης πρέπει να είναι συνεπής με τους στόχους της εταιρείας και να λαμβάνει υπόψη την ειδική περίπτωση και τον κλάδο δραστηριότητας της εταιρείας. Επίσης, είναι σημαντικό να υπάρχει διαφάνεια στην αναφορά των μεθόδων που χρησιμοποιούνται και να λαμβάνεται υπόψη η αντικειμενικότητα και η αξιοπιστία των δεδομένων. Μόνο έτσι μπορεί να επιτευχθεί μια πραγματικά ενδελεχής αξιολόγηση της οικονομικής απόδοσης της εταιρείας.

4.4 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΜΕΛΕΤΗ

Τα εμπειρικά στοιχεία που παρουσιάστηκαν από τη μελέτη των Raza et al. (2012) αναδεικνύουν τη σχέση μεταξύ της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) και της εταιρικής οικονομικής απόδοσης (ΕΟΑ). Τα συμπεράσματα από αυτήν τη μελέτη δείχνουν τα εξής:

1. Θετική Σχέση: Η πλειονότητα των ερευνών που χρησιμοποίησαν λογιστικά μέτρα οικονομικής απόδοσης (όπως ROA, ROE, ROS) βρήκαν θετική σχέση με την ΕΚΕ. Αυτό υποδηλώνει ότι, σε γενικές γραμμές, εταιρείες που δίνουν έμφαση στην ΕΚΕ είναι πιθανό να έχουν καλύτερη οικονομική απόδοση.

2. Λογιστική Αξία προς την Αγοραία Αξία: Οι μελέτες που χρησιμοποίησαν τη λογιστική αξία προς την αγοραία αξία έδειξαν επίσης θετική σχέση. Αυτό σημαίνει ότι εταιρείες που ενσωματώνουν την ΕΚΕ στην λογιστική τους αναφορά μπορεί να ανταμείβονται με υψηλότερη αξιοποίηση των πόρων τους στην αγορά.

3. Αποδόσεις Χρηματιστηρίου: Οι αποδόσεις χρηματιστηρίου παρουσίασαν πιο μικτά αποτελέσματα, με θετική, ουδέτερη και αρνητική σχέση. Αυτό υποδηλώνει ότι η αγορά αντιδρά διαφορετικά στην ΕΚΕ, ανάλογα με τις περιστάσεις.

Συνολικά, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι υπάρχει μια θετική τάση προς τη

σύνδεση της ΕΚΕ με την εταιρική οικονομική απόδοση. Ωστόσο, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη και το είδος της σχέσης (θετική/αρνητική) μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τον τρόπο που μετράται η ΕΚΕ, τα είδη των δραστηριοτήτων που εκτελούνται και τον κλάδο της εταιρείας. Επίσης, η ποιότητα της ΕΚΕ και ο τρόπος εφαρμογής των προγραμμάτων ΕΚΕ μπορεί να παίξει κρίσιμο ρόλο σε αυτές τις σχέσεις.

Επομένως, για να κατανοήσουμε πλήρως τον αντίκτυπο της ΕΚΕ στην εταιρική οικονομική απόδοση, απαιτείται περαιτέρω έρευνα και ανάλυση, λαμβάνοντας υπόψη τις πολλές μεταβλητές που επηρεάζουν αυτήν τη σχέση.

4.5 ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΕΛΕΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα παρουσιάσουμε, τα αποτελέσματα πρωτογενούς έρευνας, σχετικά με τα αποτελέσματα της ΕΚΕ στις επιχειρήσεις, η οποία διενεργήθηκε από τη Διεύθυνση Οικονομικών — Κλαδικών Μελετών της ICAP Α.Ε., για την περίοδο 7.05.2021 - 04.06.2021 και δημοσιεύτηκε την 5/6/21. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν

74 ελληνικές επιχειρήσεις με τομέα δραστηριοποίησης βιομηχανία, εμπόριο, υπηρεσίες. Τα στοιχεία για την ΕΚΕ συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια και αναλύθηκαν με περιγραφική στατιστική. Επίσης η έρευνα εξετάζει που δαπανήθηκαν τα περισσότερα ποσά δηλαδή στο Ανθρώπινο Δυναμικό, στο Περιβάλλον, στην Κοινωνία και την Αγορά.

Για την περίοδο 2021 οι μεγαλύτερες δαπάνες αφορούσαν την Κοινωνία, καταλαμβάνοντας μερίδιο 31% και το Ανθρώπινο δυναμικό με μερίδιο 30%. Η κατηγορία κοινωνία παρουσιάζει αύξηση σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη καθώς οι επιχειρήσεις προχώρησαν σε δωρεές σε νοσοκομεία λόγω της πανδημίας. Μετά ακολουθεί το περιβάλλον με 22% και η αγορά με 17%.

Επιπλέον, το ύψος των κονδυλίων που δαπανούν οι επιχειρήσεις για δράσεις ΕΚΕ προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εταιρειών (64%) δαπανά έως €200 χιλ, ποσοστό αυξημένο κατά 4% σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα (60%), το οποίο στην έρευνα του 2020 που πραγματοποιήθηκε, μειώθηκε κατά 18%, από 73% το 2019. Το 12% των επιχειρήσεων δαπανά από €500 χιλ. έως €1 εκατ., ενώ το ίδιο ποσοστό δαπανά και από €1 εκατ. έως €5εκατ. Τέλος, το υπόλοιπο 9% δαπανά από €200 χιλ. έως €500 χιλ.

Όσον αφορά τα έξοδα, 2 στις 3 επιχειρήσεις αύξησαν τα έξοδα για ενέργειες ΕΚΕ το 2020 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό την προηγούμενη περίοδο (2019/18) διαμορφώθηκε σε 55%.

Συμπερασματικά προκύπτει πως η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη υιοθετείται όλο και περισσότερο από τις ελληνικές επιχειρήσεις, καθώς αυξάνουν τις δαπάνες για δράσεις ΕΚΕ, κυρίως σε κοινωνία και ανθρώπινο δυναμικό (τα μεγαλύτερα κονδύλια των δράσεων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης) και η υγειονομική κρίση του κορονοϊού, ώθησε τις επιχειρήσεις σε δωρεές και άλλες δράσεις ύψους πολλών εκατομμυρίων με σκοπό την ευημερία των πολιτών και την ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Υγείας μετά την κρίση του Covid-19. Τέλος σύμφωνα και με την έρευνα η ΕΚΕ αποτέλεσε αποτελεσματικό εργαλείο διαχείρισης της κρίσης για τις επιχειρήσεις δείχνοντας έτσι υπευθυνότητα και κοινωνική ευσυνειδησία απέναντι στους ανθρώπους τους, τους πελάτες τους και στην αγορά, ενισχύοντας την αποκατάσταση της οικονομίας και την βιώσιμη ανάπτυξη με μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

4.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το παρόν κεφάλαιο καταλήγει στα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των διάφορων πτυχών της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) και των επιδράσεών της στις επιχειρήσεις. Επίσης, προσφέρονται προοπτικές για μελλοντικές έρευνες και πρακτικές εφαρμογές στον ευρύτερο τομέα της ΕΚΕ.

Η ΕΚΕ αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα στις επιχειρηματικές στρατηγικές, καθώς προωθεί την κοινωνική ευθύνη, τη βιωσιμότητα και τη δημιουργία αξίας για την επιχείρηση και την κοινωνία. Η σχέση μεταξύ της ΕΚΕ και της οικονομικής απόδοσης των επιχειρήσεων διαφέρει ανάλογα με τους δείκτες και τις μετρήσεις που χρησιμοποιούνται, αλλά συνολικά υπάρχει θετική τάση. Τα αποτελέσματα από την πρωτογενή έρευνα στις ελληνικές επιχειρήσεις καταδεικνύουν αυξημένη προσήλωση στην ΕΚΕ, με σημαντική αύξηση των δαπανών σε κοινωνικές πρωτοβουλίες κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Η ΕΚΕ αποδείχθηκε αποτελεσματικό εργαλείο διαχείρισης κρίσεων, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση της πανδημίας και στην αποκατάσταση της οικονομίας.

Μελλοντικές έρευνες μπορούν να επικεντρωθούν στην περαιτέρω διερεύνηση των διαφόρων μετρικών της ΕΚΕ και του αντίκτυπό της στην απόδοση των επιχειρήσεων. Επιπλέον, μελλοντικές έρευνες μπορούν να εξετάσουν πώς οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα μπορούν να βελτιώσουν την αυθεντικότητα και την αποτελεσματικότητα των δράσεών τους στον τομέα της ΕΚΕ. Επιπρόσθετα, μπορούν να εξετάσουν πώς η ΕΚΕ συνδέεται με τη βιώσιμη ανάπτυξη και την

επιχειρηματική καινοτομία στην Ελλάδα.

Κλείνοντας, η έρευνα αυτή αναδεικνύει τη σημασία της ΕΚΕ στον επιχειρηματικό κόσμο, καθώς και την επικαιρότητα της στην αντιμετώπιση κρίσεων όπως η πανδημία. Παρέχει επίσης οδηγίες για μελλοντικές έρευνες και πρακτικές εφαρμογές που μπορούν να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στην ανάπτυξη της ΕΚΕ και την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης στον ελληνικό επιχειρηματικό χώρο. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας αποτελούν ένα σημαντικό βήμα προς την περαιτέρω κατανόηση και αξιοποίηση της ΕΚΕ ως στρατηγικού εργαλείου για τις επιχειρήσεις και την κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΞΙΑ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν κεφάλαιο, περιλαμβάνει στοιχεία για την σχέση της ΕΚΕ με την τιμή της μετοχής. Θα αναλυθεί επομένως, η επίδραση που έχει η ΕΚΕ στην απόδοση της τιμής της μετοχής. Τα στοιχεία που προέκυψαν από βιβλιογραφική έρευνα που πραγματοποιήθηκε, και περιλαμβάνουν ευρήματα από μελέτες της τελευταίας δεκαετίας, δείχνουν στον μεγαλύτερο βαθμό θετική σχέση όσον αφορά την τιμή της μετοχής. Παρ'όλα αυτά δεν μπορούν να αγνοηθούν και έρευνες που φανερώνουν αντίθετα αποτελέσματα. Για αυτές τις έρευνες, χρησιμοποιήθηκαν εταιρείες εισηγμένες στα χρηματιστήρια, από διάφορους κλάδους, της Ινδονησίας, των ΗΠΑ, της Ιταλίας, της Ινδίας, της Ταϊβάν και του Πακιστάν.

5.2 ΣΧΕΣΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗ

Οι Donato et al. (2012), μελέτησαν την επίδραση της εταιρικής κοινωνικής απόδοσης στις τιμές μετοχών ιταλικών εισηγμένων επιχειρήσεων χρησιμοποιώντας την σχέση της Εταιρική Κοινωνική Ευθύνης και της οικονομικής απόδοσης. Για την μέτρηση της οικονομικής απόδοσης χρησιμοποιήθηκαν τιμές μετοχών 32 εισηγμένων εταιρειών, στο χρηματιστήριο του Μιλάνου, οι οποίες συντάσσουν εθελοντικά εκθέσεις ΕΚΕ, για την περίοδο 2004-2008. Επίσης τα οικονομικά στοιχεία και οι πληροφορίες για την ΕΚΕ, αντλήθηκαν από την βάση δεδομένων Datastream και από ιστότοπους των εταιρειών ή από τον ιστότοπο Borsa Italiana (Χρηματιστήριο Μιλάνου) αντίστοιχα. Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε παλινδρόμηση και δυο μοντέλα τα οποία είχαν ως εξαρτημένη μεταβλητή την Εταιρική οικονομική απόδοση η οποία μετριέται από την χρηματιστηριακή τιμή και ως ανεξάρτητη μεταβλητή η ΕΚΕ, η οποία αποτελούνταν, από τον σταθμισμένο μέσο όρο των παραμέτρων περιβάλλον, κοινωνία και εργαζομένων, ενώ χρησιμοποιήθηκαν ξεχωριστά στο δεύτερο μοντέλο. Ακόμη χρησιμοποιήθηκαν και μεταβλητές ελέγχου όπως το $Ln(TA)$ σύνολο του ενεργητικού, για έλεγχο του μεγέθους, η Απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE), για τον έλεγχο της κερδοφορίας, η Μόχλευση (LEV), αναλογία καθαρού χρέους/ίδια κεφάλαια για τον έλεγχο της οικονομικής πίεσης και η BETA, για τον έλεγχο του λειτουργικού κινδύνου. Τα αποτελέσματα της εμπειρικής μελέτης έδειξαν, πως ένα θετικό CSP έχει αρνητική επίδραση στις τιμές των μετοχών, στην Ιταλική Αγορά Χρηματιστηρίου, καθώς ένα θετικό CSP μειώνει τις τιμές των μετοχών των εισηγμένων εταιρειών. Παρόλο που

αρκετές επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές, οι Ιταλοί επενδυτές, αντιλαμβάνονται αυτές τις πρακτικές ως έξοδα, τα οποία μειώνουν, την αξία των εταιρειών και αναγνωρίζουν ένα αρνητικό ασφάλιστρο αγοράς. Τέλος χρήσιμο είναι να αναφερθεί πως αυτά τα αποτελέσματα είναι συνεπή με τις ιδιαιτερότητες της ιταλικής καπιταλιστικής δομής, η οποία δεν είναι σε ώριμη θέση να αξιολογήσει την σημαντικότητα των δραστηριοτήτων της ΕΚΕ.

Λίγα χρόνια αργότερα την βιβλιογραφία ήρθε να εμπλουτίσει μια ακόμα έρευνα σχετικά με την τιμή της μετοχής. Οι Fiori et. al. (2015), μελέτησαν την επίδραση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην τιμή μετοχής στο Ιταλικό χρηματιστήριο. Για την ιταλική αγορά η δέσμευση σε εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι κάτι καινούργιο και δεν ήταν στις προτεραιότητες των επιχειρήσεων όπως σε άλλες χώρες. Επίσης χαρακτηρίζεται από οικογενειακές μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις, δεν υπάρχουν πολλές δημόσιες εταιρείες και υπάρχουν αρκετοί θεσμικοί επενδυτές, οι οποίοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην απόδοση του οικονομικού συστήματος. Οι μελετητές ξεκίνησαν με την υπόθεση ότι η επιχειρηματική αγορά δεν βραβεύει κοινωνικά υπεύθυνες εισηγμένες εταιρείες, υπόθεση η οποία εν τέλει δεν διαψεύστηκε από τα εμπειρικά ευρήματα. Για την έρευνα, χρησιμοποιήθηκαν οι τιμές μετοχών, από ένα δείγμα 32 εταιρειών εισηγμένων στο χρηματιστήριο του Μιλάνου, την περίοδο 2004-2008. Επιπλέον για τον έλεγχο των δυο υποθέσεων που έλεγξαν εξέτασαν δυο μοντέλα στα οποία ως εξαρτημένη μεταβλητή χρησιμοποίησαν την τιμή μετοχής στο χρόνο t , ως εξαρτημένη μεταβλητή, 3 δραστηριότητες ΕΚΕ (περιβαλλοντική, κοινωνική, εστίαση στον εργαζόμενο) και ως μεταβλητές ελέγχου το σύνολο του ενεργητικού, η απόδοση ιδίων κεφαλαίων, η μόχλευση και το ΒΕΤΑ για τον έλεγχο του λειτουργικού κινδύνου. Χρήσιμο, θα ήταν να τονιστεί, ότι συμπεριέλαβαν στην έρευνα εταιρείες από διαφορετικούς κλάδους, εκτός από τις τράπεζες και τις ασφαλιστικές εταιρείες, λόγω του προφίλ κινδύνου που έχουν και θα αλλοίωναν τα αποτελέσματα. Χρειάζεται επίσης να σημειωθεί ότι οι Ιταλοί επενδυτές αναγνωρίζουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη ως έξοδο, το οποίο μειώνει το κέρδος και κατά συνέπεια την αξία των μετοχών των κοινωνικά υπεύθυνων εταιρειών. Τέλος συμπεραίνεται ότι η σχέση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και της απόδοσης μιας εταιρείας βασίζεται στην δομή της κάθε χώρας, στο προφίλ των επενδυτών και την διαπραγματευτική δύναμη των διαφορετικών κατηγοριών ενδιαφερομένων.

Σε αντίθεση με την παραπάνω μελέτη η οποία είχε ως επίκεντρό της το ιταλικό χρηματιστήριο, οι Müller και Wikström (2016), μεταφέρουν την ερευνά τους σε μια άλλη χώρα με σημαντική παρουσία στο χρηματιστήριο και ερευνούν το πως οι

δραστηριότητες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μπορούν να επηρεάσουν, την τιμή μετοχής μια εταιρείας εισηγμένης στο αμερικάνικο χρηματιστήριο (NYSE) και σε ποιο βαθμό. Οι τομείς των δραστηριοτήτων της ΕΚΕ με τους οποίους ασχολήθηκαν ήταν η ηθικές, περιβαλλοντικές και φιλανθρωπικές. Για την έρευνα αυτή χρησιμοποιήθηκε από τους μελετητές ένα στατιστικό εργαλείο η μελέτη γεγονότων, η οποία επικεντρώθηκε στις ανακοινώσεις μιας εταιρείας για δραστηριότητες ΕΚΕ περιβαλλοντικού, ηθικού και φιλανθρωπικού τύπου. Επίσης τα στοιχεία για την έρευνα, πάρθηκαν την χρονική περίοδο 2006-2016, αλλά εξαιρέθηκε το 2008, λόγω της χρηματοπιστωτική κρίσης. Ακόμη οι μεταταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η Abnormal return (AR) η οποία βρίσκει την απόδοση που δημιουργείται από την ανακοίνωση CSR, για την εύρεση της (AR), χρησιμοποιείται η αναμενόμενη απόδοση (R) και για την εύρεση της αναμενόμενης απόδοσης χρησιμοποιείται κανονικής παλινδρόμηση ελάχιστου τετραγώνου (OLS) με το alpha και το beta. Επομένως η παλινδρόμηση εκτελείται σε έναν δείκτη που αντιπροσωπεύει την απόδοση της αγοράς ως ανεξάρτητη μεταβλητή και την ατομική απόδοση μετοχών της εταιρείας ως εξαρτημένη μεταβλητή. Τελικά, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και της τιμής της μετοχής, ειδικότερα όταν αυτές αναλαμβάνουν ηθικές οι περιβαλλοντικές δραστηριότητες.

Μελέτες πάνω στο συγκεκριμένο πεδίο δεν πραγματοποιήθηκαν μόνο από ξένους ερευνητές. Σημαντική ήταν η συνησφορά και των Ελλήνων ερευνητών όπως φαίνεται και στη συνέχεια. Οι Katsikides et al (2016), εξέτασαν την σχέση μεταξύ της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και της απόδοσης του χρηματιστηρίου. Για την σχέση αυτή εξετάστηκαν πέντε γεγονότα, δύο από την πετρελαϊκή βιομηχανία (BP και Exxon oil spills) και τρία από τον τραπεζικό κλάδο (HSBC — ξέπλυμα χρήματος, Barclays και Royal Bank of Scotland — Libor σκάνδαλο). Για τον σκοπό αυτό, παρατήρησαν τις τιμές των μετοχών την περίοδο που πραγματοποιήθηκαν τα γεγονότα. Η ανάλυση συμπεριλάμβανε μια περίοδο 120 ημερών στο διάστημα των οποίων μελετήθηκαν γεγονότα μέσω των οποίων διαπιστώθηκε η επίδραση ή μη αυτών στην τιμή της μετοχής. Τα αποτελέσματα έδειξαν, πως εκτός από το ξέπλυμα χρήματος της HSBC, όλα τα άλλα γεγονότα φαίνεται να έχουν σημαντική επίδραση στην απόδοση της χρηματιστηριακής αγοράς, καθώς οι μετοχές των εμπλεκόμενων εταιρειών τείνουν να παρουσιάζουν σημαντικές αρνητικές μέσες μη φυσιολογικές αποδόσεις κατά την περίοδο που ακολούθησε το γεγονός. Τέλος η ανάλυση δείχνει πως θα ήταν λογικό οι εταιρείες να εμπλέκονται σε δραστηριότητες ΕΚΕ καθώς μπορούν να μεγιστοποιήσουν τον πλούτο των μετόχων τους, αφού η έλλειψη της φαίνεται να τιμωρείται από τις

αγορές.

Ο Jung Lee (2019), εξέτασε εάν η υιοθέτηση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, από μια εταιρεία, μπορεί να αυξήσει την αγοραία της αξία. Οι εταιρείες του δείγματος της μελέτης, χωρίζονται σε εταιρείες ΕΚΕ και εταιρείες χωρίς ΕΚΕ, των οποίων ο αριθμός είναι 70 και 198, αντίστοιχα. Για να καταλήξει σε συμπεράσματα, χρησιμοποίησε και σύγκρινε, τις πραγματικές αξίες δικαιωμάτων προαίρεσης εταιρειών ΕΚΕ και εταιρειών χωρίς την ΕΚΕ. Για τον σκοπό αυτό ελέγχονται εμπειρικά δεδομένα και χρησιμοποιείται ένα μοντέλο παλινδρόμησης δεδομένων πάνελ για να προσδιοριστεί εάν οι εταιρείες ΕΚΕ της Ταϊβάν απολαμβάνουν υψηλότερη πραγματική αξία δικαιωμάτων, από ό,τι οι εταιρείες που δεν ανήκουν στην ΕΚΕ. Επιπρόσθετα, δημιουργούνται δυο μοντέλα, για να εξετάσουν τις επιδράσεις της ΕΚΕ, στην πραγματική αξία των δικαιωμάτων για εταιρείες με ΕΚΕ και μη, τα οποία χρησιμοποιούν ως εξαρτημένη μεταβλητή το ROP, μια μεταβλητή η οποία μετρά την αναλογία της αγοραίας αξίας μιας εταιρείας, λόγω των πραγματικών δικαιωμάτων προαίρεσης και ως ανεξάρτητες μεταβλητές, το CSR το οποίο αντιπροσωπεύει τη δέσμευση της εταιρείας για κοινωνική ευθύνη, οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη (R&D), το μέγεθος της εταιρείας (AV), τον δείκτη πάγιου ενεργητικού αλλά και ο λόγος της αξίας των ενσώματων παγίων, προς το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων (CS), ο λόγος του χρέους με το κόστος προς το σύνολο του ενεργητικού (LEV), ο συντελεστής συστηματικού κινδύνου (BETA) και ο SKEW που μετρά την ασυμμετρία των αποδόσεων των μετοχών. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι τα πραγματικά δικαιώματα οδηγούν σε υψηλό ποσοστό της αξίας της εταιρείας. Επίσης χρήσιμο είναι να αναφερθεί ότι οι εταιρείες ΕΚΕ έχουν υψηλότερη πραγματική αξία δικαιωμάτων προαίρεσης σε σχέση με τις άλλες. Τέλος, αυτές οι εταιρείες, αναβαθμίζουν τις απόψεις των επενδυτών για τις εταιρείες, την πραγματική αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης των εταιρειών και συνεπώς την αγοραία αξία των εταιρειών. Το έτος 2020 αποτελεί θα λέγαμε μια τομή όσον αφορά την έρευνα σε σχέση με την τιμή της μετοχής. Την περίοδο αυτή δημοσιεύονται πολλές μελέτες. Κάποιες από αυτές, όπως αυτή που θα παρουσιαστεί στη συνέχεια, περιλαμβάνουν δεδομένα από πολύχρονες έρευνες και ταυτόχρονα μας παρέχουν πολύ χρήσιμα δεδομένα για ανάλυση. Αρχικά οι Hunjra et al. (2020), ερεύνησαν την επίδραση της ΕΚΕ και της εταιρικής διακυβέρνησης στον κίνδυνο κατάρρευσης των τιμών των μετοχών, 353 εταιρειών, στον μεταποιητικό τομέα της Ινδίας και του Πακιστάν. Για το σκοπό αυτό συνέλεξαν δεδομένα από το βάση δεδομένων DataStream, για την περίοδο 2010 με 2018. Για την ανάλυση χρησιμοποίησαν ως εξαρτημένη μεταβλητή τον κίνδυνο κατάρρευσης της τιμής της μετοχής και

ως ανεξάρτητες την ΕΚΕ και την εταιρική διακυβέρνηση και ως μεταβλητές ελέγχου, το μέγεθος της εταιρείας, τη διαχείριση κερδών, τη μεταβλητότητα των μετοχών, την απόδοση ιδίων κεφαλαίων και τα κέρδη ανά μετοχή. Τα αποτελέσματα δείχνουν πως η ΕΚΕ, η δυαδικότητα του Διευθύνοντος Συμβούλου και το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, επηρεάζουν θετικά τις τιμές των μετοχών, των εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε αναδυόμενες οικονομίες, καθώς η ΕΚΕ και η εταιρική διακυβέρνηση είναι σημαντικοί καθοριστικοί παράγοντες του κινδύνου κατάρρευσης, των τιμών των μετοχών για τις μεταποιητικές εταιρείες. Από την άλλη, παρατηρείται πως η διευθυντική ιδιοκτησία, έχει θετική σχέση με τον κίνδυνο κατάρρευσης των τιμών της μετοχής, καθώς εμφανίζονται ζητήματα αντιπροσωπείας, που επικρατούν σε εταιρείες, όπου η διοίκηση προτιμά το δικό της συμφέρον, αντί των μετόχων. Τέλος, γίνεται φανερό, πως αυξημένες δραστηριότητες εταιρικών κοινωνικών ευθυνών, μειώνουν τις πιθανότητες ενός κραχ, σε τιμές μετοχών εταιρειών στις αναδυόμενες οικονομίες.

Οι επόμενες δύο μελέτες αφορούν έρευνες που πραγματοποιήθηκαν την ίδια περίοδο μεν (2013- 2017/8), η διεξαγωγή τους όμως και ο τρόπος μέτρησης και ανάλυσης μεταβλητών είναι διαφορετικός.

Από την μια πλευρά οι Machmuddah et al (2020), ερεύνησαν, την επίδραση της γνωστοποίησης εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ), στην αξία της επιχείρησης, χρησιμοποιώντας την κερδοφορία ως μετριαστική μεταβλητή. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν 109 εισηγμένες εταιρείες στο χρηματιστήριο της Ινδονησίας, την περίοδο 2013-2017. Η άντληση των στοιχείων, πραγματοποιήθηκε από τις οικονομικές εκθέσεις και τις εκθέσεις βιωσιμότητας. Για την ανάλυση, χρησιμοποίησαν ως εξαρτημένη μεταβλητή, την εταιρική αξία η οποία μετρήθηκε από τον τύπο Tobin's Q = (MVE + DEBT)/TA, όπου MVE είναι ο αριθμός μετοχών σε κυκλοφορία x Τιμή κλεισίματος, DEBT το συνολικό ποσό δανείου και TA το σύνολο του ενεργητικού και για τον υπολογισμό του, χρησιμοποιήθηκαν χρηματοοικονομικά στοιχεία, της περιόδου 2013-2017. Ακόμη ως μετριαστική μεταβλητή, χρησιμοποιήθηκε, η κερδοφορία των επιχειρήσεων, η οποία υπολογίστηκε από το ROA, το οποίο, δείχνει την ικανότητα της εταιρείας, να παράγει έσοδα, από τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, τύπος $ROA = \text{Earning After Tax (EAT)} / \text{Total Assets}$ και ως ανεξάρτητη η αποκάλυψη πληροφοριών ΕΚΕ (CSRDI). Τα αποτελέσματα έδειξαν, πως γνωστοποίηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης έχει θετική και σημαντική επίδραση στην αξία της εταιρείας και η κερδοφορία μετριάζει την επίδραση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην αξία της εταιρείας.

Από την αλλή ο Susilo (2018), εξέτασε την επίδραση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, στην εταιρική αξία, 13 εισηγμένων εταιρειών παραγωγής πλαστικών και συσκευασιών, στο χρηματιστήριο της Ινδονησίας, για την περίοδο 2013-2017. Για την έρευνα, ως ανεξάρτητη μεταβλητή, η μελέτη διερεύνησε τον ρόλο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και οι πληροφορίες για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη βασίστηκαν στο πρότυπο GRI (Global Reporting Initiative), το οποίο αποτελείται από 3 εστίες γνωστοποίησης, που είναι οι οικονομικές, οι περιβαλλοντικές και οι κοινωνικές πτυχές. Επίσης, ως εξαρτημένη μεταβλητή χρησιμοποίησε το Q του Tobin, όπως υπολογίστηκε συγκρίνοντας τον λόγο της αγοραίας αξίας της μετοχής της εταιρείας προς τη λογιστική αξία των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας. Ο τύπος υπολογισμού είναι $Q = (MVE+DEBT)/$

TA όπου Q = Εταιρική αξία, MVE = Αγοραία αξία των ιδίων κεφαλαίων, DEBT = (Τρέχον χρέος - κυκλοφορούν ενεργητικό) + λογιστική αξία αποθεμάτων + μακροπρόθεσμο χρέος, TA = Συνολική λογιστική αξία περιουσιακών στοιχείων. Τα

συμπεράσματα της έρευνας δείχνουν, ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έχει θετική επίδραση, στην Αξία των Μεταποιητικών Εταιρειών, που δραστηριοποιούνται στον τομέα, κατασκευής πλαστικών και συσκευασιών, που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο της Ινδονησίας. Επίσης την ίδια περίπου περίοδο, ο Chen (2020), εξέτασε την σχέση μεταξύ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και του κινδύνου συντριβής του χρηματιστηρίου, για την περίοδο 2013-2018. Για την έρευνα, χρησιμοποίησε 9381 δεδομένα εισηγμένων εταιρειών, στο χρηματιστήριο της Κίνας. Για την εμπειρική μελέτη και για το 1ο μοντέλο χρησιμοποίησε ως εξαρτημένη μεταβλητή, την $NCSKEW_{i,t+1}$, όπου μετράει τον κίνδυνο κατάρρευσης της τιμής της μετοχής και ως ανεξάρτητη μεταβλητή την CSR, από δεδομένα που δημοσιεύει η Hexun. Για το δεύτερο μοντέλο εξαρτημένη ήταν $NCSKEW_{i,t+1}$ και ως ανεξάρτητες χρησιμοποίησε την EKE μαζί με το εταιρικό κοινωνικό κεφάλαιο. Επίσης και για τα δύο μοντέλα χρησιμοποίησε ως μεταβλητές ελέγχου το συνολικό μέγεθος της εταιρείας, τον λόγο ενεργητικού- παθητικού, την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων, τον μέσο μηνιαίο πλεονάζων τζίρο, τον μέσο εβδομαδιαίο μοναδικό ρυθμό απόδοσης μεμονωμένων μετοχών, η κεφαλοποίηση αγοράς προς την καθαρή λογιστική, η αξία διακύμανσης της απόδοσης μετοχών (SIGMA), η αναλογία μετοχών του θεσμικού επενδυτή (INSTI), η αναλογία μετοχών του μεγαλύτερου μετόχου (FIR) και η πληροφοριακή αδιαφάνεια (OPAQUE). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της εταιρικής

κοινωνικής ευθύνης και του κινδύνου κατάρρευσης της τιμής της μετοχής, πράγμα που σημαίνει ότι η κοινωνική ευθύνη μπορεί να μειώσει την πιθανότητα κατάρρευσης της τιμής της εταιρικής μετοχής και το εταιρικό κοινωνικό κεφάλαιο έχει μια μετριαστική επίδραση στη σχέση μεταξύ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και του κινδύνου κατάρρευσης των τιμών των μετοχών. Αυτό σημαίνει ότι όταν η εταιρεία διαθέτει κοινωνικό κεφάλαιο, ο ρόλος της κοινωνικής ευθύνης στη μείωση του κινδύνου χρηματιστηριακών κραχ θα ενισχυθεί. Όταν η εταιρεία δεν διαθέτει κοινωνικό κεφάλαιο, ο ρόλος της κοινωνικής ευθύνης στη μείωση του κινδύνου χρηματιστηριακών κραχ θα αποδυναμωθεί.

Ως τελευταίο δείγμα για την εξέταση της τιμής της μετοχής και την σχέση της με την εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης χρησιμοποιήθηκε η πρόσφατη δουλειά που πραγματοποίησαν οι Fathony et al (2020), οι οποίοι εξέτασαν την επίδραση των δραστηριοτήτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (EKE) και της οικονομικής απόδοσης, η οποία αντιστοιχεί στην αύξηση των ταμειακών ροών (CFG) και της απόδοσης περιουσιακών στοιχείων (ROA), στην απόδοση των μετοχών της εταιρείας. Για την μελέτη, χρησιμοποίησαν, ένα δείγμα 7 εταιρειών εισηγμένων στο χρηματιστήριο της Ινδονησίας, που ανήκουν στον όμιλο ASTRA, για την περίοδο 2014 έως 2018, με συνολικά 35 ερευνητικά δεδομένα παρατήρησης. Για την ανάλυση των δεδομένων, χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο παλινδρόμησης δεδομένων πίνακα, στο οποίο ως εξαρτημένη μεταβλητή ορίστηκε η απόδοση μετοχών της εταιρείας (RS), και ως ανεξάρτητες μεταβλητές ορίστηκαν η EKE, η αύξηση ταμειακών ροών (CFG) και η απόδοση του ενεργητικού (ROA). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν, ότι η βελτίωση της οικονομικής απόδοσης της εταιρείας μπορεί να αυξήσει τις αποδόσεις μετοχών σε αντίθεση με τις δραστηριότητες EKE. Τέλος, αυτό συμβαίνει διότι, οι παράγοντες χρηματοοικονομικής απόδοσης που αντιστοιχούν στην αύξηση των ταμειακών ροών και του ROA, έχουν θετική επίδραση στις αποδόσεις της εταιρείας.

5.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο παρόν κεφάλαιο, εξετάστηκε ενδελεχώς η σχέση μεταξύ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (EKE) και της αξίας των μετοχών των εταιρειών, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία επιστημονικών ερευνών που διεξήχθησαν κατά την διάρκεια της περιόδου 2013-2020. Η ανάλυση των ερευνών παρείχε ενδείξεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η EKE επηρεάζει την αξία των μετοχών εταιρειών σε διάφορες χρηματιστηριακές αγορές και συγκεκριμένα στην Ινδονησία

και την Κίνα.

Αρχικά, η των Susilo et al (2018) μελέτησαν τη σχέση μεταξύ της ΕΚΕ και του κινδύνου κατάρρευσης της τιμής των μετοχών στην Κίνα. Τα αποτελέσματα υποδήλωσαν ότι η ΕΚΕ μπορεί να μειώσει την πιθανότητα κατάρρευσης της τιμής των μετοχών, ιδίως όταν η εταιρεία διαθέτει κοινωνικό κεφάλαιο.

Επιπλέον, η έρευνα των Fathony et al. (2020) εξέτασε τη σχέση μεταξύ της ΕΚΕ και της οικονομικής απόδοσης εταιρειών που ανήκουν στον όμιλο ASTRA στην Ινδονησία. Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης υποδήλωσαν ότι η οικονομική απόδοση επηρεάζει θετικά τις αποδόσεις των μετοχών της εταιρείας, ενώ οι δραστηριότητες ΕΚΕ φαίνεται να μην έχουν την ίδια επίδραση.

Συνοψίζοντας, οι ερευνητικές εργασίες που αναλύθηκαν προσφέρουν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η ΕΚΕ επηρεάζει την αξία των μετοχών εταιρειών σε διάφορες αγορές. Παρά τις διαφορετικές μεθοδολογίες και τα διάφορα δείγματα που χρησιμοποιήθηκαν, φαίνεται ότι η οικονομική απόδοση παραμένει ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τις αποδόσεις των μετοχών των εταιρειών. Ωστόσο, η επίδραση της ΕΚΕ μπορεί να διαφέρει ανάλογα με το περιβάλλον και τον τομέα της εταιρείας. Τα ευρήματα αυτά αποτελούν σημαντική προσφορά στον τομέα της επιχειρηματικής έρευνας και παρέχουν στους επενδυτές, τους αναλυτές και τους επιχειρηματίες σημαντική κατανόηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η ΕΚΕ μπορεί να επηρεάσει την αξία των μετοχών εταιρειών και τη σημασία της οικονομικής απόδοσης σε αυτήν τη διαδικασία. Επιπλέον, αναδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα σε αυτόν τον τομέα προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα τις συνθήκες και τους παράγοντες που επηρεάζουν τη σχέση μεταξύ της ΕΚΕ και της αξίας των μετοχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ

6.1 ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Το παρόν κεφάλαιο θα επιχειρήσει να δώσει μια σαφή απάντηση στο ερώτημα που μας απασχολεί. Είναι η εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η σωστή κίνηση για τις επιχειρήσεις ή δεν αποφέρει τελικά σε αυτές τα κατάλληλα οικονομικά οφέλη που θα προσδοκούσαν; Μέσα από μια ευρεία αναζήτησή σε έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί ιδιαίτερα τα τελευταία 20 χρόνια στο τομέα των επιχειρήσεων θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε τη σχέση που έχει η οικονομική απόδοση των εταιριών με την εφαρμογή της ΕΚΕ και να συλλάβουμε ένα τελικό αποτέλεσμα που θα αποδεικνύει αν αυτή η σχέση φέρει τελικά, θετικό ή αρνητικό πρόσημο. Η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε αφορά κυρίως μεγάλες εταιρίες οι οποίες δραστηριοποιούνται κατά βάση στο εξωτερικό και σε μικρότερο βαθμό σε ελληνικό έδαφος και αφορούν στην μεγάλη πλειονότητα επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες στα διάφορα χρηματιστήρια ανά τον κόσμο και επομένως μπορούν να προσφέρουν ακριβή δεδομένα. Για την διεξαγωγή των μελετών ο κάθε ερευνητής έχει συλλέξει και μελετήσει τα δεδομένα του με διαφορετικό τρόπο και με διαφορετικές μεταβλητές -άλλωστε κάθε περίπτωση είναι διαφορετική και σωστά την διαχειρίζονται ως τέτοια- για να καταλήξουν τελικά στο συμπέρασμα σχετικά με το αν υφίστανται θετικά αποτελέσματα από την εφαρμογή της ΕΚΕ. Αυτό που είναι φανερό από τις έρευνες που μελετήθηκαν είναι ότι τις περισσότερες φορές οι μελετητές χρησιμοποιούν μεταβλητές όπως οι, ROE, ROA, ROS αλλά και τον δείκτη Tobin's Q. Αυτά όμως θα εξεταστούν με περισσότερες λεπτομερείς παρακάτω.

Ένα καλό παράδειγμα μέτρησης του εταιρικού κέρδους και της σχέσης του με την εταιρική κοινωνική ευθύνη πραγματοποιήθηκε στην Κορέα την περίοδο 2008-2014 σε ένα φάσμα 94 εταιριών από τους Han et al (2016). Για να πραγματοποιηθεί η μέτρηση αυτή χρειάστηκε να χρησιμοποιηθούν δεδομένα από τις βαθμολογίες Περιβαλλοντικών, Κοινωνικών, Διακυβέρνησης (ESG) του Bloomberg ώστε να μπορεί να μετρηθεί η ΕΚΕ, αλλά και η απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ως μέτρο της απόδοσης των επιχειρήσεων από λογιστική άποψη), οι ετήσιες αποδόσεις των μετοχών και το σύνολο της αξίας κεφαλαιοποίησης της εταιρείας σε συνδυασμό με τη λογιστική αξία του μακροπρόθεσμου χρέους συν τις καθαρές τρέχουσες υποχρεώσεις με τη λογιστική αξία των συνολικών

περιουσιακών στοιχείων, για να γίνει η μέτρηση της χρηματοοικονομικής απόδοσης. Επομένως σε αυτή την μελέτη οι μεταβλητές είχαν ως εξής: εξαρτημένη μεταβλητή η οικονομική απόδοση και ανεξάρτητη η ΕΚΕ. Τα αποτελέσματα που προκύπτουν είναι μάλλον απογοητευτικά καθώς υποδηλώνουν αρνητική σχέση μεταξύ των δύο όταν αναφερόμαστε στην απόδοση της περιβαλλοντικής ευθύνης αλλά από την άλλη πλευρά υπάρχουν και θετικά αποτελέσματα όταν μελετάται η απόδοση ευθύνης διακυβέρνησης σε σχέση με την οικονομική απόδοση.

Αντίστοιχη έρευνα πραγματοποιήθηκε και σε μια άλλη χώρα, την Τυνησία από τον (Dkhili et al (2012) στην οποία αν και χρησιμοποιούνται ελάχιστα διαφοροποιημένες μεταβλητές (ROE, ROA) τα αποτελέσματα είναι το ίδιο απογοητευτικά, όταν η οικονομική απόδοση μετριέται με τον αριθμοδείκτη της απόδοσης του ενεργητικού. Το αντίθετο ισχύει όταν η οικονομική απόδοση μετριέται με τον αριθμοδείκτη της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων.

Στα ίδια δεδομένα κινήθηκε και η έρευνα των Alessandri et al (2021), αυτή την φορά όμως η έρευνα αφορούσε εταιρίες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της ηλεκτρικής ενέργειας. Χρησιμοποιώντας δεδομένα και στοιχεία από 219 εταιρίες του κλάδου αυτού έφτασαν στο συμπέρασμα ότι ο μόνο δείκτης ROA, μπορεί να εισφέρει θετικά σε μια εταιρία που εφαρμόζει την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Οι δείκτες Enterprise Value to EBITDA έχουν αρνητική όσον αφορά την οικονομική αποδοτικότητα και οι υπόλοιποι EBITDA per Share, and Beta coefficient ROE, EBI δεν δείχνουν να έχουν κάποια σαφή σχέση.

Στο ίδιο αποτελέσματα καταλήγει και η έρευνα των Fantony et al (2020) στην οποία το συμπέρασμα αποδεικνύει ότι οι επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στην ΕΚΕ για την βελτίωση και την αύξηση των κερδών και θα ήταν μάλλον προτιμότερο να επικεντρώνονται στο να βελτιώσουν τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις την εταιρίας τους.

Όπως γίνεται φανερό και από όσα έχουν ήδη αναφερθεί η ΕΚΕ δεν δείχνει να έχει και τόσο καλά αποτελέσματα, στον χώρο των κερδών και της οικονομικής απόδοσης γενικότερα, για τις επιχειρήσεις που την εφαρμόσαν.

Τα αποτελέσματα αυτά δεν θα πρέπει όμως να θεωρούνται απογοητευτικά καθώς υπάρχουν και εκείνες οι μελέτες που είτε δείχνουν θετική θέση μεταξύ των δύο είτε κυμαίνονται σε ουδέτερα αποτελέσματα. Αυτό βέβαια, μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες όπως για παράδειγμα η διαφορετική χρήση των δεδομένων και των μεταβλητών από τους ερευνητές, τα επιχειρηματικά πεδία πάνω στα οποία πραγματοποιούνται οι μελέτες, ή απλώς γιατί αφορούν διαφορετικές χώρες από αυτές που εξέτασαν οι ερευνητές στην βιβλιογραφία στην

οποία ήδη αναφερθήκαμε.

Καλό παράδειγμα αποτελούν οι έρευνες που έγιναν από τους Giannarakis et al (2016) και Velychko et al (2016). Δυο σημαντικές έρευνες με στοιχεία που αφορούν την οικονομική απόδοση και την σχέση της με την ΕΚΕ σε αμερικανικές εταιρίες. Στην πρώτη περίπτωση χρησιμοποιήθηκε μοντέλο παλινδρόμησης σταθερών επιπτώσεων με δεδομένα από τον Standard & Poor's 500 και τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η συμμετοχή σε κοινωνικά υπεύθυνες πρωτοβουλίες έχει σημαντικά θετική επίδραση στις οικονομικές επιδόσεις. Αντίστοιχα οι Velychko et al (2021) έδειξαν ότι αναλόγως και με το ποια θα είναι η εξαρτημένη μεταβλητή μπορούμε να έχουμε από θετικά αποτελέσματα τα οποία θα επηρεάζουν τα κέρδη με την εφαρμογή των μεθόδων ΕΚΕ μέχρι και αποτελέσματα που καμία σχέση δεν θα δείχνουν μεταξύ των δύο. Το ίδιο συμβαίνει και με τα δεδομένα των 422 εταιριών τα οποία μελέτησε η (Tsoutsoura, 2004) για τα έτη 1996-2000. Χρησιμοποιώντας το δείκτη κοινωνικής δικτύωσης Domini 400 ως ανεξάρτητη μεταβλητή και την οικονομική απόδοση την οποία μέτρησε με την απόδοση περιουσιακών στοιχείων (ROA), την απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE) και την απόδοση επί των πωλήσεων (ROS). Τα αποτελέσματα έδειξαν, πως η σχέση που προκύπτει είναι θετική και σημαντική όσον αφορά το στατιστικό κομμάτι. Υποστήριξε επίσης, την άποψη ότι η κοινωνικά υπεύθυνη εταιρική απόδοση, μπορεί να συσχετιστεί με μια σειρά από θετικά οφέλη.

Στο χώρο αυτό σημαντικά ευρήματα είχε να προσφέρει και μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε το διάστημα 2010- 2013 και αφορούσε κινεζικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη μεταλλευτική βιομηχανία. Η έρευνα των Pan et al (2014) άντλησε δεδομένα από διαφορά πάνελ με σκοπό να δημιουργήσει δύο εξισώσεις οι οποίες ήταν και αυτές που θα έδιναν το τελικό αποτέλεσμα. Στην πρώτη, εξαρτημένη μεταβλητή ήταν, η εταιρική οικονομική απόδοση και ανεξάρτητη η εταιρική κοινωνική ευθύνη και στην δεύτερη εξαρτημένη ήταν η εταιρική οικονομική απόδοση και ανεξάρτητες, η ευθύνη μετόχου, ευθύνη εργαζομένων, περιβαλλοντική ευθύνη, δημόσια ευθύνη και ευθύνη προμηθευτή, πελάτη και καταναλωτή. Ακόμη η εταιρική οικονομική απόδοση μετρήθηκε με την τους. Τα αποτελέσματα ήταν ποικίλα και είχαν κυρίως σχέση εκάστοτε ευθύνη. Συνολικά, η ΕΚΕ έχει σημαντικές επιπτώσεις στο ROA, ROE και EPS, γεγονός που δείχνει ότι δραστηριότητες ΕΚΕ, μπορεί να βοηθήσουν μια εταιρεία να μειώσει το κόστος, οδηγώντας έτσι σε αύξηση των κερδών. Η ευθύνη των μετόχων είναι κυρίως θετική σε σχέση με τα κέρδη μιας επιχείρησης. Η περιβαλλοντική ευθύνη, έχει αρνητικό αντίκτυπο στα κέρδη διότι όπως ήδη έχει αναφερθεί και προηγουμένως χρειάζεται να ξοδευτούν πολλά χρήματα για τη διαχείριση του

περιβάλλοντος. Η ευθύνη εργαζομένων έχει θετικό αντίκτυπο στα κέρδη εταιρειών, που ανήκουν στη βιομηχανία κατασκευής μετάλλων και τη βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου, αλλά ταυτόχρονα έχει και βραχυπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στα κέρδη στη βιομηχανία νερού και φυσικού αερίου. Τέλος, η δημόσια ευθύνη έχει θετική σχέση με το EPS στη βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Παρόμοια αποτελέσματα μαρτυρά και η έρευνα που πραγματοποιήθηκε την περίοδο 2003-2010 αυτή την φορά σε ευρωπαϊκή χώρα και συγκεκριμένα εταιρίες που είχαν εισαχθεί στο ισπανικό χρηματιστήριο. Τα δεδομένα, τα οποία αντλήθηκαν από τον χρηματιστηριακό δείκτη IBEX 35 δεν υπάρχει κάποια προφανής σχέση μεταξύ της ένταξης της ΕΚΕ στις επιχειρήσεις και της αύξησης των κερδών τους. Βέβαια όταν εφαρμόστηκαν οι δείκτες ROE και ROA η σχέση ήταν αρνητική και θετική (αλλά όχι σημαντική) αντίστοιχα Madorran et al (2016).

Ανάλογες έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί προσανατολισμένες σε συγκεκριμένους επιχειρηματικούς τομείς. Για παράδειγμα στον ξενοδοχειακό τομέα (24 εταιρίες για την περίοδο 2012-2017) στις οποίες φαίνεται να υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των δύο, ΕΚΕ και απόδοση οικονομική, μόνο όμως, στην περίπτωση που έχει χτιστεί μια σταθερή σχέση ανάμεσα στις επιχειρήσεις που εφαρμόζει τις περιβαλλοντικές ηθικές μεθόδους και τους ενδιαφερόμενους/ πελάτες Franco et al (2020).

Διατηρώντας τον προσανατολισμό μας σε παραδείγματα που αφορούν συγκεκριμένα επιχειρηματικά πεδία, οι Cornett et al (2014), συμπεριέλαβαν και το έτος 2009, την περίοδο δηλαδή της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, εξέτασε την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) των τραπεζών και τον αντίκτυπό της στην οικονομική τους απόδοση. Η έρευνα που διεξήχθη ήταν τεράστια καθώς αφορούσε σχεδόν 3.000 εταιρίες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Για την μέτρηση της ΕΚΕ χρησιμοποιήθηκε, το MSCI ESG STATS, το οποίο, αξιολογεί τις εταιρίες με 56 δείκτες. Για την μέτρηση της κερδοφορίας των τραπεζών χρησιμοποίησαν τον δείκτη ROA και ROE. Για την επιρροή της ΕΚΕ στην απόδοση χρησιμοποιήθηκε ως εξαρτημένη μεταβλητή η απόδοση των τραπεζών, ως εξαρτημένη η ΕΚΕ, ως μεταβλητές ελέγχου η την υστέρηση, την προσαρμοσμένη στον κλάδο ROA (ή ROE) και ως ψευδομεταβλητή την "Crisis", το οποίο παίρνει τιμή 1 στα έτη 2008 και 2009 και μηδέν διαφορετικά. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μέσα από την εφαρμογή της ΕΚΕ στον κλάδο των τραπεζών οικονομικά ανταμείβονται στην ουσία μόνο οι μεγαλύτερες εταιρίες σε σχέση με άλλες μικρότερου μεγέθους.

Μέχρι αυτό το σημείο όσες μελέτες έχουν αναφερθεί αφορούν τον υπόλοιπο κόσμο και όχι την χώρα μας. Θεωρώ όμως πως αξίζει να γίνει και μια αναφορά σε μια

έρευνα που πραγματοποιήθηκε εξετάζοντας 39 επιχειρήσεις την περίοδο 2007-2008 στην Ελλάδα. Βασικό ερευνητικό ερώτημα της έρευνας αυτής είναι αν η ΕΚΕ έχει τέτοια δύναμη ώστε να ασκήσει ισχυρή επιρροή στις αποδόσεις των μετοχών μιας επιχείρησης. Αυτό που προκύπτει είναι ότι υπάρχει μια αρνητική σχέση μεταξύ αποδόσεων των μετοχών και κεφαλαιοποίησης της αγοράς και επομένως οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις μπορούν να επιτυγχάνουν με περισσότερη ευκολία υψηλότερες αποδόσεις όσον αφορά την ΕΚΕ, Karagiorgos (2010). Η σχέση βέβαια, επιτυχίας της ΕΚΕ με μεγαλύτερου μεγέθους εταιρίες αποδείχθηκε και παραπάνω στον τραπεζικό κλάδο όπου δεν πρόκειται για ένα αναπάντεχο αποτέλεσμα σε αυτή την περίπτωση.

Οι Fanthony et al (2020) διεξήγαγαν μια από τις πιο πρόσφατες μελέτες πάνω την επίδραση των δραστηριοτήτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ) και της οικονομικής απόδοσης σε ένα δείγμα σχετικά μικρό σε σχέση με άλλες αντίστοιχες δουλειές που έχουμε εξετάσει, που αντιστοιχεί σε μόλις 7 ινδονησιακές εταιρίες οι οποίες ανήκουν στον όμιλο ASTRA, για την περίοδο 2014 έως 2018. Για την ανάλυση των δεδομένων, χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο παλινδρόμησης Panel Data, στο οποίο ως εξαρτημένη μεταβλητή ορίστηκε η απόδοση μετοχών της εταιρείας (RS), και ως ανεξάρτητες μεταβλητές ορίστηκαν η ΕΚΕ, η αύξηση ταμειακών ροών (CFG) και η απόδοση του ενεργητικού (ROA). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν, ότι η βελτίωση της οικονομικής απόδοσης της εταιρείας μπορεί να αυξήσει τις αποδόσεις μετοχών σε αντίθεση με τις δραστηριότητες ΕΚΕ. Τέλος, αυτό συμβαίνει διότι, οι παράγοντες χρηματοοικονομικής απόδοσης που αντιστοιχούν στην αύξηση των ταμειακών ροών και του ROA, έχουν θετική επίδραση στις αποδόσεις της εταιρείας.

Οι Cavaco et al (2014) για παράδειγμα εξέτασαν τις διάφορες διαστάσεις που μπορεί να λάβει η ΕΚΕ και οι οποίες μεσολαβούν στην σχέση μεταξύ ΕΚΕ και οικονομικής απόδοσης. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το διάστημα 2002-2007 και τα στοιχεία παρήχθησαν από την βάση δεδομένων Vigeo και orbis για την ΕΚΕ και την οικονομική απόδοση αντίστοιχα. Τα στοιχεία αυτά έδειξαν ότι υπάρχουν αμοιβαία οφέλη την εφαρμογή υπευθύνων συμπεριφορών προς τους εργαζόμενους, συμβάλλοντας ταυτόχρονα και σε λιγότερες συγκρούσεις στο εργατικό περιβάλλον. Τέλος, οι υπεύθυνες συμπεριφορές προς τους πελάτες, τους προμηθευτές και προς το περιβάλλον, αποδίδουν οικονομικά και εμφανίζονται ως υποκατάστατες εισροές οικονομικής απόδοσης.

Επιπλέον οι Bidhari et al (2013) πραγματοποίησαν μια έρευνα με σκοπό να δείξουν αν η αποκάλυψη πληροφοριών για την ΕΚΕ έχει κάποια επίδραση στις χρηματοοικονομικές επιδόσεις των ινδονησιακών τραπεζών.

Τελικά η ανάλυση έδειξε ότι η ότι η γνωστοποίηση πληροφοριών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης επηρεάζει όλες τις μετρήσεις χρηματοοικονομικής απόδοσης, δηλαδή την απόδοση περιουσιακών στοιχείων (ROA), την απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE) και την απόδοση πωλήσεων (ROS), καθώς επίσης και την εταιρική αξία που μετριέται με το Tobin Q.

Τέλος, σε αυτή την ανασκόπηση θα πρέπει να συμπεριληφθεί και μια αρκετά πρόσφατα δημοσιευμένη έρευνα από τους El Ghoul et al (2011) για την περίοδο 1992-2007 οι οποίοι μελέτησαν την εταιρική κοινωνική ευθύνη και την επίδραση της στα ίδια κεφάλαια. Το κόστος των ιδίων κεφαλαίων, είναι ο εσωτερικός συντελεστής απόδοσης (ή προεξοφλητικό επιτόκιο) που εφαρμόζεται στις μελλοντικές ταμειακές ροές, μιας επιχείρησης για να καθοριστεί η τρέχουσα αγοραία αξία μιας εταιρείας. Επίσης μπορεί να θεωρηθεί ως ποσοστό απόδοσης, δηλαδή την απόδοση που θα έχουν οι επενδυτές αν θα επένδυσαν στην επιχείρηση, η οποία συνδέεται με την αντίληψη επικινδυνότητας που κυκλοφορεί στην αγορά. Τα αποτελέσματα των ερευνών έδειξαν ότι οι βιομηχανίες "αμαρτίας" όπως συνηθίζεται να αποκαλούν την πυρηνική και την βιομηχανία τσιγάρων φαίνεται να αντιμετωπίζουν υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης με ίδια κεφάλαια, διότι δεν θεωρούνται κοινωνικά υπεύθυνες.

6.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο αυτής της διπλωματικής εργασίας, εξετάσαμε τη σχέση μεταξύ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ) και της οικονομικής απόδοσης σε διάφορους τομείς και συνθήκες. Οι μελέτες που αναλύσαμε προσφέρουν ενδιαφέρουσες ενδείξεις για τον τρόπο με τον οποίο η ΕΚΕ επηρεάζει την οικονομική απόδοση των επιχειρήσεων, καθώς και τις πολυπλοκότητες που συνοδεύουν αυτήν τη σχέση.

Η έρευνα που πραγματοποίησαν οι Fanthony et al (2020) επικεντρώθηκαν σε μια συγκεκριμένη ομάδα ινδονησιακών εταιριών του ομίλου ASTRA και ανέδειξαν τη σημασία της οικονομικής απόδοσης ως παράγοντα για την αξιολόγηση της επιτυχίας της εταιρικής δραστηριότητας. Τα αποτελέσματα υπογράμμισαν τη σημασία των ταμειακών ροών και της απόδοσης του ενεργητικού ως θετικών παραγόντων για την απόδοση της εταιρείας.

Οι μελέτες των Cavaco et al (2014) και των Bidhari et al (2013), εστίασαν σε διάφορες πτυχές της ΕΚΕ, όπως η σχέση με τους εργαζόμενους, τους πελάτες,

τους προμηθευτές και το περιβάλλον. Και οι δύο μελέτες υπογράμμισαν τη σημασία της ΕΚΕ στη μείωση των συγκρούσεων στο εργατικό περιβάλλον και την ανάδειξη αμοιβαίων οφελών μεταξύ των εταιρικών δραστηριοτήτων και της οικονομικής απόδοσης.

Στη συνέχεια, οι El Ghoul et al (2012) διερεύνησε τη σχέση μεταξύ ΕΚΕ και κόστους των ιδίων κεφαλαίων, αναδεικνύοντας τον ρόλο της κοινωνικής ευθύνης στην αξιολόγηση της επιχειρηματικής κινδυνολογίας και το υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι βιομηχανίες που δεν θεωρούνται κοινωνικά υπεύθυνες.

Συνολικά, αυτές οι μελέτες παρέχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της σύνθετης σχέσης μεταξύ ΕΚΕ και οικονομικής απόδοσης, ενισχύοντας την κατανόησή μας για το πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να ωφεληθούν από την υιοθέτηση κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών και πώς αυτές οι πρακτικές μπορούν να συνδυαστούν αποτελεσματικά με την οικονομική στρατηγική της εταιρείας.

Τέλος, η σημασία της διαφάνειας και της αναφοράς των εταιρικών κοινωνικών ευθυνών στους επενδυτές και την αγορά αναδείχθηκε ως καθοριστική παράμετρος για την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων.

Η συνεισφορά αυτών των μελετών στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και της οικονομικής απόδοσης είναι σημαντική και παρέχει πολύτιμες ενδείξεις για τις επιχειρήσεις που επιδιώκουν να εφαρμόσουν αποτελεσματικές στρατηγικές στον τομέα αυτόν. Τα ευρήματα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κατευθυντήριες αρχές για τη λήψη αποφάσεων και τον σχεδιασμό μελλοντικών εταιρικών πρακτικών που θα συμβάλουν στην επίτευξη βιώσιμης επιχειρηματικής επιτυχίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο παρόν τμήμα της διπλωματικής εργασίας πραγματοποιείται μια ερευνητική προσπάθεια με σκοπό να εξεταστεί εάν η εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να επηρεάσει τη μετοχή διαφόρων εταιρειών. Από την ανάλυση της βιβλιογραφίας, προκύπτει ότι έχουν διεξαχθεί διάφορες ερευνητικές εργασίες παγκοσμίως πάνω στο θέμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Ωστόσο, στην Ελλάδα, η εταιρική κοινωνική ευθύνη δεν έχει αποκτήσει ευρεία διάδοση και η ποσοτική διαθεσιμότητα δεδομένων σχετικά με αυτήν είναι περιορισμένη. Τα τελευταία χρόνια στην ελληνική αγορά παρατηρείται όλο και περισσότερο η υιοθέτηση της έννοιας ESG (Environmental, Social, Governance), με αποκορύφωμα την ένταξη του Δείκτη ATHEX ESG στο χρηματιστήριο Αθηνών. Ο συγκεκριμένος δείκτης παρακολουθεί την χρηματιστηριακή απόδοση των εισηγμένων εταιρειών που υιοθετούν και προβάλλουν τις πρακτικές τους σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης (ESG). Αυτή η έννοια έχει αποκτήσει σημαντική θέση στον εταιρικό κόσμο και επενδυτικό τοπίο και αποτελείται από Περιβαλλοντικούς παράγοντες οι οποίοι περιλαμβάνουν τον αντίκτυπο μιας εταιρείας στον φυσικό κόσμο, Κοινωνικούς παράγοντες οι οποίοι αξιολογούν την αλληλεπίδραση μιας εταιρείας με την κοινωνία και τους ανθρώπους και Παράγοντες Διακυβέρνησης οι οποίοι εστιάζουν στις εσωτερικές πολιτικές, την ηγεσία και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων μιας εταιρείας.

Σε αυτήν την ενότητα, με τη χρήση ανάλυσης γεγονότων, θα εξεταστεί εάν η ανακοίνωση θετικών γεγονότων που σχετίζονται με την εταιρική κοινωνική ευθύνη επηρεάζει θετικά την απόδοση των μετοχών. Για τον σκοπό αυτό, θα χρησιμοποιηθεί ένα δείγμα 30 ανακοινώσεων από επτά εταιρείες που είναι κερδοσκοπικές και εισηγμένες στο Ελληνικό Χρηματιστήριο, καλύπτοντας την περίοδο από το 2021 έως το 2023. Πολλά από τα γεγονότα που χρησιμοποιήθηκαν αφορούν ανακοινώσεις γύρω από θέματα που έχουν σχέση με την στρατηγική ESG, καθώς αυτό αποτελεί ένα από τα βασικότερα εργαλεία στην ευρύτερη στρατηγική της ΕΚΕ, διότι βοηθά στην μέτρηση, στην αναφορά και στην κοινοποίηση της βιωσιμότητας και των ηθικών επιδόσεων των εταιρειών στους ενδιαφερόμενους και στο κοινό.

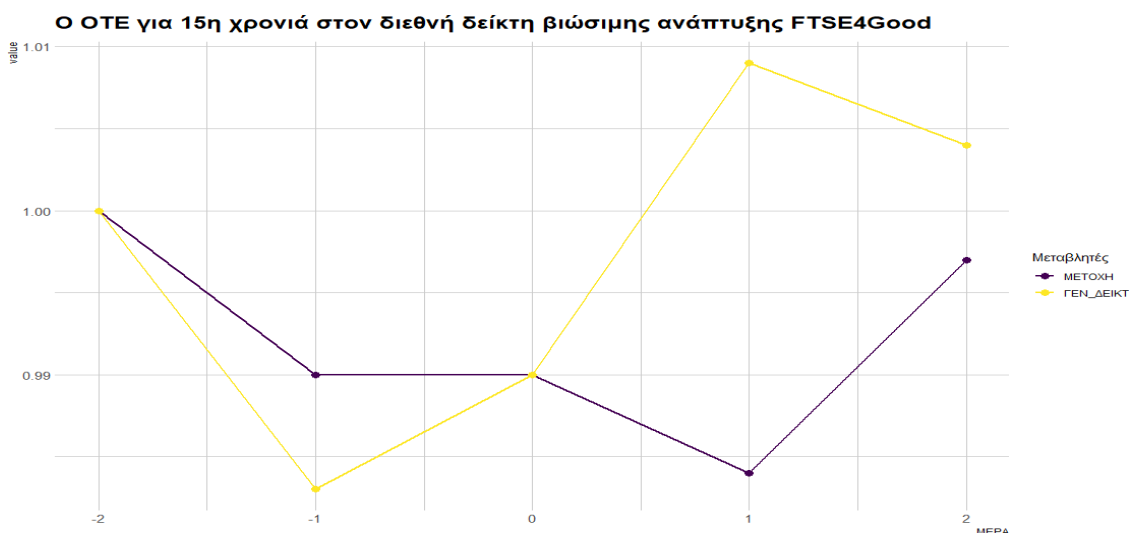
Τα δεδομένα δηλαδή οι τιμές των μετοχών και του γενικού δείκτη αντλήθηκαν από την capital.gr. Η ανάλυση θα βασιστεί στην απόδοση των μετοχών των εταιρειών

και την απόδοση του γενικού δείκτη, με σκοπό να διαπιστωθεί εάν οι μεταβολές στην απόδοση των μετοχών οφείλονται στη γενική εικόνα της αγοράς (θετική ή αρνητική) ή στην επίδραση που ίσως ασκήσουν τα θετικά γεγονότα στην απόδοση των μετοχών. Τέλος για να επαληθεύσουμε τα αποτελέσματα της ερμηνείας των ανακοινώσεων θα χρησιμοποιήσουμε το στατιστικό εργαλείο t statistic και θα ελέγξουμε τις υποθέσεις H_0 : η αγορά δεν αντιδρά στην ανακοίνωση H_1 : η αγορά αντιδρά στην ανακοίνωση.

7.2 ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

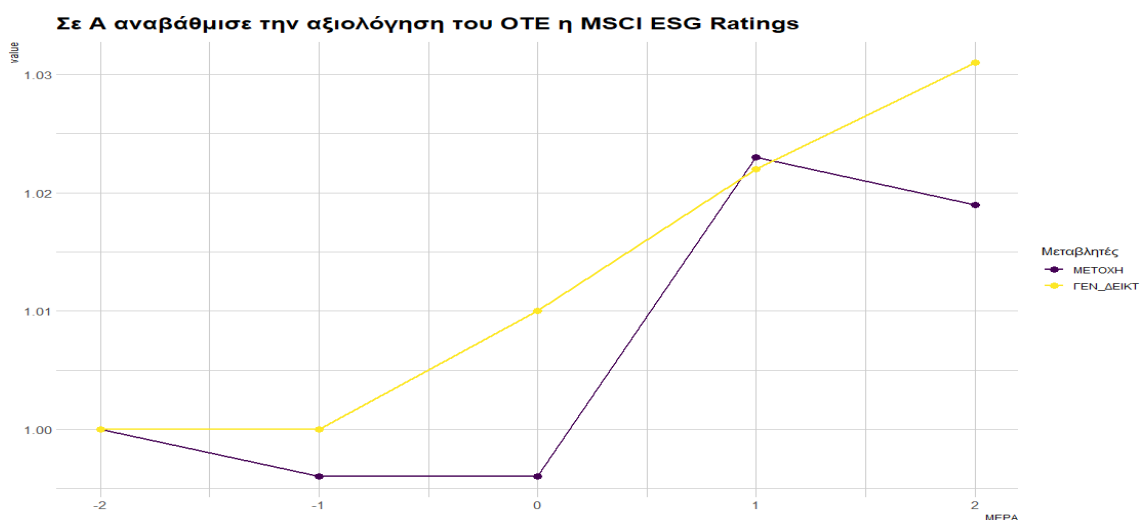
7.2.1 Μελέτη επίδρασης από ανακοινώσεις

Σε αυτό το σημείο θα αναλύσουμε την πορεία της μετοχής με την βοήθεια ενός παραθύρου 2 ημερών πριν και 2 ημερών μετά την ανακοίνωση του γεγονότος και θα συμπεράνουμε αν η αύξηση ή μείωση της μετοχής οφείλεται στην αγορά ή στην ανακοίνωση του γεγονότος. Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν 30 θετικά γεγονότα 7 ελληνικών εταιρειών εισηγμένων στο χρηματιστήριο Αθηνών. Οι εταιρείες που επιλέχθηκαν εφαρμόζουν δράσεις ΕΚΕ και ανήκουν στον δείκτη ATHEX ESG.

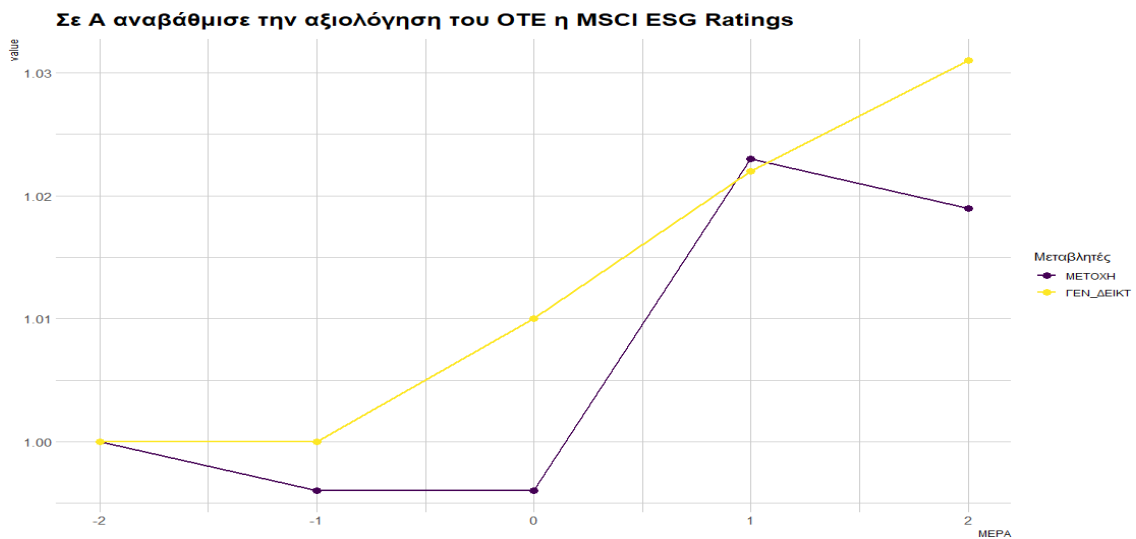


Δύο ημέρες πριν από την ανακοίνωση του γεγονότος, παρατηρήσαμε ότι η τιμή της μετοχής μειώθηκε κατά 1,05%, ενώ ο γενικός δείκτης μειώθηκε κατά 1,73%. Αυτό σημαίνει ότι, παρά την πτώση της μετοχής, η απόδοσή της ήταν καλύτερη σε σύγκριση με τον γενικό δείκτη. Συνεπώς, η μετοχή δεν επηρεάστηκε στον μέγιστο

βαθμό από τη γενική αγορά. Την ημέρα που ανακοινώθηκε το συγκεκριμένο γεγονός, η τιμή της μετοχής διατηρήθηκε αμετάβλητη, ενώ ο γενικός δείκτης αγοράς αυξήθηκε. Αυτό υποδηλώνει ότι το γεγονός δεν είχε επίδραση στην τιμή της μετοχής και η σταθερότητα της ενδεχομένως να οφείλεται στην γενική θετική εξέλιξη της αγοράς. Μια ημέρα μετά την ανακοίνωση του γεγονότος, η τιμή της μετοχής μειώθηκε, ενώ ταυτόχρονα ο γενικός δείκτης της αγοράς συνέχισε να αυξάνεται. Αυτό υποδηλώνει ότι η αγορά δεν αντέδρασε θετικά στην ανακοίνωση αυτή, και η μετοχή επηρεάστηκε αρνητικά από αυτό το γεγονός. Τέλος, μετά από τέσσερις ημέρες, η μετοχή αυξάνεται, ενώ ο γενικός δείκτης παραμένει σε αρνητικά επίπεδα. Αυτό υποδηλώνει ότι η αύξηση μπορεί να οφείλεται είτε στην επίδραση θετικών πληροφοριών, είτε σε άλλες εξελίξεις.



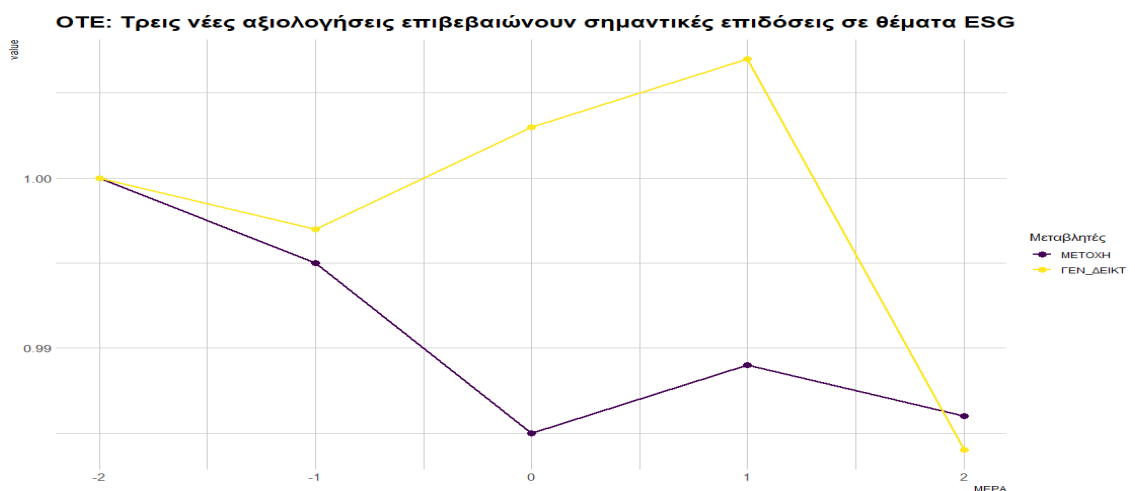
Δύο ημέρες πριν από την ανακοίνωση του γεγονότος, παρατηρείται αύξηση στην τιμή της μετοχής, ενώ ο γενικός δείκτης της αγοράς καταγράφει αρνητική πορεία. Αυτό υποδηλώνει ότι η μετοχή επηρεάζεται από παράγοντες πέραν της γενικής κατάστασης της αγοράς. Την ημέρα της ανακοίνωσης, η μετοχή συνεχίζει να αυξάνεται, ενώ ο γενικός δείκτης μειώνεται ελαφρά. Αυτό σημαίνει ότι η ανακοίνωση είτε επηρέασε τη μετοχή είτε υπήρξαν άλλες επιρροές. Τις επόμενες δύο ημέρες, η τιμή της μετοχής συνεχίζει να αυξάνεται και ο γενικός δείκτης ανακάμπτει, με εντυπωσιακή αύξηση την τέταρτη ημέρα. Αυτό δείχνει ότι η αύξηση της μετοχής σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με θετικές εξελίξεις στην αγορά.



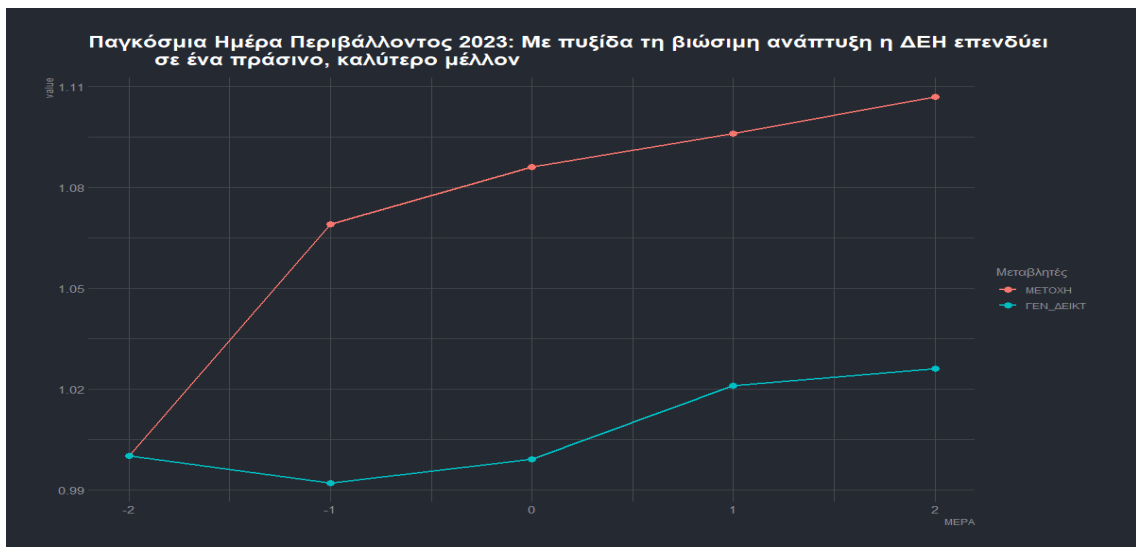
Δύο ημέρες πριν από την ανακοίνωση των γεγονότων, παρατηρείται μια ελάχιστη μείωση του δείκτη κατά 0,01%. Αυτή η μικρή μείωση οδήγησε σε μια εξίσου μικρή μείωση στην τιμή της μετοχής. Την ημέρα της ανακοίνωσης, παρατηρήθηκε ότι η τιμή της μετοχής παρέμεινε σταθερή, ενώ ο δείκτης ανέβηκε. Αυτό υποδηλώνει ότι η θετική γενική εικόνα της αγοράς συνέβαλε στη διατήρηση της σταθερότητας της μετοχής.

Μια ημέρα μετά, η τιμή της μετοχής αυξήθηκε, ενώ ταυτόχρονα ο δείκτης αυξήθηκε επίσης. Εντούτοις, η αύξηση της μετοχής σε ποσοστιαίες μονάδες ήταν υψηλότερη από αυτήν του δείκτη, υποδεικνύοντας ότι η μετοχή επηρεάστηκε τόσο από τα γεγονότα όσο και από τη θετική αγορά γενικά.

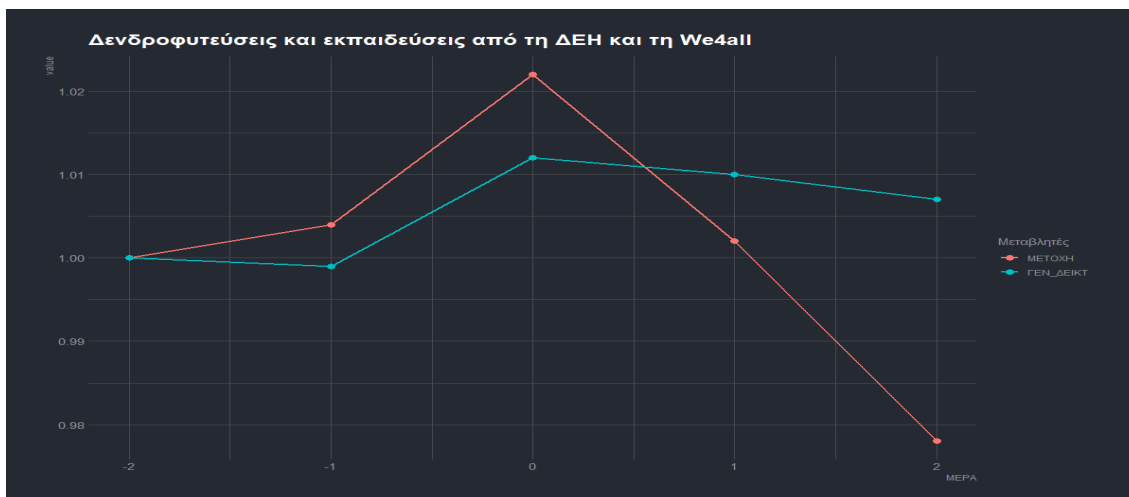
Τρεις ημέρες μετά, η τιμή της μετοχής μειώθηκε ελάχιστα, υπονοώντας ότι κάτι άλλο επηρέασε την απόδοσή της, ενώ ο γενικός δείκτης συνέχισε να ανεβαίνει.



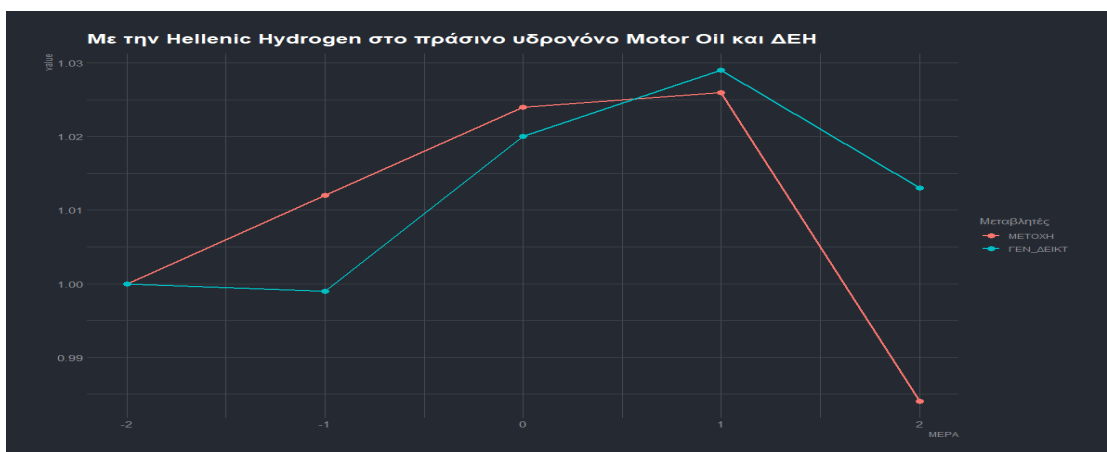
Δύο ημέρες πριν την ανακοίνωση του γεγονότος, παρατηρείται ότι η τιμή της μετοχής επηρεάζεται από την αγορά, καθώς τόσο ο δείκτης όσο και η τιμή της μετοχής παρουσιάζουν παρόμοια πτώση. Την ημέρα της ανακοίνωσης του γεγονότος, η τιμή της μετοχής συνεχίζει να πέφτει, ενώ ο δείκτης παρουσιάζει μεγάλη άνοδο. Αυτό υποδηλώνει ότι η μετοχή δεν επηρεάστηκε από τη θετική εικόνα της αγοράς και το θετικό γεγονός. Μια μέρα μετά, η τιμή της μετοχής αυξάνεται, και φαίνεται ότι αυτή η αύξηση οφείλεται στη θετική εικόνα της αγοράς, καθώς η αύξηση του γενικού δείκτη είναι παρόμοια σε ποσοστιαίες μονάδες. Την τρίτη μέρα, η τιμή της μετοχής πέφτει, αλλά ο γενικός δείκτης κινείται ακόμα χαμηλότερα από τη μετοχή, υποδεικνύοντας ότι η μετοχή επηρεάστηκε από την αρνητική εξέλιξη της αγοράς.



Δύο ημέρες πριν από την ανακοίνωση του θετικού γεγονότος, η τιμή της μετοχής παρουσίασε μια σημαντική αύξηση. Αυτή η αύξηση, φαίνεται να οφείλεται κυρίως σε εσωτερικές θετικές εξελίξεις παρά στην κατάσταση της αγοράς, καθώς ο γενικός δείκτης παρουσίαζε αρνητική πορεία. Την ημέρα της ανακοίνωσης, η τιμή της μετοχής συνέχισε να αυξάνεται, αν και με μικρότερο ρυθμό. Αυτή η αύξηση φαίνεται να οφείλεται τόσο στην ανακοίνωση του θετικού γεγονότος όσο και στη θετική αντίδραση της αγοράς, καθώς και ο γενικός δείκτης εμφάνισε ανοδική πορεία. Τέλος, τις επόμενες ημέρες, η τιμή της μετοχής συνέχισε να ανεβαίνει, αν και με μικρότερη τάση, ακολουθώντας τον γενικό δείκτη που επίσης βρισκόταν σε θετική πορεία.

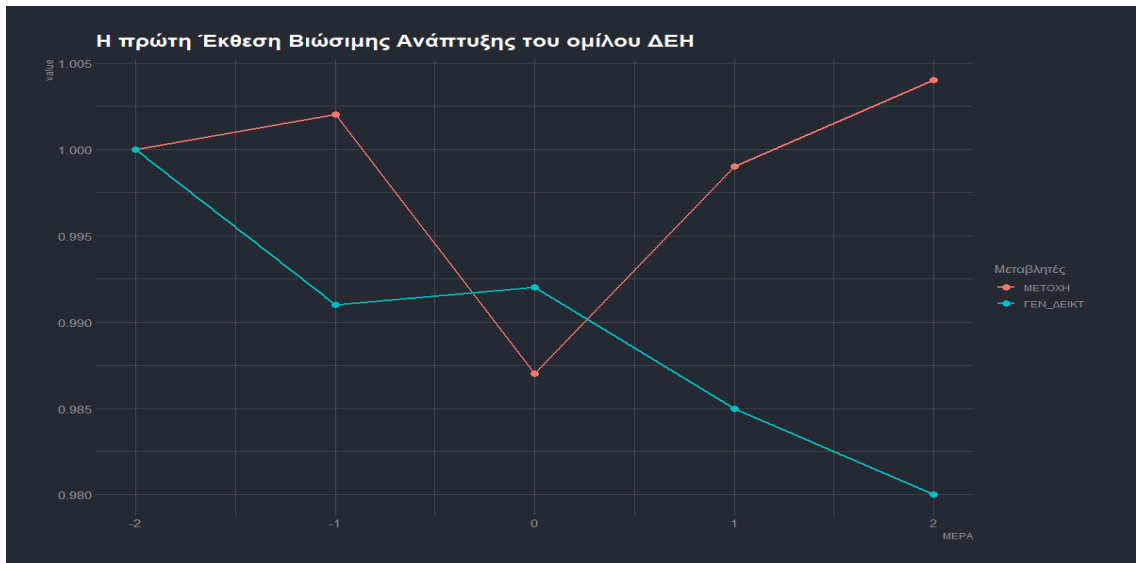


Δύο ημέρες πριν την ανακοίνωση, παρατηρείται αύξηση στην τιμή της μετοχής, η οποία φαίνεται να οφείλεται κυρίως σε εσωτερικές θετικές εξελίξεις παρά στην κατάσταση της αγοράς, καθώς ο γενικός δείκτης παρουσιάζει μια μικρή πτωτική τάση. Την ημέρα της ανακοίνωσης, η τιμή της μετοχής αυξάνεται σε μεγαλύτερο βαθμό από τον δείκτη, υπονοώντας ότι τόσο η ανακοίνωση του γεγονότος όσο και η θετική εικόνα της αγοράς συνέβαλαν στην αύξησή της. Τέλος, τις επόμενες δύο ημέρες, η μετοχή παρουσιάζει πιο υψηλή πτωτική τάση, η οποία οφείλεται εν μέρει στην αρνητική εξέλιξη της αγοράς, αλλά ενδέχεται επίσης να επηρεάστηκε και από άλλους παράγοντες.

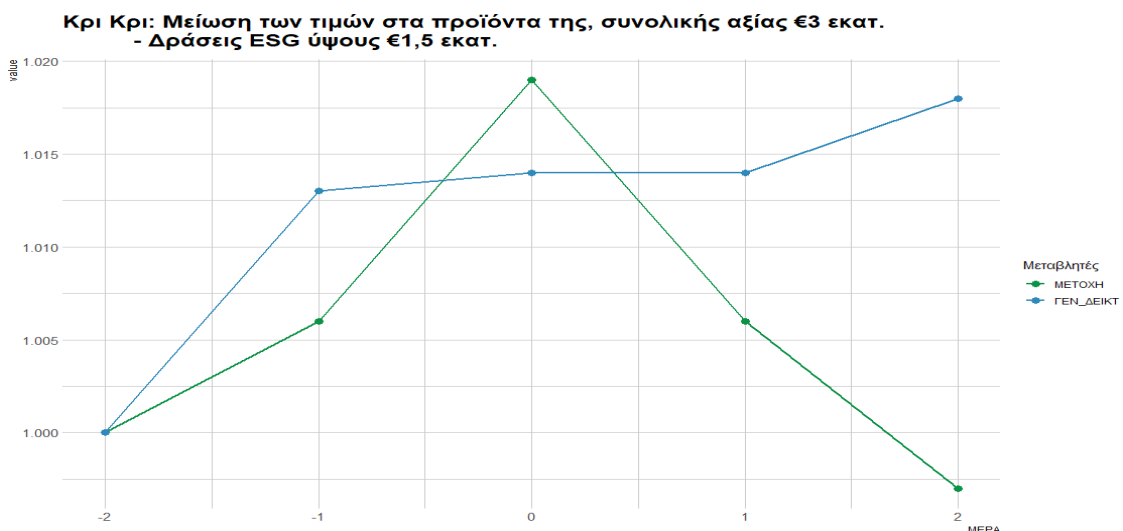


Δύο ημέρες πριν την ανακοίνωση, παρατηρείται αύξηση στην τιμή της μετοχής, η οποία φαίνεται να οφείλεται κυρίως σε εσωτερικές θετικές εξελίξεις παρά στην κατάσταση της αγοράς, καθώς ο γενικός δείκτης παρουσιάζει μια μικρή πτωτική τάση. Την ημέρα της ανακοίνωσης ο γενικός δείκτης παρουσιάζει υψηλή πτωτική πορεία και σε συνδυασμό με το θετικό γεγονός, αυξάνεται και η τιμή μετοχής. Τέλος τις επόμενες δύο μέρες η μετοχή και ο δείκτης αυξάνονται με χαμηλότερο

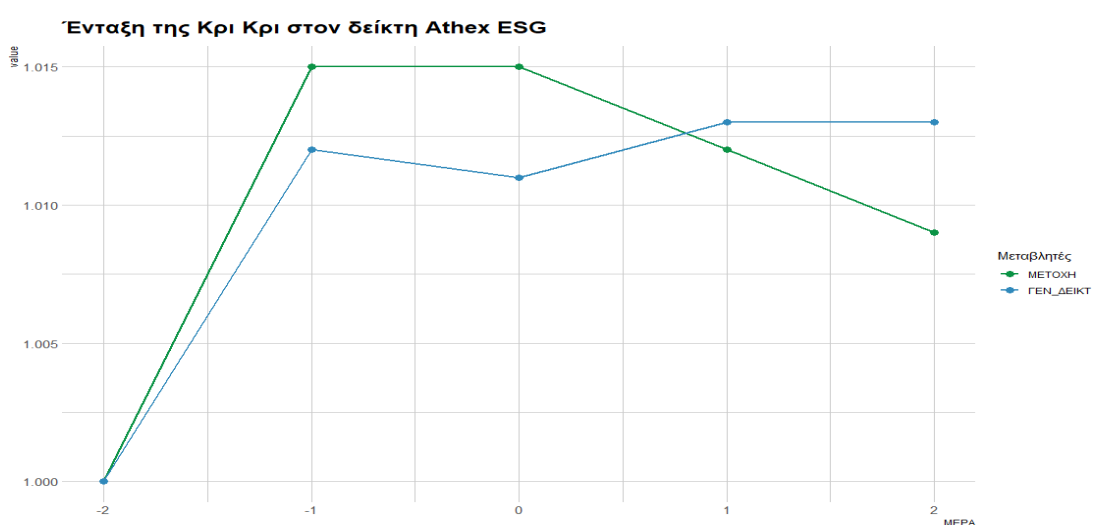
ρυθμό και την δεύτερη μέρα μετά την ανακοίνωση η μετοχή παρουσιάζει υψηλότερη πτώση από το γενικό δείκτη λόγω πιθανών αρνητικών εξελίξεων στην αγορά.



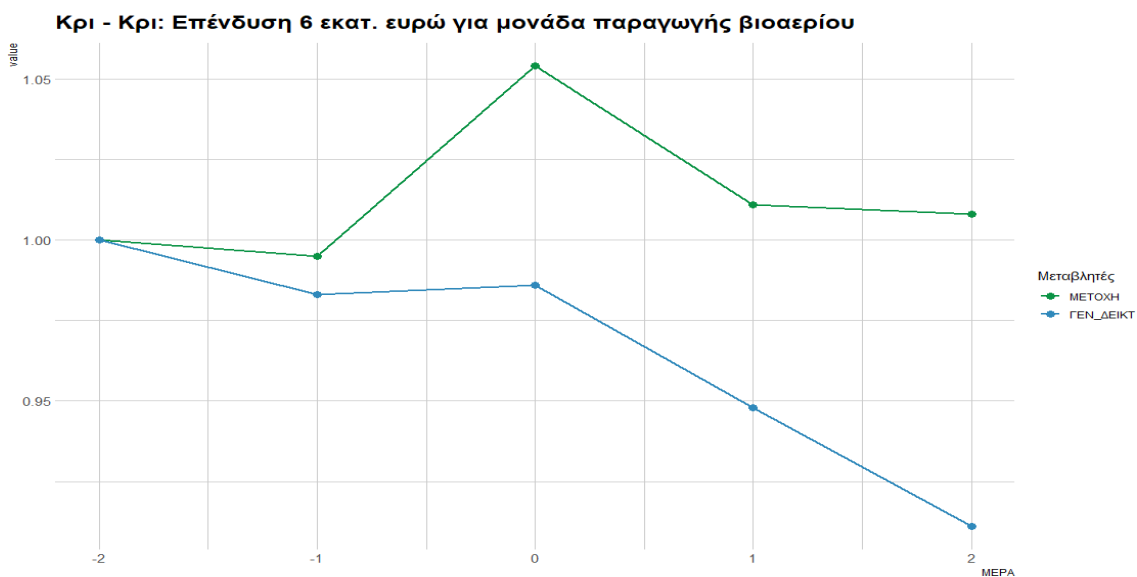
Δύο ημέρες πριν από την ανακοίνωση, παρατηρείται αύξηση στην τιμή της μετοχής, η οποία φαίνεται να οφείλεται κυρίως σε εσωτερικές θετικές εξελίξεις παρά στην κατάσταση της αγοράς. Αυτό συμβαίνει παρόλο που ο γενικός δείκτης παρουσιάζει πτωτική τάση. Την ημέρα της ανακοίνωσης, η τιμή της μετοχής παρουσιάζει υψηλή πτώση, ενώ ο δείκτης εμφανίζει μικρή άνοδο. Αυτό υποδηλώνει ότι η πτώση δεν οφείλεται στην κατάσταση της αγοράς, αλλά μάλλον σε κάποια άλλη αιτία που δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε. Την επόμενη μέρα, η μετοχή καταγράφει αύξηση, πράγμα που μπορεί να οφείλεται είτε στην ανακοίνωση του γεγονότος είτε σε κάποια άλλη αιτία, δεδομένου ότι η αγορά παρουσιάζει αρνητική εικόνα. Τέλος, τη δεύτερη μέρα από την ανακοίνωση, η μετοχή καταγράφει μια μικρή αύξηση, η οποία ενδεχομένως οφείλεται στη θετική εικόνα της αγοράς. Αυτό συμβαίνει παρόλο που ο γενικός δείκτης, παρά την αύξησή του, παραμένει σε αρνητικά επίπεδα σε σύγκριση με την προηγούμενη μέρα.



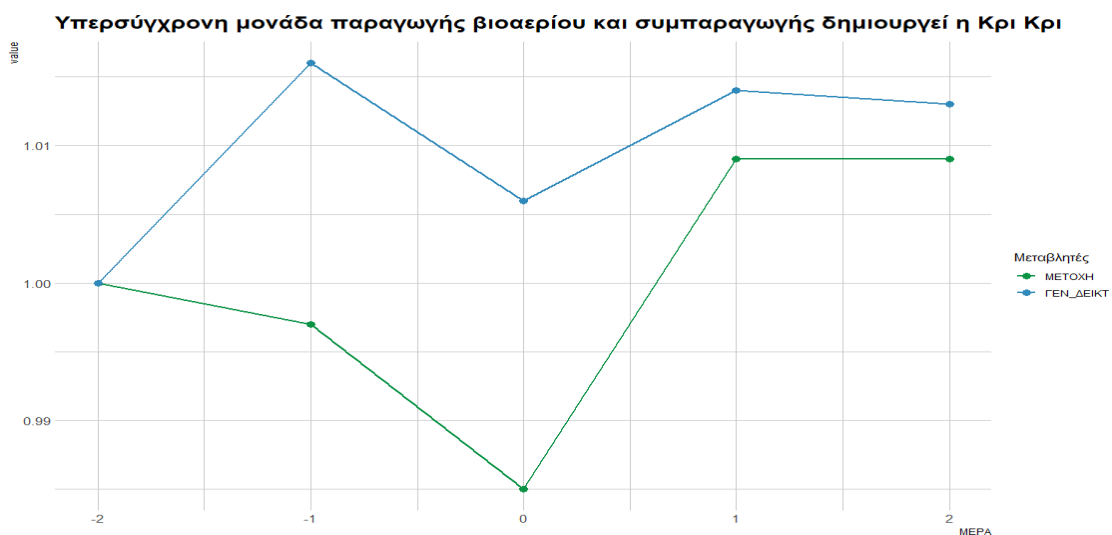
Δύο ημέρες πριν από την ανακοίνωση, παρατηρείται αύξηση στην τιμή της μετοχής, η οποία φαίνεται να οφείλεται στην γενικά θετική ατμόσφαιρα στην αγορά, καθώς και στο γεγονός ότι ο γενικός δείκτης ακολουθεί μια ανοδική πορεία. Την ημέρα της ανακοίνωσης, ο δείκτης αυξήθηκε λιγότερο σε σχέση με την τιμή της μετοχής της εταιρείας, υποδηλώνοντας ότι τόσο η ανακοίνωση του γεγονότος όσο και η θετική εξέλιξη της αγοράς επηρέασαν θετικά την τιμή της μετοχής. Τέλος, τις επόμενες δύο ημέρες, ο γενικός δείκτης συνέχισε την ανοδική του πορεία, ενώ η τιμή της μετοχής μειώθηκε, υποδεικνύοντας ότι επηρεάστηκε από άλλους παράγοντες που δεν είναι προφανείς.



Δύο ημέρες πριν από την ανακοίνωση, η τιμή της μετοχής ακολουθεί την ανοδική πορεία του δείκτη και εμφανίζει υψηλότερη απόδοση από αυτόν κατά 0,34%. Την ημέρα της ανακοίνωσης, ο δείκτης μειώνεται, αλλά η τιμή της μετοχής παραμένει σταθερή, πράγμα που υποδηλώνει ότι η θετική ανακοίνωση μπορεί να επηρέασε τη μετοχή θετικά. Τις επόμενες δύο μέρες, η τιμή μετοχής μειώνεται, και αυτή η πτώση μπορεί να οφείλεται σε άλλους παράγοντες, καθώς ο δείκτης ακολουθεί την ανοδική του πορεία.

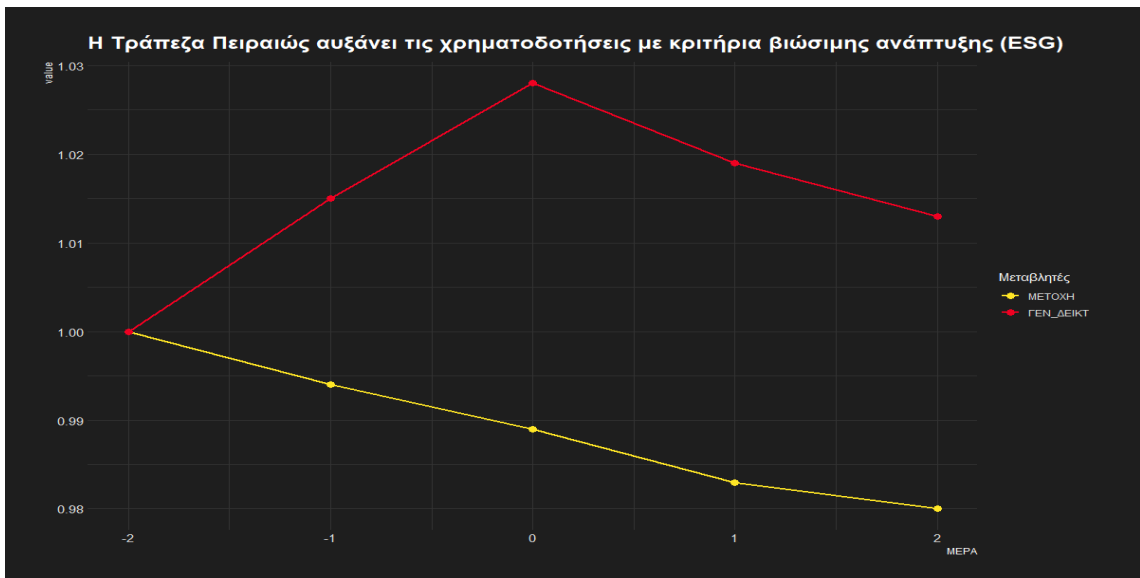


Δύο ημέρες πριν από την ανακοίνωση του γεγονότος, η τιμή της εταιρείας ακολουθούσε την τάση της αγοράς, καθώς και ο δείκτης της αγοράς παρουσίαζε πτώση. Την ημέρα της ανακοίνωσης, παρατηρήσαμε ότι η απόδοση της μετοχής ήταν υψηλότερη από τον δείκτη, υποδεικνύοντας ότι τόσο η ανακοίνωση του γεγονότος όσο και η θετική εικόνα της αγοράς συνέβαλαν στην αύξηση της τιμής της μετοχής. Στις επόμενες δύο ημέρες, η μετοχή ακολούθησε τον γενικό δείκτη, με τις αποδόσεις και των δύο να καταγράφουν πτωτική πορεία.

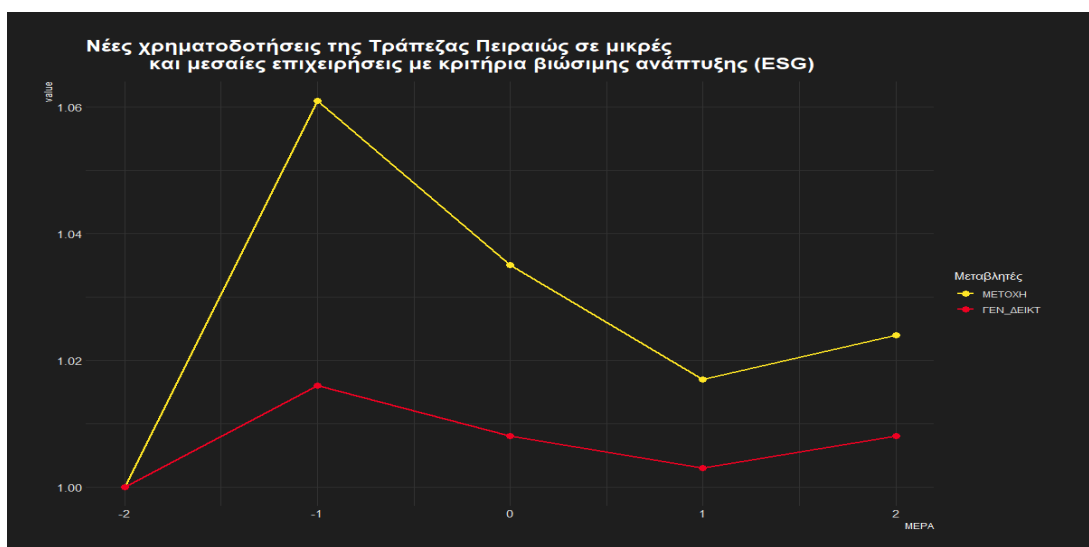


Δύο μέρες πριν από την ανακοίνωση, η τιμή της μετοχής παρουσίαζε πτωτική πορεία, ενώ ο γενικός δείκτης αυξημένη. Την ημέρα της ανακοίνωσης, η τιμή της μετοχής ακολούθησε την πτωτική τάση της αγοράς. Την επόμενη μέρα μετά την

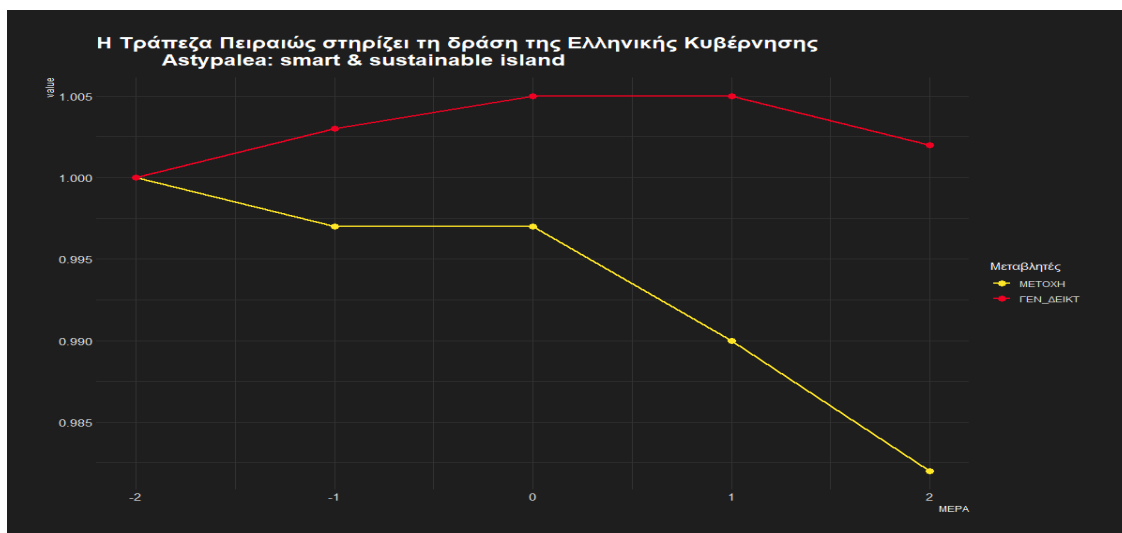
ανακοίνωση, η μετοχή αυξήθηκε, με την απόδοσή της να υπερβαίνει αυτήν του γενικού δείκτη, υπονοώντας ότι η αύξηση της μετοχής οφείλεται είτε στην ανακοίνωση είτε στην εξέλιξη της αγοράς, είτε και στους δύο παράγοντες. Την τέταρτη μέρα, η μετοχή παρέμεινε σταθερή, χωρίς να καταγράψει πτώση και λογικά επηρεάστηκε κάπως από την αγορά, καθώς η απόδοση του γενικού έχει αρνητικό πρόσημο.



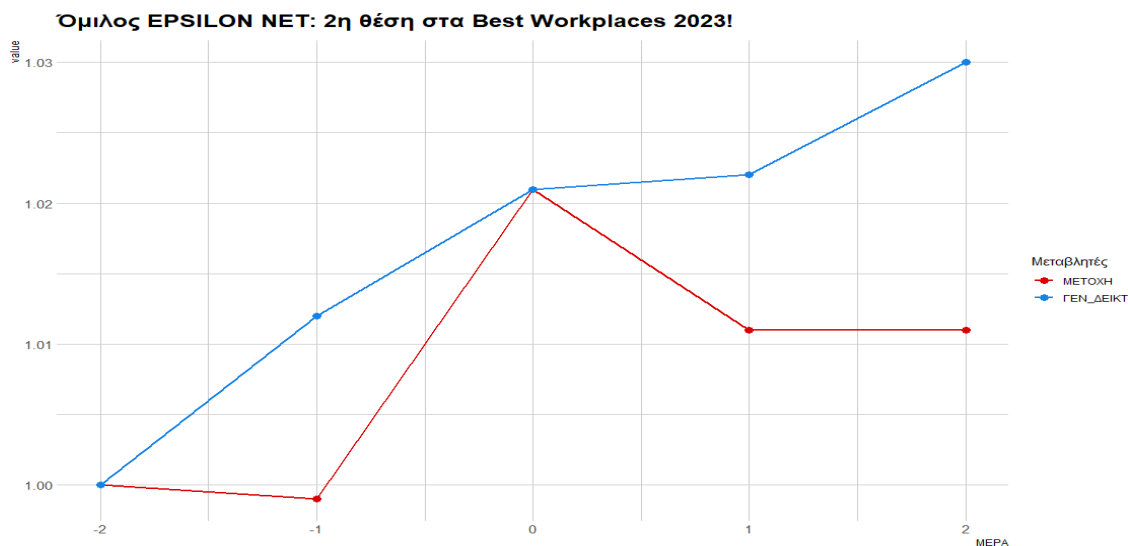
Δυο μέρες πριν την ανακοίνωση η απόδοση της μετοχής είναι αρνητική ενώ του γενικού δείκτη θετική. Την ημέρα της ανακοίνωσης παραμένει η ίδια εικόνα στην αγορά. Τις επόμενες δύο μέρες από την ανακοίνωση η απόδοση της μετοχής παραμένει αρνητική και ακολουθεί αυτή του γενικού δείκτη. Για την περίοδο που εξετάζουμε παρατηρούμε πως παρά το θετικό γεγονός και την καλή εικόνα την αγοράς τις πρώτες μέρες, η τιμή δεν αυξήθηκε, που σημαίνει ότι παρενέβησαν κάποιοι παράγοντες τους οποίους δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε οι οποίοι δημιούργησαν την πτώση.



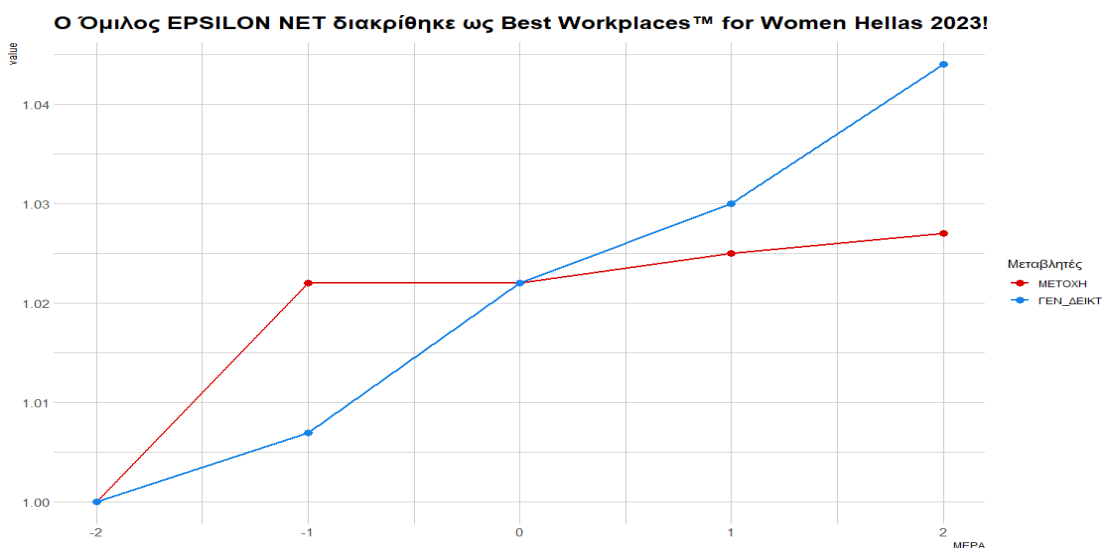
Δύο μέρες πριν την ανακοίνωση η τιμή ακολουθεί την καλή εικόνα της αγοράς με την απόδοσή της να είναι μεγαλύτερη της απόδοσης του γενικού δείκτη. Το γεγονός φαίνεται να μην επηρέασε την μετοχή καθώς η απόδοση της μετοχής είναι αρνητική και χαμηλότερη από την αρνητική απόδοση του γενικού δείκτη. Την τελευταία μέρα η απόδοση είναι ελαφρώς υψηλότερη από αυτή του δείκτη με την μετοχή να επηρεάζεται από την θετική εικόνα της αγοράς.



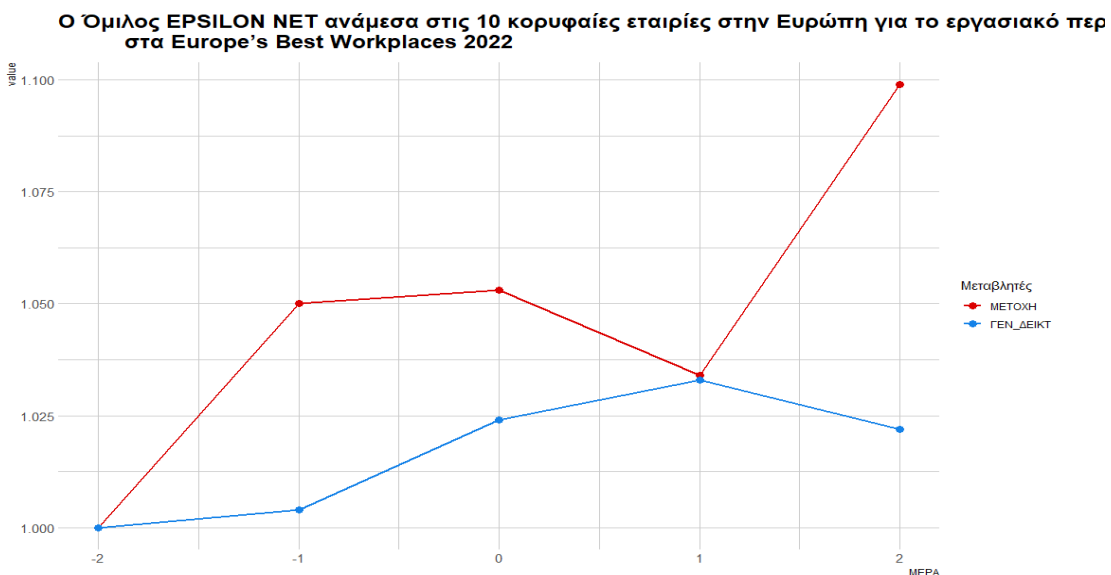
Η μετοχή της τράπεζας δυο ημέρες πριν την ανακοίνωση πέφτει και δεν ακολουθεί την καλή εικόνα της αγοράς. Την ημέρα της ανακοίνωσης η μετοχή παραμένει σταθέρη και αυτό πμπορεί να οφείλεται και στην ανακοίνωση του θετικού γεγονότος όσο και στην καλή εικόνα της αγοράς. Τις επόμενες δύο μέρες η μετοχή ακολουθεί την αρνητική πτωτική πορεία του δείκτη με την απόδοσή της να είναι χειρότερη από την απόδοση του δείκτη.



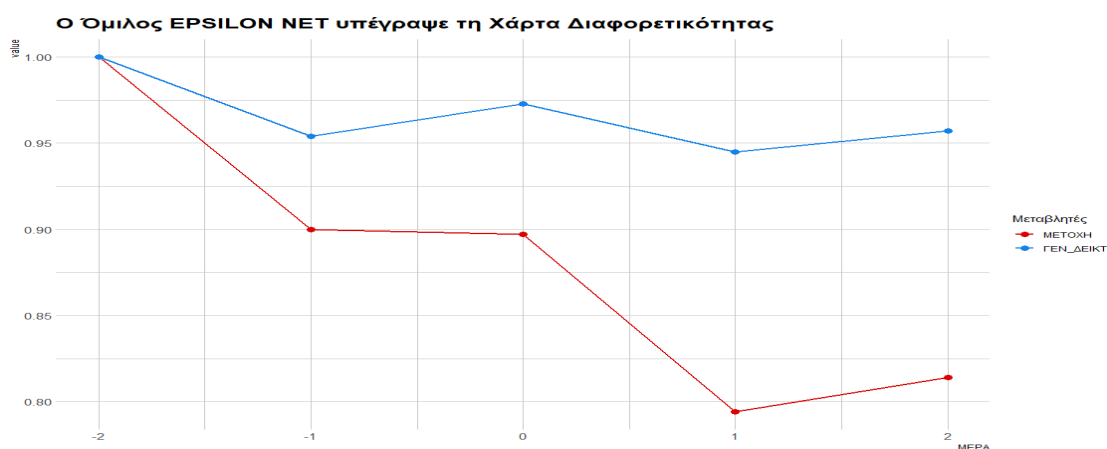
Πριν την ανακοίνωση η απόδοση της μετοχής έχει αρνητική απόδοση και δεν ακολουθεί την αγορά καθώς ο η απόδοση του δείκτη είναι θετική και μεγαλύτερη κατά 1,18%. Την ημέρα της ανακοίνωσης η απόδοση της μετοχής είναι μεγαλύτερη του δείκτη που σημαίνει ότι και το θετικό γεγονός αλλά και η καλή εικόνα της αγοράς βοήθησαν στην αύξηση αυτή. Την επόμενη μέρα δείκτης αυξάνεται αλλά η μετοχή πέφτει και την τελευταία μέρα η μετοχή μένει σταθερή που ενδεχομένως να επηρεάστηκε από την ανοδική πορεία του δείκτη.



Δύο μέρες πριν την ανακοίνωση η μετοχή και ο γενικός δείκτης παρουσιάζουν αυξητική πορεία με την απόδοση της μετοχής να είναι πολύ υψηλότερη από αυτή του δείκτη. Την ημέρα της ανακοίνωσης η μετοχή παραμένει σταθερή ενώ ο δείκτης αυξάνεται που σημαίνει ότι το γεγονός δεν πρόσφερε κάτι στην τιμή μετοχής. Τις επόμενες μέρες η μετοχή ακολουθεί την αγορά και τον δείκτη που συνεχίζει την ανοδική πορεία, με την απόδοσή της όμως να είναι χαμηλότερη του δείκτη.



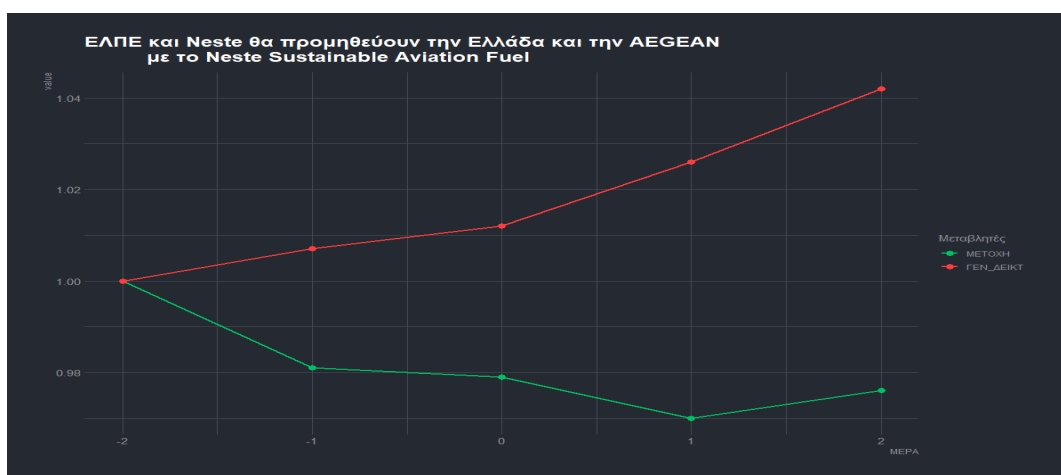
Πριν την ανακοίνωση η απόδοση η μετοχή αυξάνεται επηρεασμένη από την αγορά με την απόδοσή της να είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από αυτή του δείκτη. Την ημέρα της ανακοίνωσης η μετοχή και ο δείκτης συνεχίζουν την αυξητική πορεία αλλά η απόδοση είναι μικρότερη του από αυτή του δείκτη που σημαίνει ότι η μετοχή αυξήθηκε είτε λόγω του γεγονότος είτε λόγω της αγοράς. Την επόμενη μέρα η μετοχή πέφτει και παρουσιάζει υψηλή αρνητική απόδοση ενώ ο δείκτης συνεχίζει την άνοδο. Την τελευταία μέρα η μετοχή γνωρίζει υψηλή άνοδο η οποία δεν οφείλεται στην εικόνα της αγοράς καθώς ο γενικός δείκτης παρουσιάζει αρνητική απόδοση, ενώ η απόδοση της μετοχής είναι υψηλότερη κατά 7,34%.



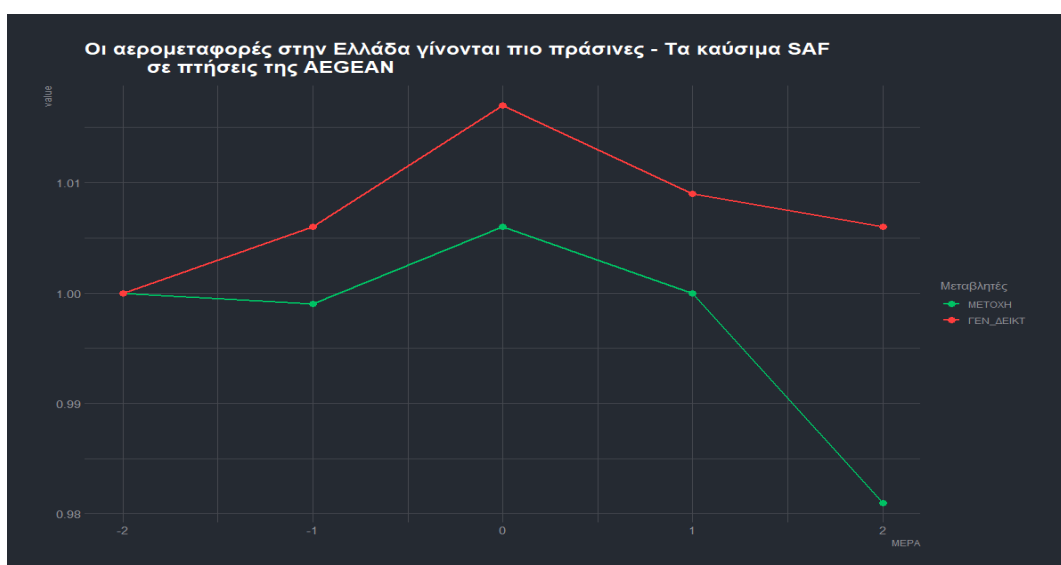
Μία μέρα πριν την ανακοίνωση η μετοχή ακολουθεί τον γενικό δείκτη και την άσχημη εικόνα της αγοράς με αποτέλεσμα να πέφτει. Την ημέρα της ανακοίνωσης και παρόλο που η μετοχή πέφτει, φαίνεται πως και το γεγονός αλλά και η άνοδος του δείκτη την βοηθούν, καθώς η μείωση είναι πολύ μικρότερη από την προηγούμενη μέρα. Την επόμενη μέρα συνεχίζει η πτώση της μετοχής η οποία οφείλεται και στην πτώση του δείκτη αλλά και σε άλλο παράγοντα καθώς η απόδοση είναι υψηλά αρνητική. Την τελευταία μέρα ανακάμπτει και ακολουθεί τον δείκτη με υψηλότερη απόδοση.



Δύο μέρες πριν την ανακοίνωση η μετοχή αυξάνεται ενώ ο δείκτης πέφτει που σημαίνει επηρεάστηκε από κάποιον παράγοντα που δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Την ημέρα της ανακοίνωσης η μετοχή συνεχίζει την άνοδο με την απόδοσή της να είναι μικρότερη του δείκτη που σημαίνει ότι και το γεγονός και η καλή εικόνα της αγοράς βοήθησαν σε αυτό. Την επόμενη μέρα η μετοχή πέφτει και η πτώση αυτή δεν οφείλεται στην αγορά καθώς ο δείκτης ανεβαίνει. Τέλος η μετοχή αυξάνεται όπου σημαίνει ότι επηρεάστηκε πάλι από κάποιον άλλο παράγοντα καθώς ο δείκτης καταγράφει πτωτική πορεία.



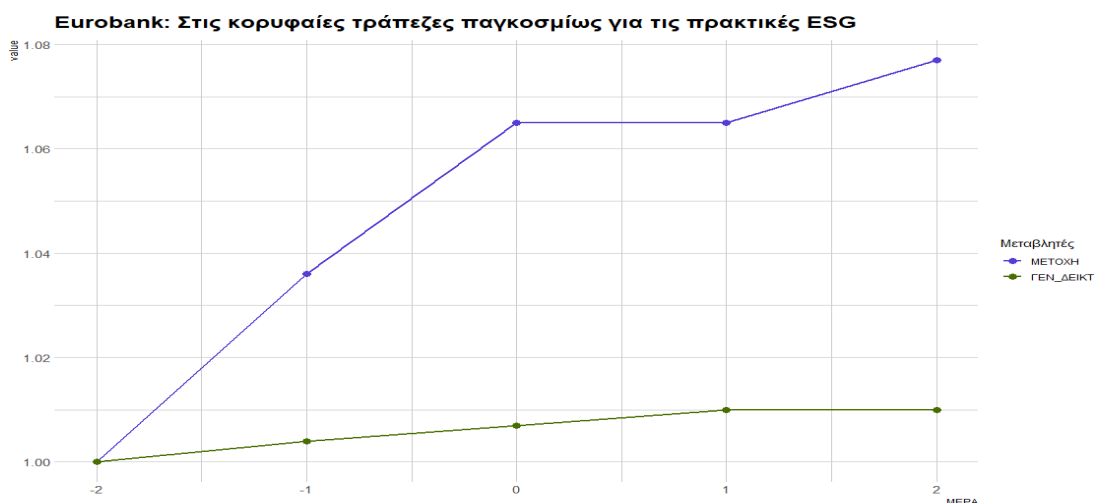
Παρατηρούμαι πως σε αυτήν την περίοδο παρόλο που ο γενικός δείκτης αυξάνεται η μετοχή συνεχώς μειώνεται που σημαίνει ότι η μετοχή επηρεάστηκε από μη προσδιοριστικούς παράγοντες και όχι από την αγορά και το γεγονός. Την τελευταία μέρα ακολουθεί την αγορά και παρουσιάζει μια μικρή απόδοση η οποία είναι τρεις φορές μικρότερη από την απόδοση του γενικού δείκτη.



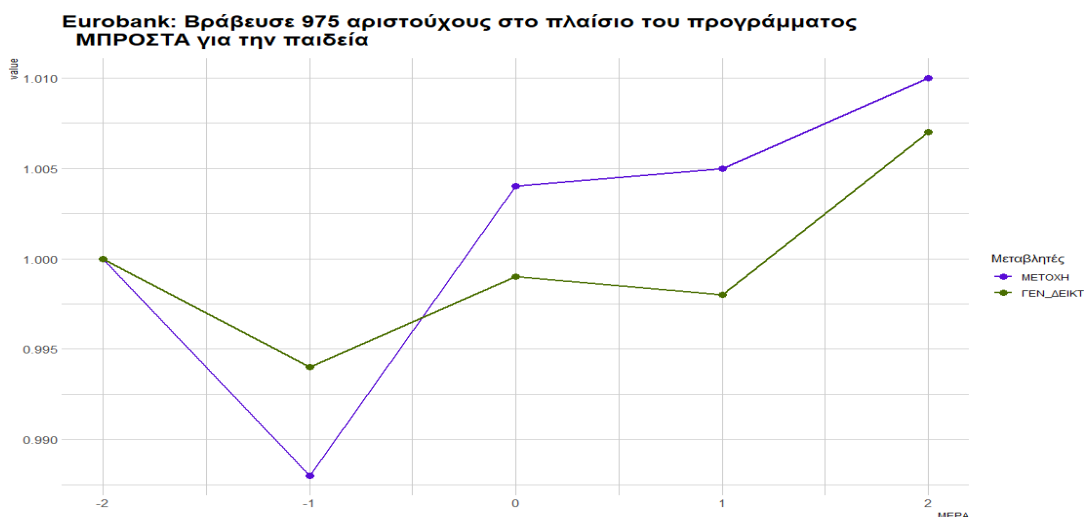
Πριν την ανακοίνωση παρατηρούμαι μια μικρή πτώση της τιμής ενώ ο δείκτης αυξάνεται, που σημαίνει ότι επηρεάστηκε από κάποια άλλη εξέλιξη. Την ημέρα της ανακοίνωσης η μετοχή αυξάνεται όπως και ο δείκτης η με μικρότερη απόδοση όμως που σημαίνει ότι ενδεχομένως να επηρεάστηκε και από το γεγονός και από την αγορά. Τις επόμενες μέρες η μετοχή ακολουθεί τον γενικό δείκτη ο οποίος ακολουθεί καθοδική πορεία με χαμηλότερη απόδοση απ' αυτόν.



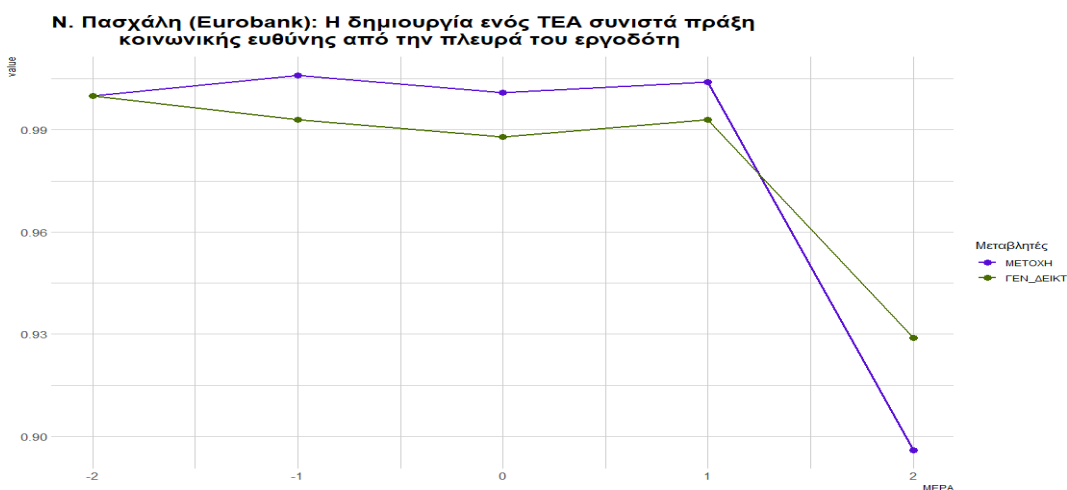
Πριν την ανακοίνωση η μετοχή ακολουθεί την πτώση του γενικού δείκτη με παρόμοια απόδοση. Την ημέρα της ανακοίνωσης φαίνεται πως η εικόνα της αγοράς αλλά και το θετικό γεγονός δεν επηρεάζουν την μετοχή καθώς η πτώση συνεχίζεται. Την επόμενη μέρα η μετοχή αυξάνεται όπως και ο δείκτης που σημαίνει ότι το γεγονός είτε έγινε αντιληπτό από την αγορά την επόμενη μέρα είτε επηρεάστηκε από την θετική εικόνα της αγοράς. Την τελευταία μέρα η μετοχή ακολουθεί την αγορά με την πτώση της βέβαια να είναι χαμηλότερη από αυτή του δείκτη.



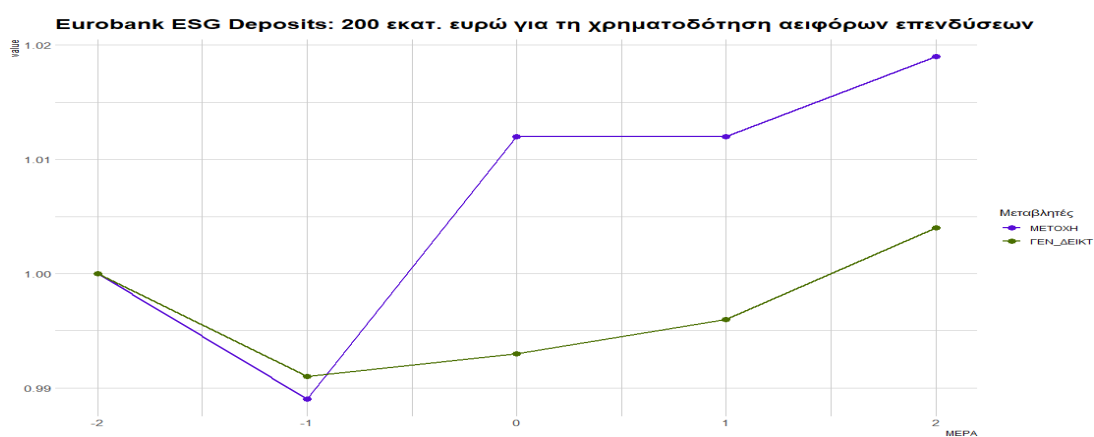
Καθόλη την διάρκεια παρατηρούμαι πως η μετοχή ακολουθεί την τάση της αγοράς και ενδεχομένως να επηρεάζεται και από άλλους παράγοντες διότι αυξάνει με υψηλότερη απόδοση σε σύγκριση με το δείκτη, εκτός από την τελευταία μέρα λοιπου η απόδοση του δείκτη είναι αρνητική. Την ημέρα της ανακοίνωσης, το θετικό γεγονός δεν είχε κάποια επίδραση, όπως και η θετική εικόνα της αγοράς (η απόδοση του δείκτη συνεχίζει την αύξηση) καθώς η μετοχή παρέμεινε σταθερή.



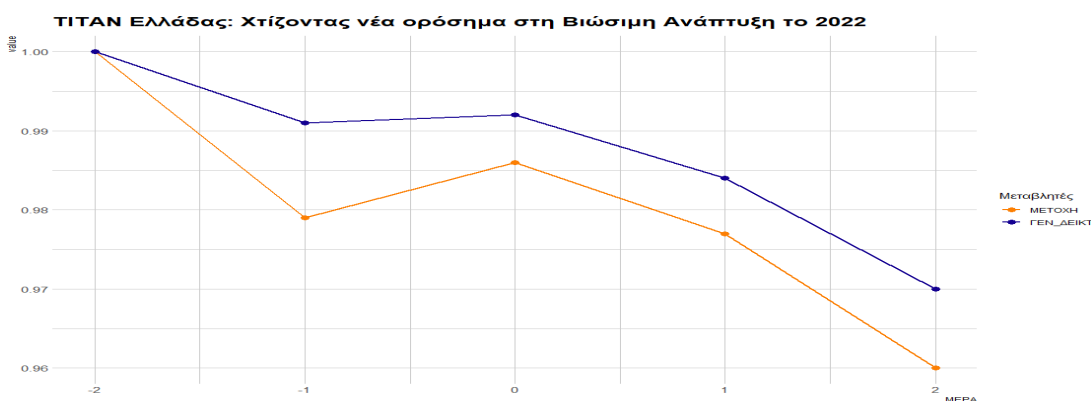
Πριν την ανακοίνωση, η μετοχή επηρεάζεται από την αγορά, καθώς παρουσιάζει πτώση και χαμηλότερη απόδοση σε σύγκριση με την αγορά. Την ημέρα της ανακοίνωσης, η μετοχή αυξάνεται και ο δείκτης κινείται ανοδικά, με την απόδοση της μετοχής να υπερβαίνει τον δείκτη, υποδηλώνοντας ότι τόσο η αγορά όσο και το θετικό γεγονός πιθανόν να επηρέασαν την αύξηση αυτή. Στις επόμενες μέρες, η μετοχή συνεχίζει να κινείται ανοδικά, ενώ ο δείκτης, την επομένη της ανακοίνωσης, κάνει μια μικρή κάμψη. Την τελευταία μέρα, η απόδοση του δείκτη είναι διπλάσια από την απόδοση της μετοχής.



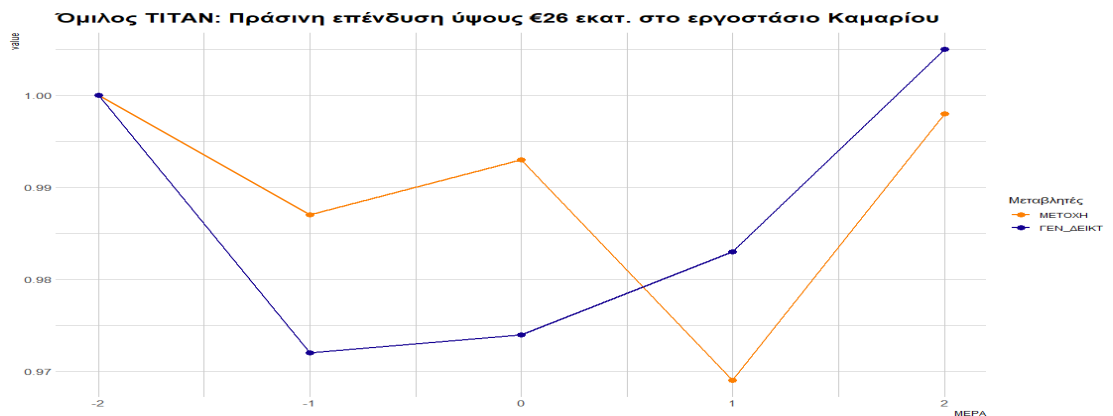
Δυο μέρες πριν την ανακοίνωση η μετοχή επηρεάζεται από άλλη θετική εξέλιξη καθώς αυξάνεται ενώ ο γενικός δείκτης πέφτει. Την ημέρα της ανακοίνωσης το θετικό γεγονός δεν επηρεάζει την μετοχή καθώς αυτή ακολουθεί τον γενικό δείκτη ο οποίος πέφτει και παρουσιάζουν ίδιες αρνητικές αποδόσεις. Την επόμενη μέρα η μετοχή αυξάνεται και αυτή η αύξηση είτε οφείλεται στο γεγονός είτε στην εικόνα της αγοράς καθώς ο δείκτης ανεβαίνει. Την τελευταία μέρα η μετοχή ακολουθεί το δείκτη με την απόδοσή της να είναι υψηλά αρνητική και μικρότερη από του δείκτη κατά σχεδόν 4%.



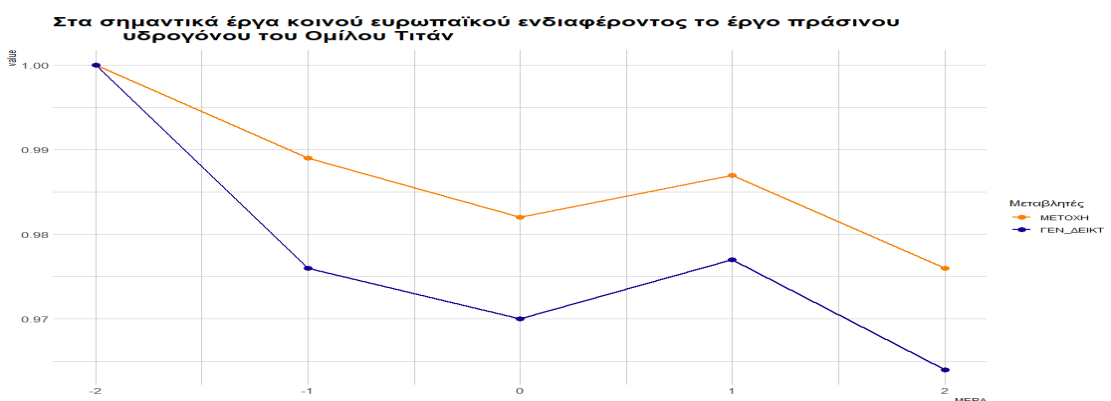
Δύο μέρες πριν από την ανακοίνωση, η μετοχή ακολουθεί την αρνητική τάση της αγοράς, καθώς η απόδοσή της είναι αρνητική και συγκρίνεται με αυτήν του δείκτη. Την ημέρα της ανακοίνωσης, το θετικό γεγονός και η θετική τάση της αγοράς φαίνεται να επηρεάζουν τη μετοχή, καθώς αυξάνεται, ενώ η απόδοσή της είναι σημαντικά υψηλότερη από αυτήν του δείκτη. Στις επόμενες μέρες, η μετοχή παραμένει σταθερή, ενώ ο δείκτης αυξάνεται. Την τελευταία μέρα, και η μετοχή και ο δείκτης αυξάνονται, και καταγράφουν παρόμοια απόδοση.



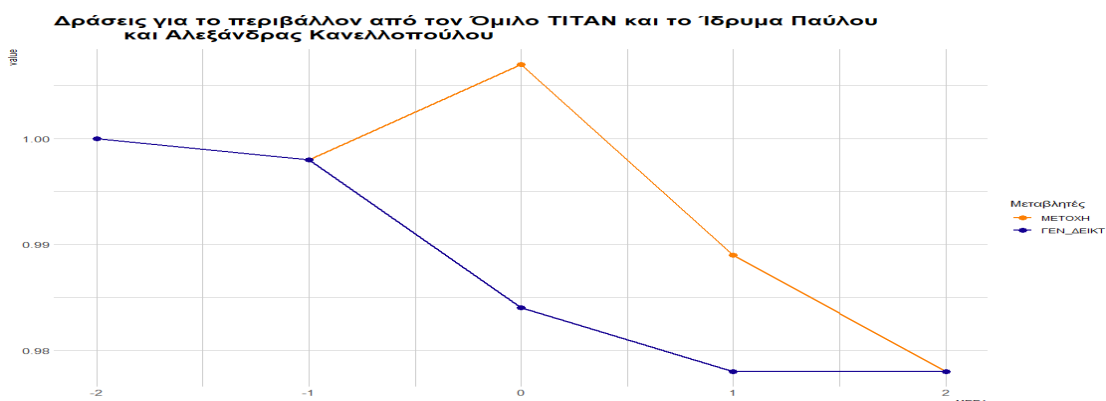
Δύο μέρες πριν την ανακοίνωση παρατηρούμαι πως και η τιμή και ο δείκτης μειώνονται που σημαίνει ότι η μετοχή επηρεάστηκε από αγορά. Την ημέρα της ανακοίνωσης η μετοχή και ο γενικός δείκτης ανεβαίνουν, με την απόδοση της μετοχής να είναι υψηλότερη της απόδοσης του γενικού δείκτη. Αυτό ενδεχομένως να σημαίνει πως και το θετικό γεγονός εκτός από την άνοδο της αγοράς να επηρέασε την μετοχή θετικά. Τέλος της επόμενες δύο μέρες η μετοχή ακολουθεί την πτώση του γενικού δείκτη με τις αποδόσεις τους να ταυτίζονται.



Δυο μέρες πριν την ανακοίνωση η απόδοση της μετοχής είναι αρνητική και ακολουθεί αυτή του δείκτη όμως δεν είναι χαμηλότερη από αυτή. Την ημέρα της ανακοίνωσης η μετοχή και ο γενικός δείκτης ανεβαίνουν με την απόδοση της μετοχής να είναι υψηλότερη. Αυτό σημαίνει ότι το θετικό κλίμα της αγοράς αλλά και το θετικό γεγονός συνέβαλλαν θετικά στην αύξηση. Την επόμενη μέρα η απόδοση της μετοχής είναι αρνητική πράγμα που οφείλεται σε μη προσδιορισίμους λόγους και όχι στην εικόνα της αγοράς καθώς ο γενικός δείκτης αυξάνεται. Την τελευταία μέρα και η μετοχή και ο γενικός δείκτης αυξάνονται με την απόδοση της μετοχής να είναι υψηλότερη του δείκτη.



Δυο μέρες πριν την ανακοίνωση η μετοχή ακολουθεί με χαμηλότερο ρυθμό την αρνητική εικόνα της αγοράς, με την απόδοσή της να είναι χαμηλότερη της απόδοσης του γενικού δείκτη. Τις επόμενες μέρες είναι φανερό πως η μετοχή είτε θετικά είτε αρνητικά επηρεάζεται από την αγορά καθώς την ημέρα της ανακοίνωσης και την τελευταία μέρα η απόδοσή της είναι αρνητική και σχεδόν ίση με την απόδοση του δείκτη, όπως και την επομένη της ανακοίνωσης όπου εκεί βέβαια είναι θετική και περίπου 0.1% χαμηλότερη του δείκτη.



Δυο μέρες πριν την ανακοίνωση η απόδοση της μετοχής είναι αρνητική και ακολουθεί την αγορά καθώς η απόδοση του δείκτη είναι αρνητική. Την ημέρα της ανακοίνωσης συνεχίζεται η πτώση του γενικού δείκτη αλλά η μετοχή αυξάνεται και έχει θετική απόδοση. Αυτό σημαίνει ότι το θετικό γεγονός επηρέασε θετικά την μετοχή παρόλη την αρνητική εικόνα της αγοράς. Τις επόμενες μέρες παρόλο που ο γενικός δείκτης με παρουσιάζει αρνητική απόδοση φαίνεται πως ανακάμπτει καθώς η μείωση είναι μικρότερη. Από την άλλη η μετοχή ακολουθεί την αρνητική εικόνα της αγοράς με την απόδοση να είναι αρνητική και χειρότερη από αυτή του δείκτη.

7.2.2 Στατιστική ανάλυση

Σε αυτό το σημείο, εξετάζουμε αν μια ανακοίνωση η οποία σχετίζεται με δράση ΕΚΕ μιας εταιρίας, επηρεάζει την τιμή της μετοχής της. Θα το εξετάσουμε αυτό μελετώντας την μέση ημερήσια απόδοση της μετοχής πάνω από την την απόδοση του γενικού δείκτη του ελληνικού χρηματιστηρίου γύρω από την μέρα της ανακοίνωσης του γεγονότος. Θα πάρουμε την διαφορά από την απόδοση του δείκτη για να εξασφαλίσουμε ότι η μεταβολή στην τιμή της μετοχής οφείλετε στην ανακοίνωση και όχι σε κάποιο άλλο παράγοντα που έχει να κάνει με το ελληνικό χρηματιστήριο. Ποιο επίσημα θα κάνουμε τον εξής έλεγχο υποθέσεων:

H_0 : Η μέση ημερήσια απόδοση γύρω από την μέρα της ανακοίνωσης είναι μηδέν.

H_1 : Η μέση ημερήσια απόδοση γύρω από την μέρα της ανακοίνωσης είναι διάφορη του μηδενός

Για την διεξαγωγή του ελέγχου της παραπάνω υπόθεσης υπολογίστηκε η μέση ημερήσια διαφορά από την απόδοσης της μετοχής με την απόδοση του γενικού δείκτη, για ένα διάστημα ημερών που ξεκινάει μια μέρα πριν την ανακοίνωση και τελειώνει δυο μέρες μετά την ανακοίνωση, για κάθε ανακοίνωση. Έπειτα υπολογίστηκε ένας μέσος όρος και μια τυπική απόκλιση, πάνω σε αυτές τις ημέρες απόκλισης, με σκοπό την κατασκευή ενός t-statistic για την εφαρμογή του προαναφερόμενο ελέγχου υποθέσεων. Ο παραπάνω έλεγχος, είναι ένα κλασσικό t.test που ελέγχει αν η μέση τιμή μια τυχαίας μεταβλητής είναι διαφορετική από το μηδέν.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει για κάθε ανακοίνωση την διαφορά της απόδοσης της μετοχής με την απόδοση του δείκτη, για μια μέρα πριν την ανακοίνωση, την μέρα της ανακοίνωσης και τις δύο επόμενες μέρες μετά την ανακοίνωση καθώς και την μέση ημερήσια διαφορά για αυτό το διάστημα των τεσσάρων ημερών. Επίσης παρουσιάζει μέσο όρο, τυπική αποκλιση και t-statistic για το διάστημα ημερών [-1,2]. Το t-statistic έχει τιμή 0,20 σε απόλυτη τιμή, οπότε σε επίπεδο σημαντικότητας 5% ($t > 2.05$) αποδεχόμαστε την H_0 . Δηλαδή, η μέση ημερήσια απόδοση γύρω από την ανακοίνωση είναι μηδέν, άρα οι ανακοινώσεις δράσεων Εταιρικής Κοινωνική Ευθύνης δεν επηρεάζουν την τιμή της μετοχής.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΠΟΔΟΣΕΩΝ ΜΕΤΟΧΗ - ΔΕΙΚΤΗ					
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ	ΜΕΡΕΣ				
	Day-1	Day-0	Day 1	Day 2	ΑΘΡΟΙΣΜΑ
Ο ΟΤΕ για 15η χρονιά στον διεθνή δείκτη βιώσιμης ανάπτυξης FTSE4Good	0,69%	-0,70%	-2,54%	1,84%	-0,71%
Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος: Η COSMOTE με σειρά πρωτοβουλιών συμβάλλει σημαντικά στη μείωση της πλαστικής ρύπανσης	1,37%	1,84%	0,58%	0,04%	3,83%
Σε "Α" αναβάθμισε την αξιολόγηση του ΟΤΕ η MSCI ESG Ratings	-0,40%	-1,02%	1,60%	-1,31%	-1,14%
ΟΤΕ: Τρεις νέες αξιολογήσεις επιβεβαιώνουν σημαντικές επιδόσεις σε θέματα ESG	-0,16%	-1,63%	0,00%	1,96%	0,18%
Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος 2023: Με πυξίδα τη βιώσιμη ανάπτυξη η ΔΕΗ επενδύει σε ένα πράσινο, καλύτερο μέλλον	7,71%	0,87%	-1,30%	0,48%	7,76%
Δενόρφυτεύσει και εκπαιδεύσει από τη ΔΕΗ και τη We4all	0,46%	0,49%	-1,71%	-2,04%	-2,80%
Με την "Hellenic Hydrogen" στο "πράσινο υδρογόνο" Motor Oil και ΔΕΗ	1,24%	-0,86%	-0,67%	-2,49%	-2,79%
Η πρώτη Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης του ομίλου ΔΕΗ	1,03%	-1,49%	1,86%	1,05%	2,45%
Κρι: Κρι: Μείωση των τιμών στα προϊόντα της, συνολικής αξίας €3 εκατ. - Δράσεις ESG ύψους €1,5 εκατ.	-0,70%	1,20%	-1,30%	-1,30%	-2,10%
Ένταξη της Κρι Κρι στον δείκτη Athex ESG	0,30%	0,10%	-0,50%	-0,40%	-0,50%
Κρι - Κρι: Επένδυση 6 εκατ. ευρώ για μονάδα παραγωγής βιοαερίου	1,10%	5,70%	-0,20%	3,60%	10,20%
Υπερσύγχρονη μονάδα παραγωγής βιοαερίου και συμπαραγωγής δημιουργεί η Κρι Κρι	-1,94%	-0,18%	1,70%	0,09%	-0,33%
Η Τράπεζα Πειραιώς αυξάνει τις χρηματοδοτήσεις με κριτήρια βιώσιμης ανάπτυξης (ESG)	-2,10%	-1,83%	0,33%	0,24%	-3,37%
Νέες χρηματοδοτήσεις της Τράπεζας Πειραιώς σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με κριτήρια βιώσιμης ανάπτυξης (ESG)	4,51%	-1,63%	-1,32%	0,28%	1,83%
Η Τράπεζα Πειραιώς στηρίζει τη δράση της Ελληνικής Κυβέρνησης «Astypalea: smart & sustainable island»	-0,54%	-0,25%	-0,73%	-0,50%	-2,03%
Όμιλος EPSILON NET: 2η θέση στα Best Workplaces 2023!	-1,28%	1,30%	-1,10%	-0,71%	-1,79%
Ο Όμιλος EPSILON NET διακρίθηκε ως Best Workplaces™ for Women Hellas 2023!	1,49%	-1,47%	-0,57%	-1,03%	-1,58%
Ο Όμιλος EPSILON NET ανάμεσα στις 10 κορυφαίες εταιρίες στην Ευρώπη για το εργασιακό περιβάλλον στα «Europe's Best Workplaces 2022»	4,54%	-1,57%	-2,76%	7,34%	7,56%
Ο Όμιλος EPSILON NET υπέγραψε τη Χάρτα Διαφορετικότητας	-5,36%	-2,34%	-8,67%	1,35%	-15,02%
Aegean και ΕΛΠΕ ξεκινούν πτήσεις με βιώσιμα αεροπορικά καύσιμα (SAF) και από το αεροδρόμιο της Αθήνας	0,67%	-0,53%	-1,96%	1,78%	-0,04%
ΕΛΠΕ και Neste θα προμηθεύουν την Ελλάδα και την AEGEAN με το Neste Sustainable Aviation Fuel	-2,55%	-0,75%	-2,33%	-0,92%	-6,55%
Οι αερομεταφορές στην Ελλάδα γίνονται πιο "πράσινες" - Τα καύσιμα SAF σε πτήσεις της AEGEAN	-0,74%	-0,37%	0,24%	-1,63%	-2,50%
Aegean και ΕΛΠΕ βάζουν την Ελλάδα στον χάρτη των "πράσινων" αερομεταφορών	0,25%	-0,74%	-0,37%	0,46%	-0,40%
Eurobank: Στις κορυφαίες τράπεζες παγκοσμίως για τις πρακτικές ESG	3,20%	2,49%	-0,37%	1,25%	6,57%
Eurobank: Βράβευσε 975 αριστούχους στο πλαίσιο του προγράμματος "ΜΠΡΟΣΤΑ για την παιδεία"	-0,59%	1,06%	0,20%	-0,43%	0,24%
N. Πασχάλη (Eurobank): Η δημιουργία ενός TEA συνιστά πράξη κοινωνικής ευθύνης από την πλευρά του εργοδότη	1,31%	0,01%	-0,18%	-4,34%	-3,20%
Eurobank ESG Deposits: 200 εκατ. ευρώ για τη χρηματοδότηση αειφόρων επενδύσεων	-0,26%	2,18%	-0,32%	-0,08%	1,51%
TITAN Ελλάδας: Χτίζοντας νέα ορόσημα στη Βιώσιμη Ανάπτυξη το 2022	-1,19%	0,51%	0,00%	-0,40%	-1,08%
Όμιλος TITAN: "Πράσινη" επένδυση ύψους €26 εκατ. στο εργοστάσιο Καμαρίου	1,48%	0,46%	-3,42%	0,75%	-0,73%
Στα σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος το έργο πράσινο υδρογόνου του Ομίλου Τιταν	1,29%	-0,06%	-0,16%	0,14%	1,20%
Δράσεις για το περιβάλλον από τον Όμιλο TITAN και το Ίδρυμα Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου	0,04%	2,32%	-1,21%	-1,06%	0,09%
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	0,48%	0,10%	-0,88%	0,13%	-0,002
ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	0,045524				
t statistic	0,199183				

7.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Καταλαβαίνουμε από τις δύο προσεγγίσεις που χρησιμοποιήθηκαν ότι η ανακοίνωση των θετικών γεγονότων δεν είχε ουσιαστική επίδραση στην τιμή των μετοχών. Αυτό μπορεί να αποδοθεί, τουλάχιστον εν μέρει, στο γεγονός ότι οι εταιρείες που εξετάστηκαν κυρίως ασχολούνται με την παροχή υπηρεσιών, και σε αυτόν τον τομέα η αντίδραση των αγορών ενδέχεται να είναι διαφορετική σε σχέση με άλλους τομείς, όπως η βιομηχανία.

Επιπλέον, η έλευση του θέματος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στο προσκήνιο στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια μπορεί επίσης να εξηγήσει την ανεπάρκεια της αντίδρασης των αγορών σε θετικά γεγονότα. Η ευαισθητοποίηση για το ζήτημα της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων έχει αυξηθεί και ενδέχεται να απαιτείται περισσότερος χρόνος για να αντικατοπτριστεί αυτό στις τιμές των μετοχών.

Συνεπώς, οι εταιρείες πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά πώς αντιλαμβάνονται οι αγορές τα θέματα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και πώς μπορούν να τα αξιοποιήσουν καλύτερα, προκειμένου να δημιουργήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να προωθήσουν την βιωσιμότητα. Βέβαια θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε ήταν σχετικά μικρό σε αριθμό αλλά και ο χρόνος διεξαγωγής της έρευνας περιορισμένος. Συνήθως σε έρευνες με παρόμοια χαρακτηριστικά απαιτείται μεγαλύτερος αριθμός δεδομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, στην παρούσα διπλωματική εργασία αναλύθηκε εκτενώς το ζήτημα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) και του πώς αυτή επηρεάζει την απόδοση των οικονομικών μονάδων. Οι επιστημάνσεις που διατυπώθηκαν στην παρούσα διπλωματική εργασία ανοίγουν τον δρόμο για ευρύτερη συζήτηση και εξερεύνηση της θεματικής της ΕΚΕ, αναδεικνύοντας την πολυπλοκότητα και την σημασία της στον σύγχρονο επιχειρηματικό κόσμο.

Η εργασία αυτή προσφέρει μια περιεκτική επισκόπηση της ΕΚΕ, αναφέροντας τους ορισμούς της, την ιστορική αναδρομή της, καθώς και τις διάφορες διαστάσεις που την απαρτίζουν. Η ανάλυση των θεωρητικών και εμπειρικών προσεγγίσεων στη βιβλιογραφία αναδεικνύει τη συνεχώς εξελισσόμενη φύση της ΕΚΕ και την επίδρασή της στις επιχειρήσεις.

Επιπλέον, η διαπραγμάτευση των παραγόντων που επηρεάζουν τη σχέση μεταξύ ΕΚΕ και οικονομικής απόδοσης αναδεικνύει την σημασία της στρατηγικής ενσωμάτωσης της ΕΚΕ στις επιχειρηματικές διαδικασίες. Αυτή η επίδραση είναι πολυποίκιλη και πολύπλευρη, εξαρτάται από τη συγκεκριμένη βιομηχανία, το πολιτιστικό και κοινωνικό πλαίσιο, καθώς και τις εταιρικές αξίες.

Πέραν της ακαδημαϊκής συνεισφοράς, η παρούσα εργασία επισημαίνει επίσης τις πρακτικές εφαρμογές της ΕΚΕ, καθώς όλο και περισσότερες εταιρείες εκδηλώνουν ενδιαφέρον να αναμειχθούν σε δράσεις ΕΚΕ. Οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν ότι η ΕΚΕ δεν είναι μόνο θετική για την κοινωνία αλλά και για την ίδια την επιχείρηση, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη επιχειρηματική απόδοση, βελτίωση της φήμης και αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Η ΕΚΕ αναμένεται να συνεχίσει να αποτελεί καίρια πτυχή της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της κοινωνικής αποστολής των εταιρειών. Παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει, όπως η πίεση για αειφορία και κοινωνική ευαισθησία, η ΕΚΕ προσφέρει πληθώρα ευκαιριών για τη δημιουργία αξίας και την προώθηση της κοινωνικής ευημερίας.

Το μέλλον της ΕΚΕ φαίνεται υποσχόμενο, καθώς επιχειρήσεις από διάφορους τομείς και γεωγραφικές περιοχές εκφράζουν αυξημένο ενδιαφέρον για την ενσωμάτωση της στρατηγικής της ΕΚΕ στην καθημερινή τους δραστηριότητα. Ο ρόλος της ΕΚΕ θα συνεχίσει να εξελίσσεται, ενισχύοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και συμβάλλοντας στη δημιουργία κοινωνικής αξίας.

Όσον αφορά την εμπειρική μελέτη της εργασίας, από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε με ένα μικρό αριθμό γεγονότων επιβεβαιώθηκε ότι η ΕΚΕ δεν συμβάλει στην αύξηση της τιμής της μετοχής των εταιρειών στην Ελλάδα. Επίσης,

μπορεί να ειπωθεί ότι τα αποτελέσματα ενισχύουν και παλαιότερα συμπεράσματα άλλων ερευνών του θέματος, όπου έδειξαν ότι η σχέση της ΕΚΕ και της μετοχής είναι αρνητική ή ουδέτερη.

Συνολικά, η παρούσα εργασία αναδεικνύει την ανάγκη για συνεχή έρευνα και εφαρμογή στον τομέα της ΕΚΕ. Το μέλλον θα φέρει νέες προκλήσεις και ευκαιρίες, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της κοινωνίας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Επομένως, η ΕΚΕ παραμένει ένα κεντρικό θέμα εξέλιξης και καινοτομίας, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη μιας καλύτερης και πιο βιώσιμης κοινωνίας. Το πεδίο αυτό διαμορφώνεται συνεχώς, και η ακαδημαϊκή κοινότητα και ο επιχειρηματικός κόσμος καλούνται να συνεχίσουν τη συνεισφορά τους σε αυτό τον σημαντικό τομέα.

BIBΛIOΓPAΦIA

1. Izzo, M. F., & di Donato, F. (2012). The relation between corporate social responsibility and stock prices: an analysis of the Italian listed companies. Available at SSRN 1986324. [http:// dx.doi.org/10.2139/ssrn.1986324](http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1986324)
2. Fiori, G., Di Donato, F., & Izzo, M. F. (2015). Corporate social responsibility and stock prices: A study on the Italian market. *Corporate Ownership & Control*, 12(2), 600-609.
3. Wikström, L. M. & M., 2016. Corporate Social Responsibility and its effect on stock price. A comparison between different types of Corporate Social Responsibility activities and its effect on American, May, p. 1-59.
4. Lee, K. J. (2019). The effects of social responsibility on company value: a real options perspective of Taiwan companies. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 32(1), 3835-3852. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2019.1679213>
5. Fathony, M., Khaq, A., & Endri, E. (2020). The effect of corporate social responsibility and financial performance on stock returns. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 13(1), 240-252. https://www.ijicc.net/images/vol_13/13120_Fathony_2020_E_R.pdf
6. Hunjra, A. I., Mehmood, R., & Tayachi, T. (2020). How do corporate social responsibility and corporate governance affect stock price crash risk?. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(2), 30. <https://doi.org/10.3390/jrfm13020030>
7. Susilo, D. (2018). The effects of corporate social responsibility to the corporate value. *Arthatama*, 2(2), 85-96. <https://arthatamajournal.co.id/index.php/home/article/view/17>
8. Chen, X. Z. (2020) Corporate Social Responsibility and Stock Price Crash Risk— Moderating Effect Analysis of Social Capital. *American Journal of Industrial and Business Management*, 10, 600-618. doi: 10.4236/ajibm.2020.103040.
9. Katsikides, S., Markoulis, S., & Papaminas, M. (2016). Corporate social responsibility and stock market performance: An event study approach. ~~*International Journal of Engineering and Advanced Technology*, 6(2), 1-8.~~

https://www.researchgate.net/profile/Stelios-Markoulis/publication/312040237_Corporate_Social_Responsibility_and_Stock_Market_Performance_An_Event_Study_Approach/links/59626bf2a6fdccc9b144d922/Corporate-Social-Responsibility-and-Stock-Market-Performance-An-Event-Study-Approach.pdf

10. El Ghoul, S., Guedhami, O., Kwok, C. C., & Mishra, D. R. (2011). Does corporate social responsibility affect the cost of capital? *Journal of banking & finance*, 35(9), 2388-2406.
11. Tsoutsoura, M. (2004). *Corporate Social Responsibility and Financial Performance*. UC Berkeley: Center for Responsible Business. Retrieved from <https://escholarship.org/uc/item/111799p2>
12. Cavaco, S., & Crifo, P. (2014). CSR and financial performance: Complementarity between environmental, social and business behaviours. *Applied Economics*, 46(27), 3323-3338. Retrieved from DOI: 10.1080/00036846.2014.927572
13. Madorran, C., & Garcia, T. (2016). Corporate social responsibility and financial performance: the Spanish case. *Revista de Administração de Empresas*, 56, 20-28. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.1590/S0034-759020160103>
14. Dkhili, H., & Ansi, H. (2012). The link between corporate social responsibility and financial performance: the case of the Tunisian companies. *Journal of Organizational Knowledge Management*, 2012, 1. Retrieved from: DOI: 10.5171/2012.640106
15. Cornett, M. M., Erhemjamts, O., & Tehranian, H. (2014). *Corporate social responsibility and its impact on financial performance: Investigation of US commercial banks*. Unpublished manuscript.
16. Bidhari, S. C., Salim, U., Aisjah, S., & Java, E. (2013). Effect of corporate social responsibility information disclosure on financial performance and firm value in banking industry listed at Indonesia stock exchange. *European Journal of Business and Management*, 5(18), 39-46.
17. Han, J. J., Kim, H. J., & Yu, J. (2016). Empirical study on relationship between corporate social responsibility and financial performance in Korea. *Asian Journal of Sustainability and Social Responsibility*, 1, 61-76. DOI 10.1186/s41180-016-0002-3

18. Grigoris Giannarakis, George Konteos, Eleni Zafeiriou and Xanthi Partalidou (2016). The impact of corporate social responsibility on financial performance. *Investment Management and Financial Innovations*, 13(3-1), 171-182. doi:10.21511/imfi.13(3-1).2016.03
19. Velychko, O., Prylypko, S., & Prylypko, K. (2021). Impact of Corporate Social Responsibility on the Financial Performance of Companies. *Journal of International Economic Policy*, 35(2). DOI 10.33111/iep.eng.2021.35.07
20. Pan, X., Sha, J., Zhang, H., & Ke, W. (2014). Relationship between corporate social responsibility and financial performance in the mineral Industry: Evidence from Chinese mineral firms. *Sustainability*, 6(7), 4077-4101. doi:10.3390/su6074077
21. Suteja, J., Gunardi, A., & Mirawati, A. (2016). Moderating effect of earnings management on the relationship between corporate social responsibility disclosure and profitability of banks in Indonesia. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(4), 1360-1365. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijefi/issue/32045/354652>
22. Franco, S., Caroli, M. G., Cappa, F., & Del Chiappa, G. (2020). Are you good enough? CSR, quality management and corporate financial performance in the hospitality industry. *International Journal of Hospitality Management*, 88, 102395. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2019.102395>
23. Machmuddah, Z., Sari, D. W., & Utomo, S. D. (2020). Corporate social responsibility, profitability and firm value: Evidence from Indonesia. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(9), 631-638. doi:10.13106/jafeb.2020.vol7.no9.631
24. Fathony, M., Khaq, A., & Endri, E. (2020). The effect of corporate social responsibility and financial performance on stock returns. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 13(1), 240-252. https://www.ijicc.net/images/vol_13/13120_Fathony_2020_E_R.pdf
25. Kludacz-Alessandri, M., & Cygańska, M. (2021). Corporate social responsibility and financial performance among energy sector companies. *Energies*, 14(19), 6068. <https://doi.org/10.3390/en14196068>

26. Raza, A., Ilyas, M. I., Rauf, R., & Qamar, R. (2012). Relationship between corporate social responsibility (CSR) and corporate financial performance (CFP): Literature review approach. *Elixir Financial Management*, 46(9), 8404-8409.
27. Rahman, S. (2011). Evaluation of definitions: ten dimensions of corporate social responsibility. *World review of business research*, 1(1), 166-176.
28. Michel, N., & Buler, S. A. (2016). Maximizing the benefits of corporate social responsibility. How companies can derive benefits from corporate social responsibility. In 2nd PAN- AMERICAN INTERDISCIPLINARY CONFERENCE, PIC 2016 24-26 February, Buenos Aires Argentina (p. 511).
29. Asemah, E. S., Okpanachi, R. A., & Edegoh, L. O. (2013). Business advantages of corporate social responsibility practice: A critical review. *New Media and Mass Communication*, 18(0), 45-54.
30. Carroll, A. B. (2016). Carroll's pyramid of CSR: taking another look. *International journal of corporate social responsibility*, 1(1), 1-8. DOI 10.1186/s40991-016-0004-6 <https://www.wbcasd.org/What is CSR?>
31. European Commission. (2010). Corporate social responsibility (CSR). Retrieved from [http:// ec.europa.eu/enterprise/ policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/index_en.htm](http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/index_en.htm)
32. Sprinkle, G. B., & Maines, L. A. (2010). The benefits and costs of corporate social responsibility. *Business Horizons*, 53(5), 445.
33. <https://csrhellas.org/ti-ine-eke/>
34. Carroll, A. B. (Ed.). (1977). *Managing corporate social responsibility*. Boston: Little, Brown.
35. McWilliams, A., & Siegel, D. (2001). Corporate social responsibility: A theory of the firm perspective. *Academy of management review*, 26(1), 117-127.
36. Kotler, Philip and Lee, Nancy (2005). *Corporate Social Responsibility*. New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.
37. Αποτελέσματα Πρωτογενούς Έρευνας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε

Επιχειρήσεις doi: https://dir.icap.gr/mailimages/icap.gr/Posts/PR_EKE_2021.pdf

38. Scherer, A. G., & Palazzo, G. (2011). The new political role of business in a globalized world: A review of a new perspective on CSR and its implications for the firm, governance, and democracy. *Journal of management studies*, 48(4), 899-931.
39. Williams, O. F. (2014). CSR: Will it change the world? Hope for the future: An emerging logic in business practice. *Journal of Corporate Citizenship*, (53), 9-26.
40. Tsoutsoura, M. (2004). Corporate social responsibility and financial performance.
41. Izzo, M. F., & di Donato, F. (2012). The relation between corporate social responsibility and stock prices: an analysis of the Italian listed companies. Available at SSRN 1986324.
42. <https://www.thecorporategovernanceinstitute.com/insights/news-analysis/what-is-esg-and-why-is-it-important/>
43. Fortune 500 companies spend more than \$15bn on corporate responsibility doi: <https://www.ft.com/content/95239a6e-4fe0-11e4-a0a4-00144feab7de>
44. A Friedman doctrine-- The Social Responsibility of Business Is to Increase Its Profit doi: <https://www.nytimes.com/1970/09/13/archives/a-friedman-doctrine-the-social-responsibility-of-business-is-to.html>
45. Code of Ethics for Employees doi: <https://corporate.mcdonalds.com/content/dam/sites/corp/nfl/pdf/McD%20Responsible%20Recruitment%20Principles%2006.03.2022.pdf>
46. Scherer, A. G., & Palazzo, G. (2011). The new political role of business in a globalized world: A review of a new perspective on CSR and its implications for the firm, governance, and democracy. *Journal of management studies*, 48(4), 899-931.
47. Williams, O. F. (2014). CSR: Will it change the world? Hope for the future: An emerging logic in business practice. *Journal of Corporate Citizenship*, (53), 9-26.
48. Waddock, S. A., & Graves, S. B. (1997). The corporate social performance--

- financial performance link. Strategic management journal, 18(4), 303-319.
49. Susilo, D. (2018). The effects of corporate social responsibility to the corporate value. Arthatama, 2(2), 85-96.
50. Han, J. J., Kim, H. J., & Yu, J. (2016). Empirical study on relationship between corporate social responsibility and financial performance in Korea. Asian Journal of Sustainability and Social Responsibility, 1, 61-76.
51. Karagiorgos, T. (2010). Corporate social responsibility and financial performance: An empirical analysis on Greek companies.
52. What is ESG? <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/esg/esg-environmental-social-governance/>
53. Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων. (2005). Available at: https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/48672/SEV_Xarta_dikaiomaton1.pdf [Accessed 4 May 2023].
54. CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX (2022). 2022 Corruption Perceptions Index. [online] Transparency International. Available at: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>.
55. CSR ELLAS (2020). ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ. [online] Available at: <https://csrhellas.org/wp-content/uploads/2021/01/CSRH-FS-2019-Official.pdf> [Accessed 4 May 2023].
56. CSR ELLAS (n.d.). Τι είναι EKE – CSR® Hellas. [online] Available at: <https://csrhellas.org/ti-ine-eke/#1585323190241-d07fdb83-573e>.
57. CSR Europe (n.d.). CSR Europe. [online] CSR Europe. Available at: <https://www.csreurope.org/>.
58. CSR Global (n.d.). CSR - CSR: the global dimension. [online] www.bmas.de. Available at: <https://www.csr-in-deutschland.de/EN/CSR/CSR-international/CSR-the-Global-Dimension/csr-the-global-dimension.html> [Accessed 6 May 2023].
59. CSR® Hellas. (2020). CSR Europe - CSR® Hellas. [online] Available at: <https://csrhellas.org/csr-europe/> [Accessed 4 May 2023].
60. European Business Ethics Network (n.d.). Our Mission . [online] eben-net.online. Available at: <https://eben-net.online/eben-news/our-mission/>.
61. European Commission (2001). Communication from the Commission A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for

- Sustainable Development (Commission's proposal to the Gothenburg European Council). [online] eur-lex.europa.eu. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52001DC0264> [Accessed 4 May 2023].
62. Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (n.d.). Ιστορικό. [online] www.cri.org.gr. Available at: <http://www.cri.org.gr/Contents.aspx?CatId=14>.
63. Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (n.d.). Οι 4 τομείς επιδόσεων του CR Index. [online] www.cri.org.gr. Available at: <http://www.cri.org.gr/Contents.aspx?CatId=29>.
64. Lawspot. (2002). Νόμος 3016/2002. [online] Available at: <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/nomos-3016-2002> [Accessed 4 May 2023].
65. OECD (2021). About the OECD. [online] [Oecd.org](https://www.oecd.org). Available at: <https://www.oecd.org/about/>.
66. Scherer, A.G. and Palazzo, G. (2011). The New Political Role of Business in a Globalized World: A Review of a New Perspective on CSR and its Implications for the Firm, Governance, and Democracy. *Journal of Management Studies*, 48(4), pp.899–931.
67. Σταθοπούλου, Ν. (2018). ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (MBA) ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 2018. [online] Piraeus. Available at: https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/11375/Stathopoulou_1445.pdf?sequence=3&isAllowed=y.
68. Williams, O.F. (2014). CSR: Will it Change the World? Hope for the Future: An Emerging Logic in Business Practice. *The Journal of Corporate Citizenship*, [online] (53), pp.9–26. Available at: <https://www.jstor.org/stable/jcorpciti.53.9>.
69. www.bmas.de. (n.d.). CSR - The EU's CSR policy. [online] Available at: <https://www.csr-in-deutschland.de/EN/CSR/CSR-international/The-EUs-CSR-Policy/the-eus-csr-policy.html>.
70. Ζιώγας, Ι. (2019). Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ΤΕΙ Θεσσαλίας, Τμήμα Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ Ιωάννης ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ
71. Οικονομικών Επιστημών, Χρηματοοικονομικής ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΙΣ ΤΩΝ Μεταξάς. [online] Βόλος, p.78. Available at: <https://ir.lib.uth.gr/xmlui/bitstream/handle/11615/50143/18886.pdf?sequence=1> [Accessed 4 May 2023].

72. Carroll, A.B. (2008). A History of Corporate Social Responsibility. Oxford Handbooks Online. Oxford University Press. doi:<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199211593.003.0002>.
73. Latapí Agudelo, M.A., Jóhannsdóttir, L. & Davídsdóttir, B. A literature review of the history and evolution of corporate social responsibility. *Int J Corporate Soc Responsibility* 4, 1 (2019). <https://doi.org/10.1186/s40991-018-0039-y>
74. Farcane, N., & Bureana, E. (2015). History of "Corporate social responsibility" concept. *Annales Universitatis Apulensis: Series Oeconomica*, 17(2), 31.
75. Madrakhimova, F. (2013). History of development of corporate social responsibility. *Journal of Business and Economics*, 4(6), 509-520.
76. Global Reporting Initiative (2023b). About GRI. [online] www.globalreporting.org. Available at: <https://www.globalreporting.org/about-gri/>.
77. Carroll, A.B. (2008). A History of Corporate Social Responsibility. Oxford Handbooks Online. Oxford University Press. doi:<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199211593.003.0002>.
78. Latapí Agudelo, M.A., Jóhannsdóttir, L. & Davídsdóttir, B. A literature review of the history and evolution of corporate social responsibility. *Int J Corporate Soc Responsibility* 4, 1 (2019). <https://doi.org/10.1186/s40991-018-0039-y>
79. Farcane, N., & Bureana, E. (2015). History of "Corporate social responsibility" concept. *Annales Universitatis Apulensis: Series Oeconomica*, 17(2), 31.
80. Madrakhimova, F. (2013). History of development of corporate social responsibility. *Journal of Business and Economics*, 4(6), 509-520.